

דברי הכנסת

הישיבה השלוש-עשרה של הכנסת הארבע-עשרה
יום רביעי, א' באב התשנ"ו (17 ביולי 1996)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

הצעה לסדר

דברי יושב-ראש הכנסת במלאות שנתיים לפיגוע בבניין הקהילה היהודית בבואנוס-אייירס

שאלות בעל-פה

שביתת המצילים בתל-אביב

קו התפר – גדר הפרדה

הצעות לסדר-היום

מפעל "דימונה טקסטיל"

הצעות לסדר-היום הכאת שני נערים ערבים שניסו לגנוב תוצרת חקלאית

ברכת יושבת-ראש הישיבה למשלחת חברי פרלמנט ממועצת אירופה

הצעות לסדר-היום הכאת שני נערים ערבים שניסו לגנוב תוצרת חקלאית

הצעה לסדר-היום חשיפת הברחות בקרב חוליות מִישראל והרשות הפלשתינית בנושא גנבות רכב

הצעות לסדר-היום

קופות הגמל ושוק ההון

הרכב ועדות הכנסת

השלמת הרכב ועדות הכנסת

הצעות לסדר-היום עיבוי ההתנחלויות והקצאת דירות בקריית-ארבע

הצעה לסדר-היום

הפסקת תוכנית "בנה דירתך"

הצעה לסדר-היום

עתיד רצועת הביטחון בלבנון

הצעה לסדר-היום

מחסור במי שתייה בחברון ובבית-לחם

הצעה לסדר-היום התייחסות שרת התקשורת וממשלת ישראל לערוץ-7

הצעה לסדר-היום

מצוקת הבדואים בנגב

הצעה לסדר-היום תוכניות המיתאר ושטחי השיפוט ליישובים הערביים

הצעה לסדר-היום

פיזור הוועדה הקרואה בבני-ברק

הצעה לסדר

היו"ר ד' תיכון:

ישיבת הכנסת פתוחה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הצעה לסדר.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה, חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, התקשורת מדווחת, שארגון ה"חזבאללה" מחזיר היום לישראל את גופותיהם של חיילי צה"ל מחטיבת גבעתי רחמים אלשיך ויוסף פינק. החזרת הגופות באה כתוצאה ממשא-ומתן עם ממשלת לבנון וה"חזבאללה" באמצעות מתווך גרמני, ואיני מבקש להתייחס לזה כעת. מן הסתם הנושא הזה עוד יידון בעתיד במליאה או בוועדת החוץ והביטחון, כאשר לחברים תהיינה השגות על המחיר ששילמנו בשל כך.

אני מבקש רק להזכיר, ששני הלוחמים האלה, שני החיילים שגופותיהם מוחזרות היום לאחר עשר שנים וחצי, הם שניים מרשימה של שישה חיילי צה"ל המוחזקים בתואר שבויים ונעדרים. עדיין לא שבו למולדת: רון ארד, זכריה באומל, יהודה כץ וצבי פלדמן.

בטוחני שהכנסת מתאחדת בקריאה לממשלה לעשות הכול כדי שהם ישובו הביתה, למשפחותיהם ולמולדתם. הם הלכו למלחמה בשליחות צה"ל, בשליחות כולנו, ואנחנו תובעים את החזרתם. סבלן של המשפחות הוא רב וגדול, ואנחנו חייבים להן ולעצמנו את שובם של הבנים.

ונזכור עוד בן אחד של עם ישראל, שפעל למען ביטחונה, והוא נמק בכלא זה למעלה מעשר שנים, הלוא הוא יונתן פולארד, שגם לשחרורו אנחנו מייחלים.

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש, שאפשרת לי להעלות דברים אלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שחל, האם ראית פעם שבמליאה היו יותר שרים מאשר חברי כנסת? זה קרה היום, לשבחה של הממשלה.

דברי יושב-ראש הכנסת במלאות שנתיים לפיגוע בבניין הקהילה היהודית בבואנוס-אייर्स

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, כמה מלים במלאות שנתיים לפיגוע בבית-אמי"א בארגנטינה.

חברי הכנסת, ב-18 ביולי ימלאו שנתיים לפיגוע הטוריסטי בבניין הקהילה היהודית בבואנוס-אייर्स. בפעולה זו נהרגו 86 אנשים ונפצעו מאות נוספים – אזרחים תושבי ארגנטינה, יהודים ולא-יהודים.

בתאריך זה מתייחדת הכנסת עם זכר הקורבנות התמימים ומביעה את הזדהותה עם הקהילה היהודית בארגנטינה, אשר למרות האסון ידעה להתאושש ולהמשיך במפעליה הברוכים בתחומי החינוך, החברה והתרבות היהודית.

הכנסת מביעה את תקווותה העזה, כי המאמצים הנעשים על-ידי ממשלת ארגנטינה למצוא את האשמים ולהעמידם לדין יניבו תוצאות ויהוו הרתעה בפני כוחות אפלים הזוממים להמשיך ולפגוע במוסדות היהודיים והישראליים.

בציינה תאריך עצוב זה, קוראת הכנסת לקהילה הבין-לאומית להגביר את מאבקה נגד מדינות וארגונים התומכים בטרור האסלאמי ובשותפיו ולהדק את שיתוף הפעולה כדי להדביר את הנגע שממשיך לתבוע קורבנות בעולם כולו. תודה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להמשך סדר-היום: שאלות בעל-פה. שר הפנים ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 15, מאת חבר הכנסת צבי הנדל, בדבר שביתת המצילים בתל-אביב. בבקשה.

שביתת המצילים בתל-אביב

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני שר הפנים, אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בימים אלה טבעו אזרחים בחוף תל-אביב. להבנתי, זוהי תוצאה ישירה משביתת המצילים, העוזבים את משמרתם בשעה 14:00.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת הנדל, מסבים את תשומת לבי לכך שאתה לא קורא את הנוסח המאושר.

צבי הנדל (מפד"ל):

טוב, אני אלמד לאט לאט.

היו"ר ד' תיכון:

וזה קורה.

צבי הנדל (מפד"ל):

חופים ללא מצילים מסכנים חיי אדם, ובעיקר בימי החופשה, כשהחופים הומים אדם.

רצוני לשאול את כבוד השר:

מה עושה משרדו לסיום מידי של שביתה זו, הכרוך גם בהצלת חיי אדם?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הפנים. בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום ראש חודש מנחם-אב. אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולברך את היושב-ראש ואת חברי הכנסת ואת כל עם ישראל, שיהיה החודש הזה סוף וקץ לכל צרותינו, ובעזרת השם, יהיה החודש הזה אור בקצה המנהרה לבשורות טובות.

חבר הכנסת הנדל, שביתת המצילים בתל-אביב פרצה נוכח דרישות שכר ופנסיה של המצילים, כגון תביעה להעלאת שיעור הפנסיה שלהם מ-135% ל-170%, וכן תביעה כי השעות הנוספות תוכרנה לפנסיה.

עיריית תל-אביב מסרבת להיענות לתביעות המצילים, ובמידה רבה של צדק.

במצב שנוצר פרשו ביום שישי האחרון 25 מצילים זמניים מעבודתם, בעוד המצילים הקבועים נוקטים עיצומים ועובדים רק עד השעה 14:00.

נוכח שביתת המצילים צמצמה עיריית תל-אביב את שירותי ההצלה לשישה חופי רחצה בלבד: גבעת-עלייה יפו, חוף ירושלים, חוף שרתון, חוף שרתון הנפרד, חוף טרומפלדור וחוף הצוק. בחופי הרחצה האחרים, שבהם לא ניתנים שירותי הצלה, דואגת עיריית תל-אביב להציב דגל שחור ושלטים המזהירים את האזרחים שלא להיכנס למים. כמו-כן עושה העירייה מאמצים לגייס מצילים חדשים במקום הזמניים שפרשו, וכן להעסיק סדרני חופים מיוחדים שיזהירו את המתרחצים מפני הסכנות הכרוכות ברחצה במים בהעדר מצילים.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות ולפנות שוב לאותם מתרחצים בבקשה להקפיד להתרחץ רק באותם חופים המאווישים על-ידי המצילים, עד שהבעיה תיפתר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת הנדל, בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני השר, בהזדמנות זו אני מאחל לך הצלחה במשרד החשוב, ותודה על התשובה.

יש לי השלמה לשאלה: האם אפשר להפעיל צווי חירום, מאחר שמדובר על פיקוח נפש, והאם אפשר לבדוק אופציה של הפעלת קבלנים במקום שכירים, כפי שזה נעשה בחלק מהאזורים בארץ בצורה מוצלחת? תודה.

היו"ר ד' תיכון:

שר הפנים ישיב, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא יודע אם ניתן להפעיל צווי חירום נגד המצילים. בעיית המצילים, כידוע לך, מתעוררת כל שנה מחדש.

אני חושב שחשוב לנקוט עמדה קשוחה נגד הבקשות האלה, שמקומן לא יכירן במיוחד באווירה השוררת היום של קיצוצים בתקציב, בתנאי שכר, אבל אני מוכן לבדוק אם ניתן לעשות מעבר למה שאמרתי. אני מוכן לבדוק זאת ולהשיב לך, אם תרצה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שר הביטחון ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 14, מאת חבר הכנסת משה שחל, בנושא קו התפר. בבקשה, חבר הכנסת שחל.

קו התפר – גדר הפרדה

משה שחל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברשותך אני רוצה, לרגל השאילתא בעל-פה הראשונה שלי לשר הביטחון, לברך אותו עם כניסתו לתפקידו ולאחל לו שהוא יוכל להצליח במשימותיו.

אדוני שר הביטחון, בעת ביקורך בקו התפר בקלקיליה ובטול-כרם – צוטט בעיתון "הארץ" מ-11 ביולי 1996, כמי שמתח ביקורת על הקמת גדר הפרדה במקום.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לך שההמלצה על הקמת הגדר היא של צה"ל?

2. מדוע דרושה גדר בעזה והיא אינה דרושה בקלקיליה?

3. מה הן תוכניותיך להבטחת ביטחונם של תושבי כפר-סבא, עפולה וישראל בכלל?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, שרים, חברי כנסת, מכובדי חבר הכנסת שחל, אכן ביקרתי במה שנקרא: קו התפר, אל מול הערים קלקיליה וטול-כרם, כדי לבחון את הגדר, המכשול שמוקם שם. אינני מתנצח עם דברים שנכתבו בעיתון זה או בעיתון אחר. אני רואה את הגדר ואת המכשול שמוקמים שם בעיקרם כדי לתת אבטחה, מעין גדר אבטחה ליישובים החדשים וליישובים האחרים שם. ציינתי שאין זה מצביע על תפיסתי לגבי המושג קו התפר והמשמעויות שלו, לכן גם עכשיו אני מתקשה, אף שצה"ל המליץ וצה"ל ביקש, בתיאום עם המשטרה, לעשות את הגדר הזאת – אם אכן היתה נחוצה שם חומה ואם נחוצים כל אותם מרכיבים. אם הם נחוצים שם, בוודאי הם נחוצים בהרבה מאוד מקומות אחרים, ואני לא חושב שיש לנו המשאבים לעשות אותם בכל מקום שנדרש.

בעיני התפיסה צריכה להיות שונה, מבוססת על מרכיבים שאני אציג לממשלה, ואם אדרש – אציג אותם גם כאן.

בעזה דרושה גדר כי, כפי שידוע, כל עזה היא שטח אש, רוב עזה, למעט גוש-קטיף ואותם יישובים ישראליים שישנם, ואת עזה, את רצועת-עזה, ניתן לבדד כשטח מוגדר עם אוכלוסייה מוגדרת, לכן התנאים שונים לגמרי מאשר במקומות אחרים.

בעתיד אני מניח שנדרש עוד לקטעי גדר או לקטעי מכשול כאלה ואחרים. זה לא מעיד על תפיסת הביטחון במצב עכשווי או עתידי שישרור בין אזור יהודה ושומרון ומרחבים אחרים במדינה בשטח ישראל.

התוכניות שלי, כפי שצינתי, תוצגנה קודם בפני הממשלה, ולאחר שהן תוצגנה בפניה, הן תוצגנה גם בוועדות שרים למיניהן.

הביטחון לכפר-סבא והביטחון לפתח-תקווה והביטחון לתענכים ימשיך להיות מבוסס על הביטחון כפי שהיה קיים בעבר, כפי שהוא קיים היום, ואני מקווה שהוא יהיה עוד יותר טוב בעתיד.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת משה שחל, בבקשה.

משה שחל (העבודה):

אני אודה לשר הביטחון אם הוא ישיב לי, האם סכנת הפיגועים ירדה, עלתה, נותרה כפי שהיתה, והאם אפשר להודיע לבית מתי, בערך, יהיה הדיון הזה על הוויכוחים שהיו ושיש גם היום בין המרכיבים השונים?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' מרדכי:

לפי עניות דעתי, הגדר לא שינתה את סכנת הפיגועים. רק פעילות אינטנסיבית של צה"ל, גורמי הביטחון, עירנות של עם ישראל, ובתוך זה גם הפעילות שמתבצעת על-ידי הרשות הפלשתינית, והייתי רוצה שהיא תתבצע עוד יותר – אלה הדברים שמקטינים, אינם מבטלים אבל מקטינים את סכנת הפיגועים. אנחנו מחויבים כולנו, מערכת הביטחון והגורמים שאתם אנחנו עובדים, להמשיך לעשות מאמצים ניכרים כדי למנוע פיגועים.

אינני רוצה לנתח את הפיגועים שהיו בעבר, אם הם היו תוצאה של דבר כזה או דבר אחר, ודאי גדר בקטע מסוים אין בכוחה למנוע פיגועים. היא יכולה לתת, כפי שציינתי, אבטחה יותר טובה לכמה יישובים שנמצאים בשכנות לגדר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

הצעות לסדר-היום

מפעל "דימונה טקסטיל"

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. הצעות לסדר-היום מס' 261 ו-270, בנושא: מפעל "דימונה טקסטיל". חבר הכנסת שאול עמור, בבקשה.

שאל עמור (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, ידידי השר, חברי הכנסת, בשעה זו מתקיימות שבתות בכל מגזרי המשק, לאחר ההצעות או ההחלטות של הממשלה באשר לתוכנית הכלכלית החדשה.

אני יכול להתעודד מכך שכבר יש בממשלה דיבורים על כך שיש לבחון מחדש את השליפות מהמותן, לבחון מחדש את ההחלטות שהתקבלו בחופזה רבה ועלויות להעמיק את הפער הכלכלי והחברתי בין השכבות בעם, דבר שיכול לסכן את אושיות קיומה של החברה בישראל.

אנחנו יודעים שהפער בין העשירונים העליונים לבין העשירונים התחתונים הוא הגדול ביותר בעולם. לא יעלה על הדעת, שיושבים עכשיו אנשי כלכלה בקיסריה, ואנשים חשובים מאוד באוצר, פקידים חשובים מאוד באוצר יושבים באיזה מלון מפואר, מכובד, עם מיזוג אוויר, לא רק פקידים – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא רק פקידים; גם חברי כנסת.

היו"ר ד' תיכון:

גם חברי כנסת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

גם יושב-ראש הכנסת בילה שם אתמול שעה וחצי. לא כל כך מפואר שם דווקא.

שאל עמור (הליכוד-גשר-צומת):

אני שמח שיושב-ראש הכנסת היה שם.

שבח וייס (העבודה):

המלון ההוא תמיד משך אנשים.

שאל עמור (הליכוד-גשר-צומת):

בכל אופן, אני לא זכיתי להיות חבר במועדון הזה, אני מקווה שאולי בעתיד.

הייתי רוצה להציע לאותו פורום שיושב בקיסריה, שייסע קרוב לקילומטר, לאור-עקיבא, ייכנס שם לשוק וייפגש עם עקרות הבית, עם הקשישים, עם האנשים במצוקה, יתרשם קצת ואולי יחשוב אחרת.

הנושא קשור למה שמתחולל היום במשק. בדימונה, שקלטה לאחרונה אלפי עולים חדשים, יש בסך הכול שלושה-ארבעה מפעלים גדולים, וכיום אנחנו שומעים שמפעל גדול – "דימונה טקסטיל" – סגור. יש שם כ-280 עובדים, מהם 80 עובדים שהם עולים חדשים, המשתכרים שכר נמוך, ומשפחות ברוכות ילדים כמעט רעבות היום ללחם. אני לא יודע כמה זמן הם לא קיבלו משכורת; השר בוודאי יודע יותר טוב ממני.

כמי שמטפל בערי הפיתוח, בדקתי בצורה יסודית את הנושא של "דימונה טקסטיל" – ישבתי עם השר, ישבתי עם היזמים, הבעלים החדשים, ועם נציגי העובדים. אין לי ספק שניתן לפתוח את המפעל מחדש ולהבריא אותו. יש שם יצוא של כ-65% מהתוצרת, יש שם מערכת שיווקית אדירה, בניגוד לשנים קודמות, שבהן היה המפעל הזה במשבר. אם יש סימני שאלה שנוגעים ליזמים או לאחרים – זה נושא שהשר צריך לבדוק אותו, אבל אין לי ספק שניתן להציל את המפעל הזה לא רק כדי שהעובדים הקיימים ימשיכו לעבוד בו, אלא כדי שבעתיד ניתן יהיה לקלוט בו עשרות עובדים, בגלל מערך השיווק והייצוא של המפעל הזה. אני יודע שגם נעשו פעולות דרסטיות מטעם ההנהלה לקצץ בהוצאות, פוטרו 11 מנהלים בכירים, ויש היום חיסכון של כחצי מיליון שקל לחודש. אני מאמין, ואין לי ספק שהשר החדש, שהוא פתוח לנושא הזה, יפעל להצלת המפעל הזה.

רבותי, אנחנו עדים היום לתהליך מסוכן ביותר, שהמדינה הזאת תצטמצם לרצועה אחת קטנה בין חדרה לגדרה, בעקבות הפגיעה הקשה בחוק לעידוד השקעות הון בפרפריה, בערי הפיתוח ובמקומות שנזקקים לחוק הזה, אם זה יוגשם והכנסת תקבל זאת. כבר היום יזמים מחוץ-לארץ לא באים לכאן עוד, וגם בקרב יזמים מהארץ נוצרה אווירה של חוסר ביטחון. זה גם משפיע על המשבר החמור שהמשק הישראלי שרוי בו. מה אתה יכול להגיד ליזם שרוצה להשקיע בקריית-שמונה, בדימונה או באופקים? במה אתה יכול לעודד אותו ולשכנע אותו שיבוא להשקיע אם אין לו טיפת עידוד? למה שלא ילך למרכז הארץ, קרוב לנמלים, לשדות התעופה? למה שיבוא לאופקים?

כל מה שאמרתי עד עכשיו מתחבר לקומפלקס אחד, והוא: לעצור את הסחף של העמקת הפער, של פגיעה בצמיחה במשק. קיצוצים אין פירושם צמיחה במשק; צמיחה במשק קשורה באופן חד-משמעי להשקעות, לתשתיות וכן הלאה. אני קורא לשר לפעול מייד ולהציל את המצב. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת עמור. באותו נושא, הצעה נוספת, של חבר הכנסת אלי גולדשמידט. בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני שר המסחר והתעשייה – – –

היו"ר ד' תיכון:

שר התעשייה והמסחר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן – שר התעשייה והמסחר. לא מזמן אמרתי מסו"ת, ואמרו לי שצריך להגיד תמ"ס.

היו"ר ד' תיכון:

עבדתי במשרד המסחר והתעשייה, אבל ב-1977 שינו את השם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שמעתי את קודמי, חבר הכנסת שאול עמור, שרגישותו החברתית והאמינות שלו בתחום הזה אינן נתונות בוויכוח. אני לא מבין למה הוא עובר לספסלים האלה, הוא היה צריך להישאר בספסלים שלנו – – –

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

הוא לא היה מתנגד לשבת היכן שהוא עומד עכשיו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הדברים שהוא השמיע הם דברים נכוחים. הגשתי הצעה בנושא "דימונה טקסטיל". אני רוצה להזכיר לבית הזה, שלפני כחצי שנה או שמונה חודשים היה משבר בעיר אחרת בנגב, באופקים, ב"אומן"; אני רואה פה את ידידי חבר הכנסת מגן, שגם הוא נמנה עם תושבי הנגב. ראיתי אז את יושב-ראש האופוזיציה, ראש הממשלה דהיום, רץ באותו בוקר לאופקים, פוגש את הפועלים ואומר להם: במקום לתת לכם כסף, שמעון פרס מעביר כסף לאש"ף. כך הוא אמר. בשביל לנצח בבחירות אפשר להגיד כל שקר בעולם, הכול לגיטימי, ומן הסתם האמינו לשקר הזה, תוצאות הבחירות הוכיחו את זה.

לפני כחודש ימים הייתי בעירו של חבר הכנסת שאול עמור, ב"עמק הסיליקון" של שאול, פתחו שם מפעל חדש של "וישיי", משהו נהדר. באותה מסגרת בישר מנהל המפעל לבאי הטקס, שהוא החליט לבנות את המפעל החמישי שלו – יש לו ארבעה עד היום – באופקים, כדי לפתור את הבעיה של אופקים לא במלים ובהצהרות ובססמאות.

לפני יומיים קיימתי בוועדת הכלכלה, שאני עומד בראשה, דיון על החוק לעידוד השקעות הון – על הבשורה של הממשלה החדשה, שהולכת להרוס את כל התשתית של השקעות הון בתעשייה ובתעסוקה בערי הפיתוח ובאזורי הפריפריה. בדיון הזה נאמר על-ידי האנשים המוסמכים ביותר שהיו שם, שבעקבות ההחלטות של הממשלה הזאת, מפעל "וישיי" המתוכנן לקום באופקים יעבור, במקרה הטוב, לבאר-שבע, ובמקרה הגרוע לא יוקם כלל. זה היה פתרון אמיתי שהממשלה הקודמת נתנה לגבי אופקים, בין היתר בזכות החוק לעידוד השקעות הון ובזכות העבודה של ראש הממשלה לשעבר, של בייגה שוחט ושל שר התעשייה והמסחר – להקים מפעל באופקים. הממשלה הזאת, בהחלטות שלה, מטרפדת את המגמה הזאת.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

רק בחודש האחרון נוצרה הבעיה של טקסטיל? – – – למה ארבע שנים לא טיפלו בבעיה הזאת?

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

שמונה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לא דיברתי עכשיו על טקסטיל, אדוני חבר הכנסת לוי, שנלחם כל כך, בצדק, למען השכבות החלשות והאוכלוסיות בעיירות הפיתוח. עד עכשיו לא דיברתי על טקסטיל; דיברתי על ממשלה שהשמצתם אותה, שידעה שיש בעיה עם טקסטיל ועשתה הכול על מנת שיהיה מפעל אחר, לא מפעל של טקסטיל, שיביא כוחות עבודה לאופקים. והממשלה הזאת מחזירה את אופקים לטקסטיל כי היא גורמת לכך שלא יהיה מפעל מתוכם באופקים.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

-- --

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני שר התעשייה והמסחר, הגעת לכנסת בהצלחה פנומנלית בשם העולים מחבר העמים. מי גר היום בפריפריה? מי מהווה היום אחוז גדול בעיירות הפיתוח ובפריפריה אם לא העולים החדשים? מה אתם עושים עם החוק לעידוד השקעות הון בתעשייה? אני צריך לשמוע בוועדת הכלכלה, ש"מוטורולה" לא הולכת להשקיע 1.2 מיליארד בגלל השינוי בחוק, או יותר גרוע – בגלל חוסר היציבות שהממשלה מקרינה כלפי התעשיינים והמשקיעים מחוץ-לארץ?

מישהו בא ומדבר על הבורסה הישראלית ונותנים פתרונות – גם אני בעד זה שיורידו את הריבית וכו' – אבל הבורסה מקבלת איתותים נוספים, היא מקבלת אותם איתותים ממשקיעי החוץ, שלא רוצים להשקיע כאן ועלו על הגדר גם בגלל מדיניות שאיננה מדיניות שלום, ועננים בתחום המדיני, וגם בגלל צרור של החלטות אומללות שהממשלה הזאת קיבלה באישון לילה, בלי שהצחתם בכלל לקרוא את החומר לפני שהצבעתם עליהן.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

אלה החלטות של ביילין, שלכם.

אלי גולדשמידט (העבודה):

באמת, באמת. חבר הכנסת לוי, זה כמעט פתטי, מה שאתה עושה.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

זה מצער אותי.

היו"ר ד' תיכון:

עד כאן, חבר הכנסת מקסים לוי. תאמין לי שיש לי מה לומר יותר מאשר לכל אחד בבית הזה ואני מתאפק.

אלי גולדשמידט (העבודה):

יש מחיר לתפקיד החדש, אדוני היושב-ראש.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

הערה קטנה. שר האוצר גילה לפני יומיים, שהוא בעצם אימץ את תוכנית ביילין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת מקסים לוי, אתה פתטי.

דוד ליבאי (העבודה):

זה לא אושר, זה לא עבר שום דיון.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ליבאי, אתה לא סומך על חבר הכנסת גולדשמידט?

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, זה לא הוגן שחבר הכנסת גולדשמידט מפריע לקריאת הביניים הראשונה של חבר הכנסת מקסים לוי.

היו"ר ד' תיכון:

זו לא קריאה ראשונה. זו לא הפעם הראשונה, וזה בסדר, זה מותר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת מקסים לוי, אתה איש ציבור ותיק מאוד ואני לא רוצה לתת הדרכה. אני מציע, תלמד מידיך שאול עמור. הוא לא שיחק פה משחקים. הוא אמר את האמת. איך אתה מגן על הממשלה? אתה מתחיל להזכיר לי את יוסי ביילין, את צוות מאה הימים. על מה אתה מדבר? אתם בממשלה, אתם נבחרתם על-ידי האנשים האלה. כל האנשים האלה הצביעו בשבילכם, מרביתם. מה אתה מספר לי עכשיו סיפורי יוסי ביילין. אתם מפקירים את תושבי דימונה, אתם מפקירים את תושבי

אופקים, אתם מפקירים את תושבי מגדל-העמק, אתם מפקירים את תושבי מעלות, אתם מפקירים את תושבי שלומי.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מקסים לוי, עד כאן. קריאת ביניים כן, אבל דיאלוג לא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

להיפך, קח את המנהיגות, קח אתה את המנהיגות החברתית ששאל עמור לקח.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, דבר אלי.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מדבר אל הבית וגם אל חבר הכנסת זאבי.

היו"ר ד' תיכון:

אתה מדבר אליו, אז הוא עונה לך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתם לא מבינים מה שאתם עושים עם הסיפור של החוק לעידוד השקעות הון? על מה הצבעתם? אתם הורדתם את המענק מ-34% ל-20%, שזה בעצם 10%, כיוון שבתוך ה-20% – מי שלא יודע – יש 10% על-פי חוק ו-10% שאפשר בהחלטה מינהלית לבטל. למה שיבואו הנה? בגלל העיניים היפות של חבר הכנסת מקסים לוי?

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא. הוא חייב להשיב לך. אם אתה מתייחס אליו, הוא ישיב וזה לא ייגמר.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מתי ייצגת את הפן החברתי? זו דמגוגיה, משום שאף פעם לא ייצגת את הבעיה החברתית. מאין באת? מאיזו עבודה ציבורית? אתה תלמד אותי?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עד כאן, עד כאן. הרי ידעתי לאן זה יידרדר. נא להמשיך.

דוד ליבאי (העבודה):

חבר הכנסת מקסים לוי, אי-אפשר לשאול אנשים מאין הם באו – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת מקסים לוי, יש לי תחושה, שבועוד ארבע או שמונה שנים, כשתקרא את "דברי הכנסת" ותקרא את המשפט הזה שאמרת עכשיו, לא תהיה מאושר שהוא יופיע בדפוס.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עד כאן. חבר הכנסת גולדשמידט, הנושא הוא דימונה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה לסיים. הממשלה הקודמת הזרימה כסף ל"דימונה טקסטיל". נותר סכום מסוים שצריך להזרים על מנת לאושש את המפעל. אני חושב שהממשלה הזו לא צריכה רק לקיים את הסכמי אוסלו ב' בגלל רציפות שלטון; היא צריכה לקיים, בגלל רציפות השלטון, את ההמשכיות של ההתחייבויות הכלכליות, ובמיוחד אותן התחייבויות כלכליות שניתנו לערי הפיתוח. ואתם, בחודש הראשון שלכם כממשלה, הייתי אומר בפרפראזה על איזה משפט מאוד מפורסם – עוד לא היתה ממשלה שבזמן כל כך קצר עשתה נזק כל כך גדול, במיוחד למי שבחר בה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

ישיב שר התעשייה והמסחר, בבקשה. כמדומני שזה הנאום הראשון של כבוד השר. לא מפריעים בעת הנאום הראשון.

שר התעשייה והמסחר ל' שרנסקי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת המכובדים, כאחד שעדיין לא דיבר מדוכן זה, אני רוצה להדגים בכמה מלים, לפני שאתחיל לענות על ההצעה.

אני זוכר איך לפני יותר מ-30 שנה, אני כילד וכנער צעיר, יחד עם אבי, ישבנו לעתים קרובות, בערבים, וניסינו להאזין ל"קול ישראל". זה היה לא פשוט. היינו צריכים ממש לפרוץ דרך הפרעות, הפרעות שהיו חלק אינטגרלי של אותו מסך הברזל שהקג"ב שם בינינו לבין העם היהודי כולו. אני זוכר דקות מרגשות מאוד של שידור חי מכנסת ישראל, דיון על גורל יהדות ברית-המועצות ונאום של גולדה מאיר. למרות כל השיבושים הבנו את התרגום, מלים שאמרו: אנחנו לא נפסיק אף רגע להיאבק ואנחנו נביא את אחינו ארצה. כמובן, אלה מלים שנתנו לנו תקווה וכוח.

עברו הרבה שנים, וכמובן, כאשר אנחנו בארץ-ישראל הכול נראה אחרת. כאשר אנחנו מסתכלים על הכנסת המכובדת שלנו דרך זכוכית מגדלת של ערוץ ראשון, ערוץ שני וערוץ-33, ועוד הפעם שומעים רעשים, שיבושים וצעקות – צעקות אלה הן חלק בלתי נפרד, חלק מאוד אינטגרלי של הדיונים שלנו, ואנו מנסים ליהנות מזה. אז אני רוצה רק להגיד או להבטיח, שכל זמן שאני אהיה בכנסת, כל זמן שאשב פה וכל זמן שאדבר פה, אנסה לזכור ולא לשכוח אף לרגע את אותו ילד, שגם אז וגם היום מנסה לשמוע מכנסת ישראל מלים של עידוד ותקווה.

עכשיו אחזור או ארד ל"דימונה טקסטיל". מרכז ההשקעות, שפועל מכוח החוק לעידוד השקעות הון, העביר ל"דימונה טקסטיל" במשך שנים, לבנייה, להרחבה ולהצלת "דימונה טקסטיל", בסך הכול יותר מ-45 מיליון שקל, וזה לפחות פי שניים או פי שניים-וחצי מהמחיר שאפשר למכור בו את "דימונה טקסטיל" – אפילו בימים הטובים, ולא בימים כמו היום.

בין היתר היה הסכם אחרון על הצלת "דימונה טקסטיל", ולפיו היינו צריכים להעביר – אני אומר היינו, כי אני מאמין ברצף אחריות של ממשלות – היינו צריכים להעביר למפעל "דימונה טקסטיל" 5 מיליוני דולר, 15 מיליון שקל, שמהם העבירו את כל הסכום, חוץ מ-2 מיליוני שקל, 640,000 דולר. יש לזה סיבה, כי תוכנית ההצלה היתה מותנית בבדיקות ובתוצאות הבדיקות. ואז, בתשלום האחרון החליטו לחכות עד שיהיה המאזן של שנת 1995, וכשהגיע המאזן של שנת 1995 התברר שיש הפסדים קשים מאוד, והיה ספק רב האם לפי ההסכם צריך משרד התעשייה והמסחר להעביר כסף או לא. זה ספק שנולד לא היום, אלא בזמן הממשלה הקודמת.

אני רוצה להגיד כשר חדש, טרי, אני כמובן דיברתי חמש-שש פעמים ביום, כל יום, עם השר מרידור ועם הרבה פקידים במשרד האוצר ובמשרד התעשייה והמסחר, ויש רק שניים או שלושה פקידים שחושבים שבאמת צריכים להעביר כסף, ויש עשרות שחושבים שאסור להעביר כסף. אבל אני רוצה להגיד, כי גם אלה שחושבים שצריך להעביר כסף למפעל מציינים, שלא יהיה ספק בכך שבעוד חודש או בעוד חודשיים אנחנו נחזור לאותו מצב. אנחנו צריכים אפוא להעביר כסף מסיבות פוליטיות, כי לא טוב לסגור היום מפעל. לא טוב לממשלה החדשה להתחיל כך את דרכה, ויותר טוב לסגור את המפעל בעוד חודשיים. האם זה פתרון?

כבר הפסדנו 45 מיליון שקל; האם אנחנו צריכים לתת עכשיו עוד 2 מיליון שקלים כדי לדחות את הסגירה בחודש או בחודשיים? האם צריך לעשות את זה מפני שאין לנו אומץ לב להגיד "די"? מובן שאנחנו מחפשים גם פתרונות, וכבר שבועיים שאנחנו מחפשים שותפים שיהיו מוכנים להשתתף בהשקעה, ואנחנו דנים על אפשרויות שונות לקליטת אותם 280 עובדים במפעלים אחרים, אם לא תהיה ברירה וצריך יהיה לסגור את המפעל.

בעוד ארבע שעות וחצי יש לי פגישה עם ראש העיר דימונה, עם נציגי העובדים ועם נציגי משרד האוצר, כדי לדון על האפשרויות השונות למציאת פתרון. אבל בשום פנים ואופן אין אנו מוכנים להמשיך להזרים כסף שאינו מביא שום תועלת.

אני לא מבין איך זה שגם בעיתונות, גם ברדיו, ועכשיו וגם בכנסת אומרים: אדוני שר התמ"ס, איך אתה יכול להרשות זאת, כאשר במפעל עובדים 80 עולים חדשים. אילו היו כל 280 העובדים שם עולים חדשים, אני הייתי צריך להעביר לשם כסף, ואם כל העובדים שם אינם עולים חדשים, אני לא צריך להעביר שם כסף? איפה כאן הלוגיקה?

אני מאוד מקווה, שבימים אלה אנחנו כן נמצא פתרון. הפתרון צריך להיות בצורה של שינוי יסודי בניהול ובמימון. אם לא נמצא זאת, כי אז הפתרון האפשרי היחיד הוא בקליטת העובדים האלה במפעלים אחרים בדימונה ובסביבתה.

בהזדמנות זו אני רוצה לציין, שמה שקרה עם מפעל "דימונה טקסטיל" הוא דוגמה קלאסית לכך, שכאשר מדובר בחוק לעידוד השקעות הון, שהוא חוק חשוב מאוד – אם משתמשים בו בצורה לא נכונה, הוא יכול להנציח כישלונות, להביא לעיירות פיתוח מפעלים חלשים, שאין להם כוח קיום, ולהפוך אותם לנטל על העיירות הפיתוח.

אנחנו צריכים לשאול את עצמנו, אם אנחנו באמת רוצים להנציח מפעלים כמו המפעל הזה, ש-280 הפועלים שעובדים בו – ואנו כל כך דואגים להם – משתכרים בסך הכול 2,000 שקל ברוטו לחודש, או שאנחנו מעוניינים לעודד שם מפעלים של היי-טק, שיכולים להבטיח עבודה מתאימה גם לעלייה וגם לחברה הישראלית, ורק – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אז איך אתה מוריד את המענקים?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, זהו נאום בכורה, ולא נהוג להפריע בנאום בכורה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

סליחה, לא ידעתי.

שר התעשייה והמסחר ל' שרנסקי:

אם כן, כדאי לי לנצל זאת ולהמשיך לדבר שעות מספר, בידיעה שלא יפריעו לי. אני בכל זאת מסיים, אל תדאגו.

אם מדברים על היי-טק, על "וישיי", על "מוטורולה", ומדי יום אני נפגש עם נציגים שלהם, אני רוצה לציין שהדוגמה של "אינטל" מראה איך עם כל הכוונות הטובות אנחנו יכולים להשתמש בחוק לעידוד השקעות הון, כפי שהוא היום, כדי להעמיס עוד נטל על הכלכלה הישראלית, כי הסכומים שאנחנו חייבים לשלם עכשיו הם עצומים. אז יש השואלים מה עם אירלנד ומה עם מקומות אחרים. ובכן, בדקתי ומצאתי, שאין עוד מקום בעולם ששילם ל"אינטל" סכומים כאלה. ובאירלנד השקיעה "אינטל" בדיוק אותו סכום שהיא השקיעה אצלנו, אבל אירלנד משלמת שמינית ממה שאנחנו משלמים.

עניין זה מוכיח, שבחוק לעידוד השקעות הון יש אומנם דברים טובים, אבל יש גם חסרונות. זו גם הסיבה לכך שהסכמתי לשינויים, זו הסיבה לכך שדרשתי כי 80% מהקיצוץ ילכו לרזרבה שתהיה במשרד שלי, וועדה שהוקמה על-ידי השר דן מרידור ועל-ידי, ומחר היא תתחיל בעבודתה, תדון בדרכים חדשות – איך להשתמש בכספים האלה באותו כיוון, בשביל לעזור, קודם כול, לעיירות הפיתוח, על מנת להביא לשם מפעלים שבאמת יכולים להחזיק את עצמם ברמה מודרנית, ולא להנציח כישלונות. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר, אתה צריך לומר לנו שאתה מבקש להעביר את ההצעה לדיון בוועדת הכלכלה.

שר התעשייה והמסחר ל' שרנסקי:

אני מבקש להעביר את ההצעה לדיון בוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ראשית, ברכות על הנאום – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת שאול עמור ביקש להעביר את ההצעה לוועדת הכספים. ועדת הכנסת תצטרך להחליט.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, בבקשה. תן לי להחליט, חבר הכנסת דראושה. הצעה אחרת לחבר הכנסת שבח וייס. בבקשה.

דליה איציק (העבודה):

לוועדת הכלכלה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני משתמש במנגנון הזה בפעם הראשונה בכנסת הזאת כדי לומר שלושה משפטים, כל אחד לכיוון אחד.

קודם כול, לשר התעשייה והמסחר, לחברי אנטולי שרנסקי. אני רוצה לבטא התרגשות בעצם מיום התכנסות הכנסת, כאשר אני שומע אותך, את סופה, את מרינה ואת רומן – את החבורה המגוונת הזאת, זה מזכיר לי מן הרדיו את הכנסת הראשונה, כאשר נשמעה בה עברית נהדרת בעגה רוסית. זה עושה לנו טוב, כי אלה מעגלי היסטוריה; עוד עגה ועוד עגה, ועוד שבט, ואנחנו הולכים והופכים לעם גדול יותר. זה ביטוי אחד.

הערה אחת לחברי, וזו הסיבה העיקרית שביקשתי – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה צריך לברך את השר.

שבח וייס (העבודה):

בוודאי, זו הברכה שלי.

אני רוצה לומר משהו לחברי מקסים לוי, שאיננו כאן, ואולי טוב שנעשה זאת בפתיחת הכנסת. בכנסת הקודמת התפתח סגנון שהיה בו שיבה לראשית שנות ה-70, של הערות עוקצניות ולעיתים ציניות כלפי נציגי התנועה הקיבוצית כאן. אני חושב שהוא פסול מיסודו. זו חבורה שהיא חלק מן "האור הזרוע" שלנו, שיש לה קשר נפשי עמוק לעיירות הפיתוח.

אני אומר, שכל מי שמתעניין בחברה הישראלית צריך להרחיב את הכוחות שתומכים באותן שכבות פרולטריות שראויות לתמיכה, ולא לזרוע זרעי פירוד ושנאה. אני אומר זאת באופן חברי, והוא חבר שלי. כשהוא העיר זאת, ראיתי את פניו של חבר הכנסת שאול עמור, וראיתי שגם הוא לא היה מרוצה מן ההערה הזאת.

ועכשיו הערה שלישית, ואחרונה, בעיקר למפלגתי, ששלטה ארבע שנים. לצד הפיתוח הכלכלי החשוב, אני אומר לך, ידידי השר, צריך להיזהר מאלילות ההפרטה. בהפרטה יש הרבה יתרונות, אבל יש בה גם תמיד סכנה של זניחה של בעלי השכר הנמוך. אני אומר את זה כאזהרה, כחשבון נפש שלי, גם כחבר מפלגת העבודה.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עמור?

שבח וייס (העבודה):

בוודאי. אני מבקש להסיר באהדה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת בנימין אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גולדשמידט. בבקשה.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, גם אני מצטרף, כמובן בהתרגשות, לברכות. השר שרנסקי הוא לא נציג של סקטור, הוא היה ונשאר מנהיג ציוני, ונקווה שיתרום גם הרבה לעלייה שתבוא.

ההצעה שהעלה חבר הכנסת גולדשמידט – קשה לי להבין בעניין אותו חלק קטן, 600 מיליון ש"ח, שהולך מהחוק לעידוד השקעות הון, איך מפלגת העבודה וגם חברים מהקואליציה בוכים כל הזמן שהכול נופל על שכבות הביניים, וכאשר כבר משהו נופל בזה, אז גם זה לא בסדר?

הערה נוספת. 450 מיליון שקל הושקעו במפעל, וצריך באמת לבדוק מה קורה כאן. היכן התעשיות הביטחוניות שהובטח לנו שיועברו ממרכז הארץ? אולי הממשלה הזאת תצליח סוף סוף לעשות את זה.

האם באמת אנחנו חייבים להנציח רמה נמוכה וניצול האנשים בנגב בגלל תעסוקה שאינה מתאימה להם ואינה מכניסה ואינה נעימה לא לנפש ולא לכיס? האם צריך להנציח מצב כזה בהנשמה מלאכותית של מפעל כושל?

לכן אני מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת גולדשמידט.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה מסכים להעברת הנושא לדיון בוועדה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת עמור, אתה מסכים להעברת ההצעה לדיון בוועדה?

שאול עמור (הליכוד-גשר-צומת):

כן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד העברת הנושא לאחת מוועדות הכנסת?

קריאה:

לאיזו ועדה?

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, קודם נצביע ואחר כך נחליט.

דוד טל (ש"ס):

השר ביקש ועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' תיכון:

אני שמעתי. מייד תבין למה הערתי.

רבותי, אנחנו מצביעים.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 25

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 25, אין נגד וגם אין נמנעים. ההצעות עוברות לדיון בוועדה.

שאול עמור (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, תוסיף את הקול שלי.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שאול עמור מוסיף את קולו. רבותי, בעד – 26.

רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, לכאורה אני צריך להעביר את הנושא להחלטת ועדת הכנסת, שתחליט איזו מוועדות הבית תדון בנושא. אילו שמעת בעצתי – אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים, שם התבררו נושאים מן הסוג הזה ושם גם ניתן ללבן בעיות. אבל אם תעמוד על דעתך ואם חברת הכנסת דליה איציק תעמוד על דעתה, זה יועבר להכרעה בוועדת הכנסת. תודה, רבותי, הנושא עובר להכרעת ועדת הכנסת.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הכנסת תדון ותחליט בין ועדת הכספים, ועדת הכלכלה וועדת העבודה והרווחה.

היו"ר ד' תיכון:

היא יכולה לדון במה שהיא רוצה על-פי האמור בתקנון.

אגב, לעניין השפה, חבר הכנסת וייס, זה מזכיר לי מאוד את השפה בביתי.

שבח וייס (העבודה):

קריית-חיים.

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא. אשתי.

הצעות לסדר-היום הכאת שני נערים ערבים שניסו לגנוב תוצרת חקלאית

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 212, 220, 237, 254 ו-264, בנושא: הכאת שני נערים ערבים שניסו לגנוב תוצרת חקלאית. ראשון המציעים, חבר הכנסת עזמי בשארה, בבקשה; שלוש דקות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ביום שני בבוקר בשבוע שעבר נלקחו שני נערים מהכפר זבובא – כפר נידח ליד ג'נין, כפר עני, ממש על "הקו הירוק", שטוענים שהם שיחקו ליד שקדייה על-יד הבית – על-ידי חברים מקיבוץ גבעת-עוז לקיבוץ בטענה שהם ניסו לגנוב עגבניות. שם, במשך שעה וחצי, בנוכחותם של כמה גברים, הם ספרו שבעה גברים, אנשים מבוגרים, אחד מהם, גבר כבן 40, התעלל בהם במשך שעה וחצי. אני הלכתי לבקר בכפר הזה ביום ראשון שעבר, וגיליתי שהנערים האלה עוד נושאים על גופם צלקות מהאירוע. יש לנו כאן שר שדיבר על תקוות ילד קטן, כשהיה ילד קטן, ואיך הוא הסתכל על הכנסת כשהיה ילד קטן. אני עכשיו מדבר על שני ילדים קטנים שהוכו באכזריות, וגם הם מחכים לקצת תקווה מהכנסת, ואם אנחנו לא נגלה קצת רגישות לזה, אזי נקעקע את כל האמינות שעליה דיברת. זה הופך את המאבק על זכויות האדם לסתם מאבק לאומני.

שני הילדים האלה נכוו בבדלי סיגריות על הגב. ראיתי סימנים של בדלי סיגריות על גבם של הילדים האלה, הרבה סימנים של בדלי סיגריות, הכאות בכל חלקי גופם, בחלק התחתון של צינור שמטפטף מים, פצעים בראש. אחד הילדים לא יכול עד היום להתכופף. הילד השני לא יכול ללכת. אחד מהם שומע רעשים בראש. הילדים האלה הופשטו לגמרי מבגדיהם בזמן ההכאה וחזרו הביתה עירומים אחרי שעות של התעללות.

חברי הכנסת, יש לי רק שאלה אחת אליכם ולכל הבית הזה. אם ביום שני שעבר היה פועל ערבי מחזיק שני ילדים יהודים למשך שעתיים, מפשיט אותם מבגדיהם, מרביץ להם שעות ארוכות בצינור, מכבה בדלי סיגריות על הגב שלהם, קושר חוטי חשמל סביב הצוואר שלהם, ילדים בני 10 ו-12, מה היה קורה במדינה הזאת במשך כל השבוע שעבר? מה היה הבית הזה עושה במשך כל השבוע שעבר? מה היתה ממשלת ישראל עושה? מה היו העיתונות ואמצעי התקשורת עושים במשך כל השבוע שעבר?

במקרה זה אני נדהם לשמוע ולקרוא ביום חמישי שעבר בעיתונות, ששלושה אנשים מקיבוץ גבעת-עוז וממושב מי-עמי נחקרו ושוחררו בערבות משטרתית. אנשים שהפשיטו ילדים והרביצו להם מכות. יכול להיות שהם סוטי מין. יכול להיות שהם אנשים מופרעים. יכול להיות שהם אנשים מסוכנים לסביבה. למה הם לא במעצר? למה משחררים אנשים כאלה בערבות?

אדוני שר המשטרה, האם הייתם משחררים פועל ערבי או בן-אדם ערבי שמחזיק שני ילדים יהודים יום שלם ומרביץ להם ומכבה על גופם בדלי סיגריות? האיש הזה היה משוחרר בערבות? מה קורה כאן? למה אנחנו בכלל לא שומעים על הנושא הזה?

העלינו את הנושא הזה ביום רביעי שעבר, ורק היום הנושא עולה על סדר-היום תחת הכותרת: הכאת שני ילדים שניסו לגנוב תוצרת חקלאית. הנושא הזה לא נחקר, הם טוענים שלא גנבו, אבל השאלה כאן היא לא הגנבה. אמצעי התקשורת הפכו את הנושא הזה לנושא של גנבת תוצרת חקלאית. הנושא הוא סדיזם, גזענות והתעללות בילדים. אני הייתי מגדיר את האיש הזה אולי טרוריסט, אולי מחבל, משהו כזה, אבל הנושא הוא בוודאי לא נושא של גנבה חקלאית, של ילדים קטנים שגונבים עגבניות. זה לא הנושא. הנושא הוא סדיזם, ברבריות וחייתיות בהתייחסות לבני אדם, לילדים.

אני רוצה לשמוע את דעתו של שר המשטרה, השר לביטחון פנים, על הנושא, מדוע האנשים האלה שהתעללו בילדים מהלכים חופשי. בבית הזה אנחנו צריכים לתת את הדעת על מה שקרה ביום שני שעבר בקיבוץ גבעת-עוז ובמושב מי-עמי. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. באותו נושא – הצעה אחרת, של חבר הכנסת אברהם שטרן.

חבר הכנסת בשארה, הנושא הוכר כהצעה דחופה לסדר-היום, וזה ההליך גם אם הגשת אותו ביום רביעי, זה הזמן וזה המקום, אותה שעה. בבקשה.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, השר לביטחון פנים, קודמי, חבר הכנסת עזמי בשארה, ציין את העובדות – אולי בקצת הגזמה, אבל אני בהחלט יכול להבין לרוחו. בבסיס – אלה העובדות, ואני בהחלט רוצה להוקיע ולגנות מכול וכול כל נטילת חוק בידי מישהו. אין ספק שאכיפת החוק היא התפקיד הבלעדי של משטרת ישראל ושל רשויות החוק השונות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לכבות סיגריות על גוף הילד זה אכיפת חוק?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא נטילת חוק.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. חבר הכנסת דראושה, אולי תרגיע את חבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

השאלה אם זו – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלסאנע, אני קורא אותך לסדר. רבותי, הוא עדיין לא אמר יותר ממשפט. בסדר, תוכל לעלות ולהגיד.

אברהם שטחן (מפד"ל):

כל חברי הכנסת שקראו לי קריאות ביניים: אמרתי שאני מגנה ומוקיע מכול וכול את התופעה, את מה שנעשה. במסגרת הגדרה פורמלית אני קורא לזה נטילת חוק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

טוב שאתה מגנה.

אברהם שטחן (מפד"ל):

חבר הכנסת דראושה, יש לי הדברים. אמרתי שיכול להיות שלחבר הכנסת עזמי בשארה יש עדויות נוספות. על-פי התקשורת – אמרתי שניסו לגנוב עגבניות, גנבו עגבניות, ואף-על-פי-כן זה לא מצדיק.

אני בהחלט משבח את מזכירות הקיבוץ הארצי, וגם את מזכירות גבעת-עוז, שחזרה וגינתה את התופעה ויצאה נגד אותו חבר קיבוץ שעשה את המעשה עם חבר מושב מי-עמי. עם זאת, אני חושב שבהחלט לגיטימי לכרוך את זה בנושא הגנבות החקלאיות.

אומר חבר מושב מלאה ביישובי התענכים, ואני מצטט: ילדים וגם מבוגרים ממררים את חיינו כבר שנים רבות ועושים בשטחים שלנו כבשלהם. אנחנו עושים להם מארבים בלילות ובימים ומבריחים

אותם, אך הם ממשיכים להגיע, לגנוב ולהשחית. נמאס לנו להסתובב במסדרונות תחנת משטרת עפולה ולהגיש תלונות.

אני רוצה לומר כאן: בדקתי את העניין, לאורך כל קו התפר – מנחל בזק, ואדי שובש, בירדן, במזרח, ועד דרום הר-חברון – זאת תופעה נפוצה, יומיומית, לילה לילה גונבים תוצרת חקלאית, ציוד חקלאי וכו'.

וצריך להבין את הייאוש שאליו אולי הגיעו המכים. ואני אומר שוב: אני מגנה אותם. זאת לא גנבה אצל מישהו שגנבו לו בבית טלוויזיה או תכשיט או סכום כסף – זה מטה לחמם. חקלאים עובדים 365 יום בשנה כדי להתקיים ולחיות. אני לא מתייחס כרגע לשני הנערים מזבובא – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה המשך המצוקה הכלכלית שממשלת ישראל גורמת.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אני אגיד על זה משהו. אם לא תפריע לי, אני אומר על זה משהו. צריך להבין את בעיית החקלאים, הגם שאני לא מצדיק אותם.

אני רוצה לעורר את הבעיה בפני השר לביטחון פנים במלוא חריפותה. אני לא רוצה להלאות את הכנסת בנתונים סטטיסטיים רבים. בדקתי בשבוע שעבר עם קצין הביטחון של בקעת בית-שאן, אזור מגורי. יש שלושה יישובים: כפר מלכישוע, קיבוץ מעלה-גלבוע וקיבוץ מירב, שנמצאים לאורך קו התפר ליד הכפרים פקועה וגלבון. בשנת 1995 היו שם 47 אירועים של גנבות חקלאיות, של השחתת ציוד – – –

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

זה לא הנושא. הנושא הוא הכאת שני ילדים בחייתיות ובברבריות.

אברהם שטרן (מפד"ל):

הבעתי את דעתי. חבר הכנסת בשארה, אתה לא יכול להכניס לי מלים לפה.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת בשארה, סיימת לדבר לפני כמה דקות.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

הנושא הוא לא גנבות חקלאיות.

אברהם שטרן (מפד"ל):

תסלח לי מאוד, לא אתה קובע מה הנושא. אני הגשתי הצעה לנשיאות הכנסת, העמדתי גם את נושא הגנבות החקלאיות, והוא אושר. אל תשים מלים בפי. גינתי בלשוני ובדעתי. אתה תאמר את שלך.

דוד צוקר (מרצ):

בעניין הגנבות הוא מסכים אתך.

אברהם שטרן (מפד"ל):

חבר הכנסת דדי צוקר, אני רוצה להסביר את הקורלציה, את הקשר שבין מעשה ההכאה, שאני שוב מגנה אותו, ובין התופעה שחייבים לפעול לעקירתה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זו כאילו הצדקה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אבל יש – – –

הי"ר ל חזן:

חברת הכנסת בלומנטל, את תנאמי בעוד דקות ספורות.

אברהם שטרן (מפד"ל):

נעמי, תגני עלי, כי אני מניח שאני אצטרך להגן גם עלייך אחר כך.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת שטרן, אני אגן עליך, אבל אתה תסיים את דבריך.

אברהם שטרן (מפד"ל):

בסדר, אני רוצה להביא כמה נתונים. אני רוצה כן לומר כאן את האמת – שיש מגמה של עלייה בגנבות חקלאיות, ומסתמנת ירידה באירועים לאומניים בקו התפר במקום הזה, ובהחלט הדבר מעיד על מצוקה כלכלית של היישובים שמעבר ל"קו הירוק", ואני חושב שגם בבעיה הזאת צריך לטפל, אבל לא רק אנחנו; יש גם משימה של הרשויות, של הרשויות הפלשתיניות. ואני לא רוצה גם כרגע להיכנס לפירוט, אבל נכון שיש עלייה בתחום של הגנבות החקלאיות.

לעיקרו של דבר, אני רוצה להעיר את תשומת הלב של השר לביטחון פנים והכנסת, הדבר הזה נורא. רק בחודש האחרון, ולא אלאה אתכם בסטטיסטיקה – רק בבקעת בית-שאן יש שבע מועצות אזוריות לאורך קו התפר. גנבו לאחרונה בקיבוץ מעלה-גלבע, ליד פקועה, 40 טונות תפוחי אדמה. זה לא 10 קילו עגבניות. השחיתו רפת חליבה בקיבוץ מירב, וכן הלאה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מי עשה?

אברהם שטרן (מפד"ל):

לפי העדויות שבידי, העקבות הוליכו לפקועה וג'לבון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אז תלך למשטרה.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אז אני הולך להגיד למשטרה, אתה לא נותן לי.

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת שטרן, משפט אחרון.

אברהם שטרן (מפד"ל):

אני עומד לסיים. אני רוצה לבקש מהשר לביטחון פנים: מצאתי ששורש הבעיה הוא אחד – יש חוסר תיאום. רצועת קו התפר, שהיא בערך מקבילה ל"קו הירוק", היא עניין של עשרות מטרים. עד קו התפר ממערב אחראית משטרת ישראל, מקו התפר מזרחה – הצבא. יש כאן בעיה של תיאום. רודפים אחרי הגנבים, ובקו התפר עוצרים. אי-אפשר לפעול. צריך להגיע לידי תיאום בין רשויות הביטחון, בין המשטרה, משמר הגבול והצבא שמעבר לקו התפר, או לערב בזה את מחוז ש"י, ולעשות הכול על מנת שהגנבות החקלאיות יצומצמו, או ייגמרו לגמרי, ואז אני מקווה שגם מעשי הייאוש שנעשו לפני שבוע, שכבר גינתי אותם, לא יתקיימו. תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

למה אתה קורא לזה מעשי ייאוש?

הי"ר ל חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אברהם שטרן.

אני מזמינה את חבר הכנסת יצחק וקנין. אחריו, באותו נושא – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

יצחק וקנין (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, צר לי שגם בנאומי השני אני נאלץ להתייחס לתופעות ולמעשים אשר מקומם לא יכירם.

בתקופה האחרונה עדים אנו לגלי האלימות ההולכים וגוברים. אך תופעה משוקצת זו חמורה שבעתיים כשמדובר באלימות המכוונת כלפי ילדים, ואין הבדל, גברתי היושבת-ראש, אם ילדים אלו הם יהודים, ערבים או בני דת אחרת.

אני רוצה להגיד בצורה הברורה והחדה ביותר, שאני מגנה כל תופעה של אלימות באשר היא. וכשמדובר באלימות אל מול ילדים חסרי ישע ומגן, אני מתחלחל ומתמלא זעם וחימה, וממעמקי לבי אני זועק חמס.

גברתי היושבת-ראש, המקרה העומד לפנינו הוא מן המזעזעים ביותר שנשמעו בארצנו. תופעת משפטי השדה ולקיחת החוק לידיים, שבה משמש העבריין כרשות השופטת והמבצעת גם יחד, חמורה היא עד מאוד.

ובלי פיקוח ותוך כדי שיכרון חושים ותאווה כוח מאבד העבריין את שפיותו. תחת השפעת טירוף זו מתעלל העבריין בילד עד אשר משיביע הוא את יצרו החולני. תופעה זו היא בלתי נסבלת.

נטילת האחריות והסמכויות הנזכרת לעיל יכולה להוביל חברה שלמה לאנרכיה. אם לא נעמוד בפרץ ונילחם בתופעה זו עד חורמה, נהיה אנו שותפים מלאים להידרדרות ההולכת וגוברת.

על כן, בשעה זו, שבה עיני האומה נשואות אלינו ובוחנות את תגובותינו, אני קורא לכל חברי הבית להתאחד ולהציג חזית אחידה במלחמה בנגע הנזכר לעיל.

גברתי היושבת-ראש, כאדם דתי, שכל ימיו התחנך בדרך התורה, לא מובנת לי הסיטואציה שבה אדם, שהוא יציר כפיו של הקדוש-ברוך-הוא, אדם שנברא בצלם, שנאמר: "כי בצלם אלוקים ברא את האדם", כיצד הוא מעז לשלוח יד בצלם השם. תורתנו הקדושה מטיפה לאהבה ולאחווה ומתעבת את האלימות. כפי שנאמר: "ואהבת לרעך כמוך". ועל כן, אחת ולתמיד, רצוני להכריז מעל בימה זו: האלימות, על כל גווניה וצורותיה, אסורה תכלית האיסור על-פי תורתנו.

כנסת נכבדה, כידוע, לכל מעשה יש רקע וסיבה, ואני שומע שמעשה זה בא כתגובה על גל גדול של גנבות חקלאיות והשחתת התשתית החקלאית.

שלא תטעו בדברי, אני לא חושב שקיימת סיבה, ולו החמורה ביותר, שתצדיק מעשים אלו, אך גם לתופעה זו של גנבות חקלאיות אנו צריכים לתת את דעתנו.

כאדם שרוב ימיו בילה בעבודות החקלאות יכול אני להעיד, שכאשר עבודת החקלאי נהרסת כתוצאה מתופעות טבע, חרב עליו עולמו, אך הוא מבין שזוהי גזירה משמים. אולם כאשר יד הרשע, יד זדונית מחבלת בעבודתו המפרכת של החקלאי וגורמת להשחתת ציוד ולהרס התשתית, הדבר עלול להביא לתחושת תסכול ולאיבוד שיווי המשקל. ואם, חלילה, תופעה זו חוזרת על עצמה פעמים מספר, ויד החוק לא מצליחה למנוע זאת, יכול החקלאי להגיע לייאוש גמור.

היטיבה לתאר תחושה זו תורתנו הקדושה בספר דברים בפרשת "כי תבוא": "והיית אך עשוק וגזול כל הימים ואין מושיע".

על כן, גברתי היושבת-ראש, אני קורא לחברי הבית ואומר: כשם שעלינו להילחם בתופעת האלימות, כך עלינו להילחם בתופעה זו של הגנבות החקלאיות. וגם בזה אני מציע שכל חברי הכנסת יציגו חזית אחידה.

יהי רצון שיקוימו בנו דברי הנביא ישעיה: "לא ישמע עוד חמס בארצך שד ושבר בגבולך וקראת ישועה חומתיך ושעריך תהלה". תודה.

היו"ר ל חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת יצחק וקנין. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי בלומנטל, ואחריה – את חבר הכנסת עמנואל זיסמן.

שבח וייס (העבודה):

אני מצטרף ל"מאוד" שלך.

היו"ר ל חזן:

תודה, חבר הכנסת וייס. אני חושבת שבנושאים הללו עמדה מוסרית חד-משמעית נגד אלימות, טוב שתישמע מעל דוכן הכנסת בצורה נחרצת.

גברתי, בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אלמלא ראינו את סימני המכות, את העיגולים הכחולים והשריטות, את סימני השרשרת ואת אותות המצוקה על הפנים, קשה היה להאמין שתושבים רגילים, חקלאים, אזרחים ביצעו את העינויים האלה. לתפוס שני ילדים ולענות אותם, בכל קנה-מידה ובכל דרגת שיפוט אנושית – זה ראוי לכל לשון של גינוי והוקעה.

אומנם מדובר בילדים שגנבו מחלקה של ירקות ופירות, שהרבה מאוד עבודה ויזע – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מישהו הוכיח את זה?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

כן, כן. ההוכחות הן בכך שהם כל הזמן גונבים. יש גנבות. תלכי לראות את השדות, תראי את היבול, ותראי שהוא פשוט איננו, כי אותם ילדים לקחו אותו. חד-משמעית.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים שבמקרה הגרוע הם סחבו.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

לא, לא, הם בפירוש סחבו הרבה מאוד תוצרת. שמענו קודם על מספרים גדולים מאוד. מדובר ממש במכה קשה מאוד של גנבות שקיימת שם.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

את בטוחה ששני הילדים הללו הם שגנבו?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו נבדוק את זה. אני מדברת על עצם התופעה, מצד אחד המכות ומצד שני הגנבות, ואי-אפשר להתעלם מכך שיש גנבות. אני בטוחה שאתה, חבר הכנסת דראושה, לא רוצה מעל במת הכנסת להטיף לגנבות. אני חושבת שגם אתה לא היית רוצה שאת העגבניות שאתה מגדל יגנבו לך, אלא שתוכל להביא אותן לשוק.

דליה איציק (העבודה):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כל מי שגונב עגבנייה צריך לכבות סיגריות על גופו?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

חלילה וחס.

היו"ר נ' חזן:

חברת הכנסת בלומנטל, אנא המשיכי את דבריך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אומנם מדובר בילדים שגנבו מחלקה של ירקות ופירות, שהרבה מאוד עבודה ויזע הושקעו בגידולם; אנחנו מדברים על תופעה קשה של גנבות, הטרדות, עוגמת נפש וכיס שנגרמת לחקלאים. אבל גם אם זה המצב, האם מותר להעלות על הדעת ענישה כל כך ברוטלית ובלתי אנושית, כל כך אלימה, כל כך אכזרית?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה ענישה? איזו ענישה?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה, חברת הכנסת גוז'נסקי, נדמה לי שאת שוכחת את הגבולות במה שאת מדברת. אני לא מבינה על מה את מדברת. היו שם חקלאים, גנבו מהם את היבול. הם באו והענישו. גם הגננת מענישה ילד ומעמידה אותו בפניה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גנבו, יש משטרה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

זאת ההענשה שלהם. על מה את מדברת? אולי את לא יודעת מה הוא המושג עונש. בן אדם שנעשה לו עוול חושב שהוא יכול להעניש מישהו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה עונש?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

תקראי במילון מה פירוש המלה עונש, ואחר כך תצעקי במליאת הכנסת. הרי בזה שאת צועקת עכשיו את מענישה את עצמך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר נ' חזן:

מסתבר כרגע, חברי הכנסת, שכולם מענישים את עצמם, כי כולם צועקים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני אקרא אותך לסדר.

חברת הכנסת בלומנטל, משפט אחרון.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אני לא הספקתי לומר ולו משפט אחד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אמרת יותר מדי.

היו"ר נ' חזן:

את העדפת להשיב על קריאות הביניים. אני מבקשת משפט אחרון.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

תסלח לי מאוד, אני חושבת שאיבדתם כל גבול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה סגנון דיבור?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אתם לא שומעים מה אני אומרת בכלל. על מה אתם מדברים? אני מדברת על אמות-מידה מוסריות שצריכות להיות לכל אחד ואחד מאתנו, ואתם מדברים על דבר אחר לגמרי. אתם מדברים על כך שצריך לתת ממש פרסים לגנבים. זה מה שאתם אומרים כאן. אתם ממש לא יודעים על מה אתם מדברים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

עוד לא הספקתי לומר מה שרציתי לומר.

הי"ר ל' חזן:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, זה קורה לעתים קרובות במליאת הכנסת. את עומדת על הדוכן כבר שש דקות. הצעה לסדר-היום דחופה היא שלוש דקות.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אבל כל הזמן הפריעו לי.

הי"ר ל' חזן:

כן, אבל את מתווכחת. יש לך אופציות אחרות.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אם נבחן את עצמנו בכל אמת-מידה, את הגבול צריך לשים הרבה יותר רחוק, כי הפיתוי לעבור את הגבול הזה, אותו גבול דק שבין משהו אנושי למשהו שהופך להיות ברברי – הפיתוי הזה אולי קיים כשפוגעים בנו, אבל אסור לנו לעבור את הגבול הזה. כי אם לא נשמור על הגבולות, גבולות שבאים מתוך התפיסה של שמירת כבוד האדם, נהפוך לחברה חסרת ערכים ואלימה, שלא נוכל ולא נרצה לחיות בה.

נכון שאנחנו מצויים במצב של לחץ והתמודדות מתמידים, אבל דווקא משום כך אנחנו חייבים להקפיד, כי בהקפדה הזאת טמון החוסן שלנו כעם. אדם שלא מציב לעצמו גבולות מוסריים סופו להביא מזק חמור על עצמו ועל החברה שבה הוא חי. תודה רבה.

היו"ר ל חזן:

אני מודה לחברת הכנסת בלומנטל, ומזמינה את חבר הכנסת עמנואל זיסמן לשאת את דברו. אחריו ישיב השר לביטחון פנים על כל ההצעות לסדר-היום.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

גברתי היושבת-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, כפי שאני נץ בעניינים מדיניים-ביטחוניים, אני עוד יותר נץ בכל מה שנוגע לשמירת החוק והסדר והנורמות המוסריות של עם ושל חברה.

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אנחנו רוצים שצבא-הגנה לישראל, משטרת ישראל, כוחות הביטחון ואזרחי מדינת ישראל ינהגו לפי הערכים הציוניים והאנושיים שהם יסוד מוסד של המדינה הזאת.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

סליחה – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אין זכות לקיבוצניק של "השומר הצעיר" או למושבניק של "העובד הציוני" לעשות דין ולהכות ולהתעלל בילדים. אין לאיש במדינת ישראל זכות כזאת. יש נושא אחד שמאחד את כולנו. מי שעבר עבירה, יש הגורם הציבורי או הממלכתי שצריך לטפל בו.

אני מזועזע לא רק מזה שהכו אותם כפי שהכו אותם. יכלו לתפוס אותם ולקרוא למשטרה שתעצור אותם. אני גם מזועזע מזה שאנשים נאה דורשים ולא מקיימים. איך קורה שקיבוצניק, שחונך על ברכי ערכי "השומר הצעיר", אחוות העמים, קירוב הלבבות, איך קורה שמי שחונך ביישוב של המפלגה הפרוגרסיבית, שהיתה ידועה כמפלגה שחרתה על דגלה את המשפט ואת החוק במדינת ישראל, עושה מעשים כאלה? אני ממש מזועזע מזה. אני מזועזע מזה.

שלום שמחון (העבודה):

מה זה משנה? אם הוא היה ירושלמי – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בימים אלה אני מטפל, למשל, במקרה שקרה עם פועל ערבי. כמי שרוצה באחדותה ובשלמותה של ירושלים, אולי יותר ממך, אני חושב שאם יש איש משמר הגבול שלא נהג בסדר, צריך להתלונן נגדו וצריך להעניש אותו. אנחנו חייבים להיות מדינה כפי שאנחנו רוצים, לשמש דוגמה ומופת גם לאחרים, להילחם על עקרונותינו, לא לוותר על עקרונותינו. אני ממש מזועזע ממה שקרה.

נכון שיש לזה גם סיבות ונסיבות. אם באמת יש מכת גנבות, יש דרכים לטפל בזה. יש אולי משהו פגום בכל הדיון, שאנחנו מסתמכים על מה שכתוב בעיתונות, על מה ששמענו בתקשורת, ויש מידה רבה מאוד של אמת – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת בשארה דיבר אתם, עם הילדים, לכן זה לא כולם. יש מי שנסע לכפר.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני אומר: יש מידה רבה של אמת. בסך הכול המקרה הוא מקרה שראוי לא רק לגינוי; צריך גם לראות מה המשטרה והשלטונות עושים כדי להעניש את אלה וכדי להרתיע את האחרים בעתיד. יש משהו פגום בדיון שלנו, שאנחנו דנים בנושאים כאלה ואחר כך שומעים את השר הנוגע בדבר.

אני רוצה לסכם את דברי בזה שהשר והממשלה נתבעים לא רק לתת לנו תשובה לגבי החקירה ותוצאות החקירה והאמצעים שיינקטו נגד אלה שעשו דין לעצמם – –

סופה למדבר (העבודה):

צריך גם להעניש אותם.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – אלא גם לתת לנו תשובה איך נלחמים בתופעה הזאת, שיש לה כנראה סיבות שונות ומשונות, כדי להגן על הרכוש ועל הציוד ועל האנשים שגרים שם. אין שום הצדקה, לא מוסרית ולא אחרת, לנהוג כפי שהם נהגו.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת זיסמן.

ברכת יושבת-ראש הישיבה למשלחת חברי פרלמנט ממועצת אירופה

היו"ר ל' חזן:

אדוני השר, לפני שאזמין אותך להשיב על ההצעות לסדר-היום, הרשה לי לקדם בברכה, בשמכם ובשמי, חברי הכנסת, משלחת נכבדה של חברי פרלמנט ממועצת אירופה היושבת כאן ביצע האורחים: חבר הפרלמנט מהונגריה מר ברסוני, חבר הפרלמנט מפולין מר איוינסקי, חבר הפרלמנט מיוון מר פאולידיס, חבר הפרלמנט מאוסטריה מר שווימר, שהוא גם יושב-ראש האגודה הפרלמנטרית בארצו לקשרים עם ישראל.

מועצת אירופה, חברי הכנסת, נוסדה, כידוע, אחרי מלחמת העולם השנייה, בחודש מאי 1949. ישראל נתקבלה אליה במעמד של משקיפה בשנת 1958, ומאז הקשרים הולכים ומתהדקים. כיום היא מאגדת בתוכה 36 מדינות.

הכנסת שלנו היא הפרלמנט היחיד שאינו מיבשת אירופה הנהנה ממעמד זה באספה הפרלמנטרית. המשקיפים של הכנסת משתתפים בדיונים במסגרות שונות של המועצה ומקיימים קשרים אישיים רצופים עם רבים מן פרלמנטרים אלה. בתוך כך הם מעבירים את דברה של ישראל לעמיתיהם בפרלמנטים השונים של אירופה.

בבוקר זה נפגשים חברי המשלחת עם שרים ועם חברי כנסת, והם יקיימו רב-שיח עם קבוצת המשקיפים של הכנסת למועצת אירופה.

ברוכים הבאים, רבותי. כנסת ישראל מברכת אתכם.

הצעות לסדר-היום הכאת שני נערים ערבים שניסו לגמב תוצרת חקלאית

היו"ר ל' חזן:

עכשיו אני מזמינה את השר לביטחון פנים להשיב על ההצעות לסדר-היום. אדוני.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להשיב כאן על ההצעות לסדר-היום, כפי שהוגשו על-ידי חמישה חברי כנסת מכובדים. שמעתי אותם כאן, האזנתי לכל מלה שנאמרה ולהתייחסות שלהם לנושא, שבאמת איננו מביא כבוד, לא לעם בישראל, לא לכל בן-אנוש.

אני רוצה להתייחס קצת לסוגיה מבחינת העובדות, כפי שבדקנו אותן עד לרגע זה. אכן ב-8 בחודש הזה, בין השעות 09:00 ו-10:00, ראו שני נערים כבני 17 מהיישוב מי-עמי, שהיו באדמות היישוב הסמוכות לכפר הערבי זבובא, כ-15 נערים זרים רצים בשדה עגבניות ומסתתרים. בסריקות שערכו הנערים בין הערוגות הם תפסו שני נערים, אשר הוברר שהם תושבי הכפר זבובא, שניסו להסתתר בין הערוגות של העגבניות. שני הנערים ממי-עמי תפסו את הנערים מזבובא, כבלו אותם באזיקים –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם נערים או ילדים?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

תפסיקו לעשות טרור, אי-אפשר לדבר ככה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תפסיקי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

על מה אתה מדבר? אתם לא נותנים להוציא מלה אחת מהפה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת דראושה, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה, היא מורה כאן? היא מלמדת אותנו?

הי"ר ל' חזן:

אם מישהי כאן מורה בשלב זה, זו אני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני שאלתי את השר אם הם נערים או ילדים. נער הוא מי שגילו 17-18. למה להגיד "נערים"? אלה ילדים קטנים, בני 13-14, אז לא להגיד "נערים".

הי"ר ל' חזן:

אם ברצונך לשאול שאלה, תפנה אותה אלי.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מציע שנביא לוועדת הכנסת לדיון את השאלה מאיזה גיל מתחיל אדם להיות נער ומפסיק להיות ילד. אחרי שוועדת הכנסת תחליט אשתמש במושגים שימצאו חן גם בעיניך וגם בעיני. מבחינתי הם נערים. לגבי גילם, הגיל הוא ברור, לכן אני מציע שנדון בסוגיה עצמה ולא ננסה ללבות את היצרים בדברים שאינם קשורים לנושא.

הנערים בני ה-17 ממזמזמים כבלו אותם באזיקים של פלסטיק, המשמשים לקשירת ציוד השקיה, הובילו אותם למחסן כלים הנמצא בסמוך לשדה ומסרו אותם לשני מבוגרים, מגבעת-עוז וממזמזמים, ועזבו את המקום. אלה העובדות.

מכאן ואילך נחלקות הגרסאות. על-פי גרסת הנערים מזבובא, אשר נרשמה במשטרת דותן למחרת יום האירוע, הם הופשטו במחסן הכלים, הוכו במוטות ברזל, כיבו עליהם סיגריות, וכך הם נשלחו לבתייהם. זה – על-פי גרסת הנערים.

החשודים במעשה, שנעצרו, טענו בחקירתם, כי תקפו את הנערים בסטירות, הפשיטו אותם, סילקו אותם לכפרם, וכל זאת בפרק זמן של כעשר דקות.

שני הנערים מזבובא, אשר נבדקו על-ידי רופאים פלשתינים בג'נין, המציאו תעודות רפואיות המאשרות כי על גופם נמצאו סימני חבלה. בתעודה רפואית אחת צוין, כי נער אחד סובל מחבלות קלות על גופו בכמה מקומות, והוא שוחרר לאחר טיפול ראשוני לביתו. בתעודה רפואית שנייה, לגבי הנער השני, נכתב, כי נמצאו סימני חבלה בצורת שטפי דם בכמה מקומות בגוף, והנער עצמו אושפז להשגחה בבית-חולים בג'נין. זה מבחינת העובדות.

ביום הגשת התלונה נעצר החשוד במעשה, תושב גבעת-עוז, אשר קשר עצמו לאירוע, אך הכחיש כי התעלל בנערים מזבובא. הנ"ל נכלא להמשך חקירה עד לאיתור יתר החשודים. באותו לילה נעצר החשוד השני, תושב מי-עמי, אשר הודה כי כלא את הנערים במחסן הכלים למשך עשר דקות, הכה אותם בסטירות ושלחם עירומים לכפרם, אך הוא מכחיש כי התעלל בהם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זה "התעלל בהם" לצורך העניין? מתי אפשר לומר שזו התעללות ומתי אפשר לומר שזו לא התעללות?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

שני הנערים בני ה-17 ממי-עמי זומנו באמצעות מזכיר המשק לחקירה למחרת היום, נחקרו ומסרו את גרסתם, אשר עליה אין חולקין, ובתום חקירתם שוחררו.

החשודים שנעצרו, מגבעת-עוז וממי-עמי, שוחררו. הסיבה לשחרורם – כי לא נמצא שיש להם עבר פלילי, כתובת המגורים שלהם קבועה ואין קושי באיתורם או בזימונם לחקירה כל אימת שיידרשו, והם שוחררו בערבות של צד ג', שיתייצבו בכל פעם שיידרשו.

הנושא עדיין נמצא בחקירה. אני מסרתי לכם את העובדות. המעשה שנעשה הוא חמור ביותר. המעשה שנעשה אסור שיקרה במדינת ישראל, ולא משנה אם אנו עוסקים בהכאה של ילד ערבי או של ילד יהודי. לא הייתי רוצה לראות אף אחד מוכה ולא הייתי רוצה לראות איש לוקח את החוק לידי.

ברגע שתהיינה כל העובדות ויוגשו כתבי האישום יצטרכו השופטים להחמיר בפסק-הדין, כדי שלא יחזרו מקרים כאלה.

אני יכול רק להביע צער. אני מבטיח שהמשטרה תעשה הכול כדי להעמיד את האנשים לדין כאשר יוכח שעשו את העבירות. הם יישפטו. ואני מגנה את מה שנעשה. טוב שזה עלה על סדר-היום הציבורי, טוב שחברי הכנסת העלו את זה כאן, ואסור לאיש מאתנו במדינת ישראל – לא משנה במי נוגע העניין – לתת יד לתופעה כזאת, שאדם לוקח את החוק לידי. מי שייקח את החוק לידי, יביא למדינה חסרת חוק, וכולנו ניפגע מכך.

אני מבטיח שנטפל בפרשה זו עד שיצא דבר האמת לאור. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

אדוני השר, מה אתה מציע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הפנים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

זו סוגיה שאפשר לדון בה בוועדה, ואולי יש היבטים נוספים שלא עלו כאן היום ואפשר יהיה להעלותם שם. על כן אני מציע לחברי הכנסת להעביר את הנושא לוועדה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. האם תהיה מוכן להשיב על שאלתו של חבר הכנסת בשארה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בבקשה.

היו"ר ל' חזן:

בבקשה, חבר הכנסת בשארה.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אמרת שאין הבדל בין ילדים יהודים לבין ילדים ערבים. אבל אם ערבי היה מכה שני ילדים יהודים, האם היית אומר, משתמש במושג שהפועל שהכה את הילדים היהודים לקח את החוק לידים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני שמעתי אותך בתחילת דבריך והייתי ער לניסיוןך להסית מעל במה זו יהודים בערבים וערבים ביהודים. לכן אמרתי, ואתה יכול לקרוא את דברי אם לא הקשבת, שאינני מקבל שום פגיעה, לא בערבי ולא ביהודי. זו ההתייחסות שלי לפתח דבריך, כאשר ניסית לומר שאם היו ערבים מכים ילד יהודי העולם היה גועש ורועש.

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

גם אתה היית גועש ורועש.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

סליחה, קיבלת ממני תשובה, ונדמה לי שבכל המפגשים מעל במה זו נהגתי באותה רוח, ללא משוא-פנים.

היו"ר ל חזן:

תודה. עוד שאלה אחת ואחרונה, כי, חבר הכנסת דראושה, אתה קצת תחת אזהרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני השר, עונו שני ילדים בצורה קשה ואכזרית ביותר, ואתה מציין כאן שהמשטרה חקרה את המכים במזכירות הקיבוץ או המושב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא, היא קראה להם דרך מזכיר היישוב, אבל המשטרה היא שחקרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

המשטרה לא עצרה אותם אפילו ללילה אחד. האם אינך רואה בהתנהגות המשטרה משהו פסול, לא נכון ולא מתאים גם מבחינה חוקית, שאנשים שעושים מעשים כאלה כלפי ילדים ישוחררו באותו יום?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה עצרה את המבוגרים, המשטרה לא עצרה את הצעירים. לאחר מכן שחררה את המבוגרים, ואמרתי למה – כי ניתן להשיג אותם בכל רגע; היא שחררה אותם בערבות. לא היו להם עבירות קודמות, אין להם עבר פלילי, ולכן מצאה המשטרה לנכון לשחרר אותם. לגבי הנערים – כרגע הגרסה שלהם פחות או יותר מאומתת, הם נחקרו על-ידי המשטרה, הם נקראו לחקירה בסיוע מזכיר היישוב. תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לשר לביטחון פנים.

חבר הכנסת רחבעם זאבי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת עזמי בשארה, במסגרת דקה. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גברתי היושבת בראש, ראשית, אני רוצה לגנות כל שימוש בכוח נגד אזרחים, ודאי נגד כאלה שעדיין אינם בגירים. בלי להיכנס להגדרות של ילד או נער, להכות מישהו שהוא עדיין לא גבר – גם הכאת גבר אני מגנה; אבל התקרית הזאת מעוררת אצלי שתי שאלות:

שאלה אחת, שכבר עמד עליה חבר הכנסת זיסמן, כיצד אנשים שיצאו מתנועות המגדירות את עצמן כהומניטריות, שואפות לאחוות עמים, עושים דבר כזה?

אני מזכיר לבית, שכאשר רצחו עובד תחנת דלק בזיכרון-יעקב, עשה זאת ילד שגדל בקיבוץ דליה. אני מזכיר לבית, שכאשר זרקו רימון לטיפת-חלב ברצועת-עזה, זה היה הגזבר של קיבוץ מרחביה. אני יכול להמשיך, אלא שהזמן ייגמר לי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רחבעם זאבי (מולדת):

כולם מקיבוצי "השומר הצעיר".

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת זאבי, יש לך עוד חמש שניות.

רחבעם זאבי (מולדת):

ובחמש השניות הנותרות אני רוצה להעלות את הבעיה השנייה שמתעוררת מתוך הנושא הזה. כיצד שומרת מדינת ישראל על גינות הירק, על התוצרת החקלאית, על הפרדסים ועל המטעים של מתיישבים לאורך הקו שנקרא קו התפר?

היו"ר ל' חזן:

ולכן, אתה מציע?

רחבעם זאבי (מולדת):

לכן, אני מציע להסיר את ההצעה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת טלב אלסאנע מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת שטרן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

גברתי היושבת-ראש, חברי כנסת, אני מתפלא על השימוש במלים העדינות והלא-נכונות, אפילו מבחינה סמנטית, והמעוותות את המציאות, השימוש במלים של "שלטון החוק". כאילו הברברים הסדיסטים האלה הם נציגי החוק במדינת ישראל, או עשו דין לעצמם, וכאילו מדובר בשופטים שתפסו את הנערים, חקרו אותם ועשו להם דין על-ידי מכות וכיבוי סיגריות על גופם.

אני רוצה לומר, שההגדרה הנכונה והמדויקת היא, שמדובר בפושעים שהמשטרה מתנהגת אליהם בסלחנות יתר, ועל-ידי כך היא מעודדת תופעות קשות ומעוותות כאלה. אני סבור שהאחריות של המשטרה במקרה הזה היא על-ידי מניעת העלמת גורם ההרתעה בכל הסוגיה.

כשאנשים רואים שכך מתנהגת המשטרה, בסלחנות יתר, הם שואלים: איפה גורם ההרתעה? מדוע כשהם מודים, לא מביאים אותם מייד לדין? כשמדובר באלימות נגד חסרי ישע צריך להעמיד את הפושעים לדין ולהכניס אותם לבית-סוהר. כך ילמדו אחרים את הלקח.

או שמא הבעיה איננה חריגה אלא תופעה שהמשטרה וגורמים מוסמכים מתנהגים בסלחנות ומעודדים את הנורמות האלה, הנפשעות והנבזיות, המקובלות על גורמים מוסמכים, וזה דבר קשה מאוד.

הי"ר ל חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת וקנין. אני מקווה שתדבר עכשיו פחות ממה שדיברת בזמן הדיון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גברתי היושבת-ראש, קודם כול, הרשי לי לברך את חבר הכנסת וקנין על הדברים הטובים והמאלפים שאמר, המעידים על רמת מוסר, על הומניות ועל ערכים דתיים אמיתיים.

אבל, לצערי הרב, הדברים הללו מנוגדים למה שקורה במדינה. כאשר יהודי מכה ערבי, זה דבר לגיטימי בהחלט. כאשר יהודי מושבניק או קיבוצניק מענה ילדים ערבים, קוראים לזה: "נטל את החוק לידיו".

כאן מדובר בסדיזם של יהודי, שנבע משליטה בעם אחר במשך שנים רבות – המשך ההתנכרות לזכויות של העם הפלשטיני.

ואלה שבאים וזועקים על כך שגונבים תוצרת חקלאית – למה עושים זאת? בגלל קיומו של סגר אכזרי, והיות שאנשים רעבים ללחם, לא מוצאים לחם ולא מוצאים תעסוקה. הסגר האכזרי הזה מביא אנשים לפרוץ ולגנוב. הממשלה היא האשמה.

הי"ר ל חזן:

ולכן?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

והערה אחרונה. אדוני השר לביטחון פנים, אני חושב שהמשטרה אשמה, כי בכל פעם שמדובר ביהודים שפוגעים בערבים ומענים ערבים, המשטרה נוהגת בסלחנות כלפי היהודים. אם היה המקרה הפוך, היית מדבר אחרת, המשטרה היתה נוהגת אחרת. היא היתה עוצרת את הערבים ומשאירה אותם במעצר עד למשפט. וכאן נוהגים בסלחנות כלפי ניסיון לרצח. זאת מפני שמדובר בערבים.

הי"ר ל חזן:

ולכן, אתה מציע?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני חושב שהמשטרה צריכה לנהוג אחרת. אני מסתפק בדברי אלה.

הי"ר ל חזן:

תודה רבה.

חבר הכנסת טופיק כטיב מבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל מסדר-היום. אולי תיתן לנו דוגמה איך עושים זאת בדקה? בבקשה.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, אומנם התדהמה היא גדולה, אבל אני אנסה בתוך דקה להביע את התדהמה הזו. קודם כול, מהניסיון של הנצחת הנורמה – לתרץ ולחפש אמתלות למען האלימות והשימוש באלימות, ובמיוחד כאשר זה מכוון נגד ילדים, אבל בכלל לאלימות – אתמול זה הקיבוצניקים, שלשום איש מג"ב, לפני יומיים-שלושה ושבוע שני שוטרים בעכו וכן הלאה. לאן זה מוביל? אם דיברו כאן על קיבוצניקים של "השומר הצעיר", זה לא משנה. העניין נוגע לחינוך בכלל.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה משנה מאוד.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

לא, לי זה לא משנה. האלימות היא אלימות, ולא אכפת לי מאין היא באה. צריך לחפש – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

אתה סגן יושב-ראש כנסת. אתה לא מפריע.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא נותן – – –

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת דיין, אני אתן לחבר הכנסת כטיב עוד דקה, אם אתה מפריע לו במסגרת הצעה להסיר.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת אלסאנע, אל תעזור לי. בסדר.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת כטיב.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

אני מסיים. רק הפריעו לי בחצי דקה. גם אם האלימות הזו היא נגד סגן יושב-ראש הכנסת, אני מגנה אותה, ולא רק נגד הילדים. צריך לחפש את האלמנטים בתוך החינוך עצמו שמובילים לאלימות הזו. תודה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

זו מסורת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי כנסת נכבדים – – –

היו"ר ל' חזן:

אני רואה שכל סיעת מד"ע הסירה. כנראה היא לא הצליחה להגיש הצעה לסדר-היום בעצמה. חבר הכנסת דהאמשה, בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נאמרו כאן דברים מדהימים – לא רק העובדות של המקרה. גם התגובות היו קיצוניות, משני הצדדים. אני חושב שאנחנו מחטיאים את לב הבעיה. התדהמה כולה בנויה על כך שמדינת ישראל ורוב תושביה היהודים במיוחד התרגלו למושגים האלה, התרגלו לדרך הזו ורואים שזה טבעי. ההסתאבות, הכיבוש, הדיכוי – –

רחבעם זאבי (מולדת):

למי גנבו היהודים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

– – השליטה בעם אחר יביאו רק לתוצאות כאלה. אני כמעט ולא מאמין – כאשר מדברים על שלום ורוצים שלום, איך אפשר שכל בוקר וערב אנחנו עדים לתופעות כאלה? זה השלום שהעם היהודי רוצה לעשות? קודם כול תעשו שלום עם הערבים בתוך הארץ כאן, אם יש באמת רצון לשלום. המעשים האלה מוכיחים, שהרצון לשלום איננו אמיתי. אם כן, אז בוא נראה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי התחיל באלימות בארץ הזו? מי הטיף לאלימות בארץ הזו?

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת זאבי, אני אבקש להרשות לדובר לסיים את דברו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מטיף? אנחנו לא מטיפים. מי עושה?

רחבעם זאבי (מולדת):

אבות האלימות.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת זאבי, אני קוראת אותך לסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

צדיק גדול.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ההיסטוריה לא מחטיאה את הדברים. אנחנו פה עדים, בבית הזה, בשבועות האחרונים, לכמה וכמה מקרים רצופים של מעשים כאלה.

אני רוצה להוסיף עוד מלה אחת. אני מאוד מכבד – – –

היו"ר ל חזן:

לא, אתה לא תוסיף עוד משפט אחד. אתה תציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

רק עוד משפט אחד. אני חייב להודות, שחבר הכנסת זיסמן ולפניו חבר הכנסת וקנין דיברו דברים נכונים הנוגעים בלב הבעיה. זו הדרך לטפל, ולא לטאטא ולא לדבר על עונש ועל דברים אחרים. תודה.

היו"ר ל חזן:

אני מודה לך מאוד.

חבר הכנסת האשם מחאמיד מקבל לפניו משורת הדין, בגלל בלבול במזכירות, דקה אחת להסרה גלובלית – כך נקרא לזה.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

תמיד יש בלבול.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה, גברתי היושבת-ראש. אני רוצה לדבר אולי על משהו בארבע רמות. הרמה הראשונה שאני רוצה להזכיר אותה היא שחלק מהאנשים בבית הזה חושבים שעצם הגינני – זו ההומניות העילאית, ושיש הומניות נשגבת בעצם זה שמגנים. נקודה. אני חושב שגינני לא מספיק.

אני גם רוצה לברך את חבר הכנסת וקנין, את חבר הכנסת זיסמן, וכמובן את חברי, חבר הכנסת עזמי בשארה, על דברי הטעם שהם אמרו.

גברתי, למעשה הזה יש השלכות. אני רוצה להזכיר לאדוני השר לביטחון פנים, שיש השלכות גם על יחסי השכנות בין יישובים ליישובים. היכן יושב מי-עמי? מי-עמי יושב בדיוק – הוא שכונה של אום-אל-פחם. אז אם ככה מתנהגים לכל ערבי, מה עושים? איך אפשר לחיות ביחד?

דבר שלישי, אדוני – – –

אברהם שטרן (מפד"ל):

אם גונבים, איך אפשר לחיות ביחד?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אין הצדקה לכיבוי סיגריה על גופך. אין הצדקה לכיבוי סיגריה על גופי.

אברהם שטרן (מפד"ל):

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת שטרן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אין הצדקה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתם מתעלמים.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת שטרן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גברתי, זו גנבת עגבנייה – עגבניות וכליות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה סיפור בסך הכול.

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת דהאמשה, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה, ותיכף השנייה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עכשיו אתה מפריע לי. אני אקרא לו לסדר – הוא מפריע לי.

גברתי, בין גנבת כליות, בין המצב של סחר בכליות לבין גנבת עגבנייה יש קשר – זה הסגר, זו הרעבה.

הי"ר ל חזן:

ולכן – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גברתי, משפט אחרון: אני חושב שהמעשה הזה הוא פרי באושים של שיטה, של מנטליות, שחושבת שיש בעולם הזה גננים או גננות ותלמידים וילדים, ויש מחנכים ויש מתחנכים. זה בוודאי פסול. תודה.

הי"ר ל חזן:

תודה רבה. חברי הכנסת, האירוע היה אירוע קשה, והדיון גם הוא היה דיון קשה.

חבר הכנסת בשארה, האם אתה מסכים להעברה לוועדה, על-פי הצעתו של השר?

עזמי בשארה (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת אברהם שטרן, האם אתה מסכים להעברה לוועדה?

אברהם שטרן (מפד"ל):

כן.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת וקנין?

יצחק וקנין (ש"ס):

כן.

היו"ר ל חזן:

חברת הכנסת בלומנטל?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

לוועדת הפנים.

היו"ר ל חזן:

כן. חבר הכנסת עמנואל זיסמן?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כ.

היו"ר ל חזן:

כ.

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה על העברת ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 25

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ל חזן:

אם כן, 25 בעד, אחד נגד – אני קובעת שההצעות לסדר-היום בנושא: הכאת שני נערים ערבים שניסו לגנוב תוצרת חקלאית, מועברות לדין בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

הצעה לסדר-היום חשיפת הברחות בקרב חוליות ממשל והרשות הפלשתינית בנושא גנבות רכב

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא על סדר-היום – הצעה לסדר-היום מס' 272, של חבר הכנסת חיים דיין, בנושא: חשיפת הברחות בקרב חוליות ממשל והרשות הפלשתינית בנושא גנבות רכב. חברי הכנסת, את הכותרות אפשר לקצר. חבר הכנסת דיין, בבקשה. אתה במסגרת הצעה רגילה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, נכון – הדברים מתחילים פשוט מעגבניות, מלפפונים, שטחים – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כליות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – נזק חקלאי ושרפת יערות, וזה ממשיך ומגיע לגנבת מכוניות. למה להתעסק בכסף הקטן כשאפשר להרויח כסף כל כך גדול ובקלי-קלות? יש כאן שיטות גדולות, שיטות שונות ומשונות. אני עסקתי רק בזה, כשהקמתי את קו התפר עד מלכישוע. כשאני יושב ושומע כאן את חברי הכנסת דנים על נושאים כאלה או אחרים – כן מכות או לא מכות – אני אומר לכם דבר אחד, ולא כדי להקניט אתכם, אלא מתוך עובדות מוחשיות וממשיות, שראינו אותן יום-יום: אם זה פועלים מהשטחים שעבדו בתוך תחומי מדינת ישראל – –

דוד צוקר (מרצ):

מי זה "אתכם"?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

– – ובדרכם חזרה היו מניחים כל מיני אמצעים לשרפת יערות הגלבוע, אם זה גנבות חקלאיות בדרך ואם זה נזקים בתוך השכונות, בתוך מערכות הבנייה, במקומות שבהם עבדו, כמו יציקת בטון בתוך מרזבים – הנזק הולך וגדל, ואחר כך שואלים, למה בעלי עסקים ישראלים אינם מוכנים להעסיק פלשתינים? למה לא מוכנים להעסיק ערבים? למה היום במדינת ישראל הלכו והביאו עובדים זרים במקום לקחת עובדים מהשטחים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא נכון. הם מעדיפים את העובדים הפלשתינים על הזרים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

גם אתם וגם אנחנו, כמי שחיים זה מזה – גם זה שמפרנס וגם זה שמתפרנס – צריכים לעשות את החשבון, עד איפה אנחנו והפלשתינים יכולים להגיע בנזקים הבין-אישיים? האם לא ניתן לעצור אותם, האם לא ניתן לגשר על הפערים, כדי שבאמת יהיה אפשר לחיות בדו-קיום, מפרנסים של משפחות כאלה ואחרות?

והנה, מגלים דברים יוצאים מן הכלל. כשמדובר בכסף, יש שיתוף פעולה מעולה בין יהודים לערבים. למשל, אם זה סחר בסמים – מעבירים בין סוחרים ערבים וישראלים. הרי ישבנו בוועדת הסמים וראינו איך הדברים מתנהלים. חברים יוצאים מן הכלל, יש אינטרס כספי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא בין יהודים לערבים. זה בין קרימינלים יהודים לבין קרימינלים ערבים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

בסדר, זה לא משנה. מדובר באותה אוכלוסייה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מדבר באוכלוסיות שוות.

והנה בשנת 1994, לאחר שהקימו את קו התפר בשנת 1992, והקמנו את כל ציר המערכת ועברנו ימים קשים עם מה שקרה בזבובא ובצנדלה ובמוקיבלה ובג'למה – הרי אתה יודע את זה, חבר הכנסת האשם מחאמיד, עברת דרך המקומות האלה וידעת בדיוק מה קורה שם – – –

היו"ר ל' חזן:

סליחה, חבר הכנסת דיין, חבר הכנסת מחאמיד לא נמצא כרגע באולם.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

בשנת 1994 נגנבו מתוך מדינת ישראל 26,000 כלי רכב. בשנת 1995 נגנבו 33,000 כלי רכב. בחלק הראשון של חודש יולי השנה נגנבו מהארץ 103 מכוניות בכל יום – היקף גנבות שנתי של כ- 37,000 מכוניות.

שכיחות הגנבות בקו התפר ובירושלים גבוהה באופן משמעותי מהממוצע הארצי. ואתה רואה לאורך קו התפר איפה גונבים.

גנבות הרכב הן בעיקר לאן? – לאוטונומיה. התפתחה תעשייה, ואנחנו פשוט שמים את הידיים על העיניים ואומרים: לא קיים, לא ראינו, לא שמענו. סוחרים ישראלים עם סוחרים פלשתינים הגיעו לרמות כאלה של שיתוף פעולה, שכלי הרכב החדשים בארץ לא נמכרים. באים ומציעים להם: קח 15,000 שקל, קח 20,000 שקל על הרכב שלך, תדווח על גנבה, אני אמכור אותו ב-20,000 שקל 15,000 שקל לסוחרים ברשות הפלשתינית, והם ישתמשו ברכבים האלה. והנה עסקה חוקית, ומי שניזוקים מכך הם משלם המסים, המדינה, חברות הביטוח. והעסקה כשרה לחלוטין.

לא רק זה, אדוני השר לביטחון פנים אביגדור קהלני. כשכיהן בתפקיד הזה השר הקודם, משה שחל, הפניתי את תשומת לבו – – –

היו"ר ל חזן:

אני מבקשת את סליחתך, חבר הכנסת דיין. למי יש פלאפון פתוח במליאת הכנסת?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה פלאפון ללא בעלים.

היו"ר ל חזן:

הנשיאות כבר הודיעה, שמי שיימצא באולם המליאה עם פלאפון – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

מחרימים, מחרימים.

היו"ר ל חזן:

— — ייקרא לסדר שלוש פעמים.

כן, חבר הכנסת דיין.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אני התייחסתי לשאלתך שהגשתי בכנסת השלוש-עשרה: מה הולכת הממשלה לעשות היום עם כלי הרכב שנמצאים ב"משחטות" – ויודעים איפה הם נמצאים, בתוך עזה. מדוע לא מביאים אותם, מדוע לא משביחים אותם, מדוע לא מכניסים אותם לשירות צה"ל? שווה היום למדינת ישראל להשאיר אותם ברשות הפלשתינית, שהם יפרקו אותם והם יבואו למוסכים הישראליים וימכרו אותם שם – והנה הרשת גדולה, וכולם נהנים.

אבל מה קורה מתחת לזה – ואולי גם סגן שר האוצר יודע זאת – המדינה נהנית מזה. למה? כי ההכנסות מהמסים על רכב הן 60% מערך הרכב כשמביאים אותו לארץ. רבותי, אנחנו בעצמנו מביאים למהלך של גרימת נזק לאותו אדם פשוט, שרכש רכב בזיעת אפיו, ולא מתייחסים לדברים האלה.

אני רוצה לגלות לך עוד דבר אחד, אדוני השר. יום אחד הלכתי לשחרר רכב שהיה מעורב בתאונה. הלכתי עם חבר. וכשאתי נכנס, אני רואה שם מכוניות "מרצדס", "וולוו" – כלי רכב שרק עלו על הכביש. ואני אומר לו: תגיד לי, מה אתה עושה עם כלי הרכב האלה? הוא לא ידע שאני חבר הכנסת. הוא אמר לי: תראה, אנחנו מוכרים את הרכב כחלפים, ובאים אלינו מהשטחים ובאותו מחיר שקנינו את הרכב הם קונים את התעודות של כלי הרכב, ומה שנשאר זה להזמין אותו כלי רכב, אם זה "וולוו" אפור, בצבע כסף או בצבע אחר, מזמינים מאותו סוחר אותו רכב, הוא מביא את הרכב, לאדם יש רשיונות כחוק, אף אחד לא לוקח את זה ממנו. מה שנשאר לו זה רק להחליף את לוחית הרישוי, והנה יש לו רשיונות כדת וכדין, אף אחד לא פוסל את זה במשרד הרישוי, אף אחד לא לוקח את הרשיונות האלה.

אני רוצה להביא לתשומת לבך עוד נושא אחד. המשטרה עושה היום מכרזים לכל הגוררים של כלי הרכב שנגררים למגרשים פרטיים בעקבות תאונות. אני חושב שיש מקום לבדוק מדוע גורר כזה לוקח ממשטרת ישראל רק 20 שקל, כשעלות הגרירה מגיעה ל-70-80 שקל. פה הדבר התמוה שאני מדבר עליו. למה הוא מעדיף לגרור רכב ב-20 שקל? כדי שהרכב יישאר אצלו במגרש, שהשמאי יעריך את זה במגרש, שהוא יקנה את זה מהשמאי עם הניירות ויסחור.

אני חייב לשבח, אדוני השר, את ניצב יצחקי על הפעולה הנפלאה שהוא עשה – הוא והשוטרים והפקודים שלו. אני חושב שזה היה מבצע יוצא מן הכלל, שחשף רשת אדירה.

אני רואה שלא אוכל להרחיב עוד, כי יש צלצול. לסיכום הדברים – — —

אברהם פורח (מרצ):

לא – תרחיב, תרחיב.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני עומד בכללי התקנון, אני לא חושב שצריכה להיות לי פריבילגיה כסגן יושב-ראש.

אדוני השר, לסיכום הדברים, רשמתי לי מסקנות: יש להקים גדר לאורך "הקו הירוק", עם מעברים, ולפקח. זה דבר הכרחי, זה דבר שהוכיח את עצמו, שהוריד את גנבות הרכב מ-103 כלי רכב ליום ל-40 כלי רכב.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

רק ארבעה סעיפים לסיכום: יש לדרוש מהמשטרה הפלשתינית – – –

דוד צוקר (מרצ):

יש גם יתרון מדיני לגדר לאורך "הקו הירוק" – – –

אברהם פורז (מרצ):

— — —

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אמרו את זה. אני חושב שבין שכנים טובים יש גם גדר הפרדה, כדי שכל אחד ידע מה יש לו ומה אין לו.

אברהם פורז (מרצ):

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יש לדרוש מהמשטרה הפלשתינית להחזיר מכוניות גנבות לתוך תחומי מדינת ישראל; יש להגדיל את הסמכויות של בתי-המשפט בנושא גנבות; יש לתגבר מחסומים וביקורות פתע בכבישים ובדרכים עוקפות; יש להגביר את הפיקוח על סוחרי מכוניות וחלפים, על כל המוסכים שמפרקים.

לסיכום הדברים, אני חושב שיש לתפוס את כל הרשיונות ששייכים למכוניות שעברו תאונות דרכים, לפסול אותם ולהחזיר אותם לרשות הרישוי, ולא להשאיר אותם בידי הסוחרים. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת חיים דיין, ומזמינה את השר לביטחון פנים אביגדור קהלני להשיב על ההצעה לסדר-היום.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת חיים דיין, קודם כול, שמחתי שהעלית את הנושא על סדר-היום הלאומי, כיוון שגנבת כלי רכב היא בעיה כואבת מאוד במדינת ישראל, ונראה לי שאתה קצת בקי בעניינים. אתה כבר נותן עצות מקצועיות. אני לא מקיש מכך שאתה מתגעגע לעברך, אבל אתה מתגעגע – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מתגעגע.

אברהם יחזקאל (העבודה):

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

רחבעם זאבי (מולדת):

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לגבי הנתונים של גנבות כלי רכב – הייתי רוצה לסבר את האוזן, חברי הכנסת, שתדעו על אילו מספרים אנחנו מדברים בגנבת כלי רכב. ב-1993 נגנבו במדינה למעלה מ-24,000 כלי רכב; ב-1994 – כ-27,000; ב-1995 – למעלה מ-33,000; עד היום, מינואר עד יוני, אנחנו מתקרבים ל-17,000 גנבות. המספרים האלה הם מספרים שמעולם לא עמדנו בפניהם מבחינת הגודל והנזק שנגרם לכלכלה במדינת ישראל.

דוד צוקר (מרצ):

כמה כסף זה למשק?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

מדובר על מיליארדים. תלוי איך אתה סופר את זה. המספרים מתבטאים במיליארדים. השבוע עשו במרחב שמשון במחוז הדרום מבצע מאוד מאוד יפה. נסעתי אתמול ללמוד את הפרטים של המבצע. והמבצע הוא לא רדיפה אחרי האדם שגנב ועצירתו על כביש. במבצע הזה "ישבו" על רשת שלמה, ואני מוכרח לומר לכם שזה ממש מפתיע עד איזו רמה הגענו במדינת ישראל.

לבן-אדם מוצע מחיר על המכונית שלו, הוא מוכר אותה בערך ב-10,000 שקל לסוחר, מעביר אותה אל מעבר לקווים, כלומר לאזור גוש-קטיף, עובר את הגבול כי הוא ישראלי, עם מספרים צהובים; הוא מוסר את האוטו, או שמישהו אחר מוסר את האוטו, ושם מחכה מכונית אחרת, שמחזירה את אלה שמוסרים את המכוניות. בתחום כזה עשרות מכוניות מועברות. האדם עצמו, זה שמכר את מכוניתו ב-10,000 או ב-15,000 שקל, עוד מקבל אחרי זה את דמי הביטוח – – –

דוד צוקר (מרצ):

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כן, זה מתואם אתו. הוא מקבל את דמי הביטוח, קונה מכונית חדשה, מתואם אתו שהוא ידווח על הגנבה של המכונית שלו רק לאחר כמה ימים – – –

דוד צוקר (מרצ):

אפשר להצטרף להסדר הזה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אפשר להצטרף, אבל החסינות לא תתפוס בכנסת, חבר הכנסת צוקר.

במבצע שנעשה נעצרו 27 חשודים, ואת הנושא הזה של גנבת כלי רכב אני רוצה להפריד, חבר הכנסת דיין, מהנושא של החדרת אמצעי לחימה כפי שנגעת בו. זה לא דבר שקשור דווקא בנו. המעברים, כרגע, במדינת ישראל, אינם נמצאים בידי המשטרה, אני מקווה שבעתיד הם יימצאו בידי המשטרה ואנחנו נשלוט בעניין. אבל השיטה הזאת היא חלק ממערכת שלמה, ענפה, שפוגעת בכלכלה של מדינת ישראל ופוגעת באזרח בגנבת המכונית וכן הלאה.

אני מתכוון, באופן אישי, להיכנס לכל הסוגיה הזאת של גנבת כלי רכב, ללמוד אותה מן הבסיס ולנסות: 1. להבין איך כל האמצעים המתוחכמים המורכבים על כלי הרכב שלנו לא עוזרים במניעה של גנבת כלי רכב; 2. להגיע אל שורש הבעיה, אל אותם סוחרים המשתמשים בכלי הרכב ומוכרים את החלפים חזרה לתוך שטח המדינה. החלפים האלה משמשים, לאחר מכן, לתיקונים של מכוניות, וכאן נמצאת התעשייה הגדולה.

חייבים ללמוד את הבעיה מן השורש ולמנוע את הכדאיות של גנבת כלי רכב, ולא רק לקיחת כלי רכב לצורך הגעה ליעד. וכאן הבעיה המרכזית.

אני רוצה לומר לכם, חברי הכנסת, שאני מקווה שנמצא את הדרך לטפל בנגע.

תודה לחבר הכנסת דיין, שהעלה את הנושא הזה על סדר-היום. אני מציע שתסתפק בהודעתי. אני מבטיח לך מעל במה זו, שבחודשים הקרובים אוכל להיכנס לסוגיה הזאת, ואם תרצה להיות שותף לאחד הדיונים – אני מזמין אותך.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

ברצון רב. אני מסתפק בהודעת השר. אם יהיה דיון מקצועי גם עם שר המשטרה, אשמח מאוד לבוא ולהציע הצעות שיכולות, לדעתי – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני אֶזְמִין אותך.

היו"ר ל חזן:

אני מודה לשר קהלני. אם כן, אין הצעה אחרת משום שחבר הכנסת דיין הסתפק בדברי השר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ל חזן:

ודאי, אבל הוא הסתפק ולכן תם הדיון. ניתן להציע להעביר לוועדה או להסיר אם יש אפשרות, אבל ברגע שחבר הכנסת המעלה הצעה לסדר מסתפק בדברי השר – תם הדיון בסעיף הזה.

הצעות לסדר-היום

קופות הגמל ושוק ההון

היו"ר ל חזן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא על סדר-היום – סדרה של הצעות לסדר-היום, מס' 223, 226, 227, 233, 257, 258 ו-267, בנושא: קופות הגמל ושוק ההון.

אני מזמינה את חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, ראשון הדוברים. אחריו – חבר הכנסת שלום שמחון באותו נושא. אדוני השר לשעבר, בבקשה.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אי-אפשר לדון בנושא המשבר בשוק ההון בלי לציין, שבניגוד מוחלט למה שאמר ראש הממשלה, מצבו הבסיסי של המשק הישראלי הוא טוב. אני גם לא חושב שזה נכון שראש ממשלה נכנס מודיע, שהוא ירש משק קורס. משק קורס אינו מושך משקיעים, משק קורס מביא למשברים, אבל מעל לכול, זה גם לא נכון. אני אציין שנתוני המשק הישראלי, שאין לי זמן לפרטם, הם מהטובים ביותר במשקים המתפתחים, עם שיעור צמיחה גדול, והגענו לתוצר למפרנס במונחים של כוח קנייה ברמות הבינוניות והגבוהות של המערב, הישג לא קטן.

מה הבעיה? הבעיה היא שיש לנו שורה של מה שהכלכלנים קוראים: חוסר שיווי משקל, ומה שהעם בישראל קורא: צרות. ואלה הצרות: התקציב דרש ודורש קיצוץ משום שהוא גדול מדי ביחס לנתונים האחרים של המשק, ומשום כך לא חלקתי על היוזמה של הממשלה לקצץ בתקציב המדינה. אפשר להתווכח, אבל הסכום מדויק. התווכחתי על צורת הקיצוץ, בעיקר על הקיצוץ לחיילים המשרתים בצה"ל, ובקצבאות ילדים של משפחות עם שניים ושלושה ילדים, אבל אין צורך לומר שקיצוץ כזה הוא מחויב המציאות, ולמען האמת כל ממשלה היתה עושה זאת.

הבעיה השנייה היא בעיית הריבית. כאשר שמעתי על העלאת הריבית בשיעור של 1.5% לפני שבועות מספר, אמרתי לעצמי, וגם לחלק מחברי, שזה יביא לזעזוע בשוק ההון. זה לא מוצדק, זה לא נכון, זה לא מועיל, וזה גם מסר הרסני לשוק ההון ולמשקיעים.

אני רוצה להדגיש דבר אחד: כאשר מעלים את שער הריבית, הכלכלנים אומרים שהחיסכון גדל. אבל מה לעשות והעלאת הריבית בארץ הביאה להקטנת החיסכון ולמנוסה מקופות הגמל, מכשיר חיסכון ותיק, בעל משמעות, שהציבור הישראלי התרגל אליו. איך קורה הפלא הכלכלי הזה? הוא קורה כיוון שלא תמיד האמיתות הפשטניות נכונות כאשר מדובר במציאות מורכבת. כאשר הציבור הישראלי מקבל מפיקדונות לזמן קצר, בחיסכון קצר מועד, ריבית כה גבוהה, והוא מוציא את כספו ממוסד ותיק ומושרש היטב כמו קופות הגמל – קורים שני דברים: קודם כול, משהו נוזל בדרך. אדם מוציא מקופה, שבעצם הוא כבר שכח ממנה, או לא שכח ממנה, או הוא יודע שהיא מונחת לו כקרן שמורה, ומעביר אותה לבנק, אז בדרך חסר לו משהו; אולי הוא צריך להשלים משהו בדירתו, לנסוע לחוץ-לארץ, והחיסכון יורד. אבל גם אופי החיסכון משתנה. במקום חיסכון לעת זיקנה, לעת פרישה, לטווח ארוך, דורשים מהציבור הישראלי את המניפולציה הזאת: תוציא מקופות הגמל, תעביר לכאן, תעביר למק"מ, לפק"מ, לתפ"ס, דורשים בעצם מהחוסכים בישראל, בגלל חוסר היציבות הזה, לפעול כאיזה יזם עסקי שמעביר את כספו ממקום למקום, דבר אבסורדי לחלוטין.

יש לנו בעיה הקשורה לריבית – מאזן התשלומים. אז אומרים לנו שתיסוף המטבע הוא דבר קבוע גם במדינות אחרות. רבותי, הוא גם בעיה במדינות אחרות, ותיסוף מטבע בשלב מסוים מביא להתייעלות של המשק גם בישראל, אבל כמו הסוס של מנדלי מוכר ספרים – בסוף הסוס הזה נגמר; הסוס הזה נגמר. דברו עם התעשיינים, עם היצואנים – – –

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת רובינשטיין – – –

אמנון רובינשטיין (מרצ):

זמני נגמר?

הי"ר ל' חזן:

ממש.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

מצטער, לא ידעתי.

דוד מגן (הליכוד-גשר-צומת):

אמנון רבינשטיין (מרצ):

נכון. הצעתי לדון בנושא הריבית, במאזן התשלומים, לא לראות את אלה כמכשירים בלעדיים למלחמה באינפלציה, ואני רוצה לסיים במשפט אחד: אני מכבד מאוד את נגיד בנק ישראל, אחד המומחים הבין-לאומיים הגדולים בעולם, וגם תמכתי בו בעבר בהרבה מההחלטות שלו. אני רוצה לשאול שאלה. גם האדם המלומד והחכם ביותר חייב, בחברה דמוקרטית, להתייעץ, חייב לפעול במסגרת עבודת צוות. יש ועדה מייעצת לנגיד בנק ישראל. אני חושב שזה דבר אלמנטרי שהכנסת תדע, האם הוועדה המייעצת הזאת דנה במדיניות הריבית ושער החליפין, אם זה בכלל מעסיק אותה; ואם זה מעסיק אותה, אני כחבר כנסת רוצה לדעת גם מה דעתה. לדעתי, חובה על הוועדה המייעצת לפרסם את עמדתה בנושאים האלה שעל סדר-היום.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת אמנון רבינשטיין.

אני מזמינה את חבר הכנסת שלום שמחון. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית; אם הוא לא יימצא – חבר הכנסת אבי יחזקאל.

שלום שמחון (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, זה כמה חודשים שקצב המשיכות מקופות הגמל הולך וגדל, ולאחרונה הוא הגיע לממדים מדאיגים. התופעה מחייבת התייחסות של הכנסת.

בסוף דצמבר 1995 הסתכמו נכסי הציבור בקופות הגמל בכ-110 מיליארד ש"ח – על-פי פרסום האוצר.

במחצית הראשונה של שנת 1996 הסתכמו המשיכות בכ-4.25 מיליארדי ש"ח. בחודש יוני בלבד – 1 מיליארד ש"ח, כאשר הצפי לחודש יולי, עד לפני המפולת הגדולה, מדבר על משהו כמו 2 מיליארדי ש"ח.

התשואות השליליות בקופות הגמל במחצית הראשונה של השנה יביאו להחרפה במגמת המשיכות. למצב זה יש השלכות חמורות הן מבחינה חברתית והן מבחינה כלכלית.

בהצעתי אגע בשלוש השלכות חמורות, והראשונה שבהן – שחיקה בנכסי הציבור ובהרגלי החיסכון. התשואות הנמוכות בשנתיים-וחצי האחרונות פגעו בערך הריאלי של חסכונות הציבור, ובכך יצרו שרשרת של פעילויות המאופיינות בחוסר היגיון מוחלט. בהלת הציבור, ההולכת ומחריפה, שוחקת את הנכסים הנ"ל בתאוצה מבהילה. קופות הגמל נאלצות למכור איגרות חוב בבורסה למימוש המשיכות, דבר המביא לירידות חדות של שערים ולשערוך יורד והולך של נכסי הקופה, וחוזר חלילה. הבנקים מציעים לציבור "קרש הצלה", תוכניות חיסכון שניתנות בתשואה גבוהה, הנובעת מהמחיר הנמוך של אותן איגרות חוב שקופות הגמל נאלצו למכור בהוראת אותם עמיתים.

ההשלכה השנייה היא פגיעה בביטחון הסוציאלי. כמחצית מהאוכלוסייה היצרנית במדינה – עצמאים בעלי עסקים קטנים, חקלאים במשקים החקלאיים בכל הסקטור ההתיישבותי, במושבים ובכפרים חקלאיים אחרים, וכן שכירים אחרים – חוסכים זה עשרות שנים בקופות גמל. מרבית החיסכון הנצבר נובע מתקנות מס הכנסה המעודדות חיסכון שמטרתו עתודה כספית לגמלה בגיל פרישה. תקנות אלה נוגעות לכל אזרחי המדינה, אך לא כולם מוגנים בחיסכון זה.

כמחצית מהאוכלוסייה מוגנת בפנסיה תקציבית ובקרנות פנסיה. אוכלוסייה זו אינה מושפעת מהטלטלות העוברות על שוק ההון ואינה מעורבת בהן, כאילו משק המדינה אינו מעניינה. במחיר הכישלונות נושאים בעיקר עמיתי קופות הגמל.

היו"ר ל' חזון:

חבר הכנסת שמחון, עליך לסיים.

שלום שמחון (העבודה):

אני כבר מסיים.

ההשלכה השלישית היא פגיעה בשוק ההון ובמשק. מחצית מנכסי הבורסה נמצאים בתיקי ההשקעות של קופות הגמל. היצעים גדולים באיגרות חוב, כתוצאה מהמשיכות בקופות הגמל, מעלים את הריבית במשק. לטווח ארוך – מחירי המשכנתאות עולים ויעלו עוד יותר. יהיו מפעלים ואולי גם ענפים שלמים שייכנסו למיתון. חלק מהם אף יגיעו לפשיטת רגל. תהיה לכך השפעה הרסנית על מוסר התשלומים במדינה.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת שמחון, תסיים.

שלום שמחון (העבודה):

אני ממש מסיים.

לסיכום: קופות הגמל קיימות בגלל הרגלי חיסכון נאותים, שהיו טובים לחוסך וטובים למשק. שינוי בהרגלי החיסכון והפנייתו לצריכה וליבוא יגדילו את הגירעון במאזן המסחר, יפגעו בכל המשק, פוגעים כבר היום בנכסי הציבור ויהפכו אותו לעני יותר.

הממשלה לא יכולה להישאר אדישה לנוכח המתרחש, והיא חייבת לנקוט צעדים מידיים שיבלמו את המשיכות.

יש להסיט כספים מקרנות הפנסיה לשוק ההון. יש לאפשר לקופות הגמל לשערך את נכסיהן לפי תשואתן הפנימית – דבר הניתן לביצוע על-ידי חלוקת העמיתים בקופות לפי ותק וגיל. חובה על הממשלה להתייחס לכל אותם קשישים – –

הי"ר ל' חזן:

תודה.

שלום שמחון (העבודה):

– – שחשכונותיהם בקופות הגמל מהווים פנסיה לכל דבר. בתקופת משבר צריך לאפשר לקופות הגמל להציע לציבור תוכניות חיסכון מבטיחות תשואה בדומה לבנקים. אם האוצר לא יפעל לאלתר, יהיה זה מחדל שבגינו תוקמנה ועדות חקירה. תודה.

הי"ר ל' חזן:

תודה רבה.

חברי הכנסת, הזמן המוקצה להצעות דחופות לסדר-היום הוא שלוש דקות. יושבי-ראש בישיבות המליאה הם מאוד גמישים ונדיבים, ולכן, כשאני מבקשת לסיים, זה סימן שחלפו לפחות חמש דקות. יש דוברים רבים בסעיף הזה, וצריך גם להתחשב בהם.

אני מזמינה את חבר הכנסת מאיר שטרית, ואחריו – את חבר הכנסת אבי יחזקאל.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אין צורך להכביר מלים על המשבר החריף מאוד בשוק ההון. למי שלא מבין את התמונה, שוק ההון נמצא בתהליך של התמוטטות מוחלטת. אתמול היתה ירידה של 5.5% במדד המשתנים. אם אתם עוקבים, בשבועיים האחרונים היתה ירידה של 16% במדד.

השאלה היא, האם יש לדבר תרופה והאם יש לו פתרון, והאם הצעדים שעושים עכשיו עומדים לקדם את העניין. קראתי כמו חברי הכנסת על כך שהממשלה החליטה, או השרים הנוגעים בדבר החליטו, לתת רשת ביטחון לקופות הגמל כדי לקנות אג"ח, איגרות חוב. אני קובע ואומר לכם, זה לא יעזור. רשת הביטחון הזאת, של תשואה של 5%, לא תיתן שום דבר לקופות הגמל. זו לא התרופה, זה אפילו לא אספירין. כי ממילא מחירי האג"ח מתייצבים לפי שיווי המשקל בשוק הזה. שיווי המשקל בשער החליפין בין מחיר הריבית לבין המציאות בשוק ההון בבורסה ממילא עומד על 5%.

האם הממשלה היתה מעזה לתת תשואה או רשת ביטחון של 7% או 10%? הרי אם היו עושים דבר כזה, האנשים היו מוכרים כל מה שיש להם וקונים רק אג"ח. לכן ממילא זו לא תרופה וזה לא פתרון.

הרשו לי, רבותי חברי הכנסת, לשתף אותכם בקצת מונחים, לא הרבה, כדי להבהיר מה המסר שאני מבקש להעביר. אני רוצה להסתכל על העניין של קופות הגמל, שכאילו בעקבותיו יש התמוטטות והקופות לא נמצאות בשוק ולא משקיעות בשוק, ולהסביר לכם את המשמעויות של הדברים. לצערי, מעט מאוד אנשים אולי מבינים מה מתרחש שם.

כדי להבין את העניין אסביר לכם מה קרה אתמול בבורסה. אתמול בבורסה ירד המדד כפי שהוא ירד מסיבה אחת, שגוף אחד בבורסה החליט אתמול למכור 40 מיליון שקל מניות. היקף המסחר היה אתמול גדול, 120 מיליון שקל. זה היקף מסחר יפה. אבל גוף אחד לבדו מכר 40 מיליון שקל והוריד את הבורסה ב-5%. למה הוא עשה את זה? למה הוא מכר 40 מיליון שקל? מסיבה פשוטה מאוד, רבותי: בבוקר, כאשר היו היצעים, מכר אותו גוף מה שאנחנו קוראים בבורסה: "פוטים". מה זה "פוטים"?

אברהם יחזקאל (העבודה):

אופציות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אופציות של מעו"ף, שנותנות ביטוח למי שקונה מניה אם השוק ירד. אומרים לך: תדע לך, אם אתה כסף. עכשיו, כאשר היו היצעים, הוא אקונה מניה והשוק ירד – אני מוכר לך אופציה שאני אשלם לך הציע "פוטים" לאנשים בשוק יורד. תחשבו רגע, כאשר הפסיכולוגיה היא כזו שהשוק נמצא בירידה ואנשים רוצים לבטח את עצמם, זה כמו שאתה קונה ביטוח. מי לא יקנה ביטוח? מי היחידים שמציעים "פוטים" בשוק?

אברהם יחזקאל (העבודה):

הברוקרים.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זו בדיוק השגיאה. הממסד בכלל לא מציע "פוטים" ו"קולים". היחידים שמציעים הם כל מיני חבר'ה מתוחכמים, שיודעים לעשות פוזיציות טובות, סוחרים ממולחים, שיודעים בדיוק למה להציע ובאיזה מחיר להציע. הציעו "פוטים" לאנשים. אמרו: אתה רוצה ביטוח? אני לא נותן לך ביטוח, סתם לשם המשל, ב-5%. אני מוכן למכור לך ביטוח, אבל אני אמכור לך את הביטוח ב-12%. אם אתה מוכן, תשלם 12%. אנשים מפחדים להסתכן כי הם מחזיקים מניות, כל מיני קופות מחזיקות מניות – קונים "פוטים". הם קנו את הביטוח הזה.

אני מבקש פרוטקציה.

היו"ר ל' חזן:

לא. נתתי פרוטקציה לחבר הכנסת שמחון. זה שיעור מאלף, אבל חבר הכנסת שטרית הוא סגן יושב-ראש הכנסת, ועל כן הוא ייתן גם דוגמה. תסיים את השיעור ואת המחשבה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ברגע שמכרו את ה"פוטים" והציעו את הביטוח הזה במחיר יותר גבוה, ואנשים קנו, התוצאה היתה עלייה של מחיר ה"פוטים". מה הם עשו בשלב השני? הם מכרו מניות. כשמכרו את 40 מיליון השקל, ירד מדד המניות. תאמינו למה שאני אומר לכם, אין לי זמן להסביר בהרחבה, כתוצאה מזה הם עשו רווח. תחשבו רגע: קופת גמל מסוימת – אני לא רוצה לנקוב פה בשמות – הפסידה אתמול 1.5 מיליון שקל ביום, והפסידה על מניות 5 מיליון שקל ביום לטובתם של ספקולנטים קטנים, שיש להם אולי תיק של 40 מיליון שקל, בעוד שלאותה קופת גמל יש 5 מיליארדי שקל.

ריבוננו של עולם, אני שואל: מי המטומטמים שמנהלים את קופות הגמל? הם פשוט אידיוטים, רשלנים. תסלחו לי, אין להם שום אינטרס שקופות הגמל ירוויחו, הם מקבלים את המשכורת שלהם ואין זה משנה אם קופות הגמל ירוויחו או יפסידו. איש לא בודק אותם, איש לא דורש מהם דין-וחשבון, לא המדינה, לא הבורסה, לא שוק ניירות הערך ולא המנהלים של הבנקים שלהם. קופות הגמל העבירו בשנה שעברה לבנקים דמי עמלה של 297 מיליון שקל, כשכל קופות הגמל כמעט הפסידו בתשואה ריאלית 3% עד 5%.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסיים, משפט אחרון. מה אכפת למנהל קופת גמל, שמשכורתו מאוד יפה – תאמינו לי – אם הקופה שלו מפסידה 20 מיליון שקל בחודש? מה אכפת לו להפסיד אם לו עצמו מותר לקנות אופציות? חבל שאין לי זמן, אבל אני יכול להביא לכם דוגמאות איך קופות גמל – אנקוב בשם אחד – של בנק לאומי קנו לפני חודש במחיר של 500 שקל לאופציה "קולים", והיום אותן אופציות שוות 20 שקל.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זאת אומרת, הם הפסידו 10 מיליון שקל בחודש, ואף אחד לא נותן את הדין. הממשלה רוצה לתקן – אדוני סגן השר, אלה בנקים של הממשלה ותגידו להם: אדוני, מנהל קופת גמל שמפסיד יפוט. אז אולי ישתנה משהו, ייכנסו לקופות הגמל, הן יקנו "פוטים" ו"קולים", אז הסוחרים יהיו בפנים והבורסה תעלה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת שטרית, שהפעם לא היווה דוגמה לחברי הכנסת האחרים בעניין מספר הדקות להצעה דחופה.

אני מזמינה את חבר הכנסת אבי יחזקאל. אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

חבר הכנסת שטרית, באמת נתת שיעור מאלף, אני מודה, אבל אתה יודע ששיעורים צריך לפעמים להעביר בדקות ספורות.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא דיבר על ה"פוטים", אני אדבר על ה"קולים".

היו"ר נ' חזן:

הוא גם ביקש פרוטקציה, ואת זה הוא לא ימצא אצלי, כפי שכנראה אני לא אמצא אצלו.

חבר הכנסת יחזקאל, בבקשה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מראש אני רוצה לאחל לסגן שר האוצר, שכפי שהוא עשה את עבודתו כפרלמנטר מעולה, כך הוא יעשה את עבודתו הראויה כסגן שר.

רבותי, תבעו רשת ביטחון. רשת הביטחון של בנק ישראל לקופות הגמל, שבהן ההורים בעם ישראל חוסכים, היא רשת ביטחון פיקטיבית. כאשר בתקופת בייגה שוחט גם בנק ישראל הציע רשת ביטחון, רשת הביטחון לא סופקה על-ידי בנק ישראל. אני קורא לכם ידיעה שיש לי.

אנשי בנק ישראל, אותו איש שעומד בראש הבנק, נגיד בנק ישראל, שהבטיח במשבר הקודם של האג"חים שהיה בתקופתנו שלנו, הרי זה התחיל בתקופתנו שלנו, אבל לא באותה חומרה – אנשי בנק ישראל התחייבו לספק רשת ביטחון. והנה, בדיון שהתקיים ביום שני האחרון באו אנשי האוצר בטענות לאנשי בנק ישראל ואמרו: אתם לא סיפקתם את רשת הביטחון של שנת 1995, אתם לא קניתם אותם אג"חים שהתחייבתם לקנות.

אמר אתמול הנגיד בכנס בקיסריה, בריאיון לערוץ-1: רבותי, רשת הביטחון היא לא רצפת בטון. אתם יודעים מה – הוא צודק. לפי תיאוריית הנגיד, רשת הביטחון היא רשת ביטחון פסיכולוגית. הוא עצמו לא יעשה שום מהלך מונטרי שיגיע לכך שלא ירדו הריביות על האג"חים, ועובדה שזה לא נעשה ב-1995. לכן, אדוני סגן שר האוצר, ראשית אני מבקש ממך לבדוק את הסוגיה הזאת.

נקודה שנייה. צריך לומר את האמת, היתה ציפייה שממשלת נתניהו, הליברלית בהשקפתה, המפריטה בתוכניותיה ובדעותיה, תבוא לשוק ותגיד: הכול פתוח, הכול חופשי. הציבור לא קנה את זה. סגן שר האוצר, אני פונה אליך כאיש פוליטי: מדוע הציבור לא קיבל את המהפך הפוליטי בתחום הכלכלי? מדוע הוא לא קונה?

אולי הנושא הוא שלום? אולי הנושא הוא האי-ודאות המדינית? אולי ציבור המשקיעים אומר, כי ברגע שביבי נתניהו עומד בוול-סטריט ואיננו משדר שידורי שלום זה משליך מיידית על הבורסה בתל-אביב? לגבי הגורם של שלום – לא בנושא המדיני אלא בתחושה של מי שמשקיע – מי ישקיע בגן-עדן של מלחמות? לא משקיעים בגן-עדן של מלחמה, משקיעים בגן-עדן של שלום.

שאל יהלום (מפד"ל):

אברהם יחזקאל (העבודה):

אני מודיע לך, הסוגיה של השלום איננה מתמצית רק בהבדל בהשקפה ביני לבין חבר הכנסת יהלום. אני אומר פה, מעל במת כנסת ישראל: כדאי שציבור המשקיעים ידע, שהוא עלול לשלם מחיר קשה. אני מדבר על מי שהולך לקנות מניה, כי יש גם מרכיב שנקרא תהליך השלום, הוא שווה 20%, 30%, אבל הוא קיים. הירידות בבורסה הישראלית אינן נובעות מהשקפת העולם האידיאולוגית של בנימין נתניהו בתחום הכלכלי, אלא מהשקפת העולם המדינית. אם אין שלום – תהיה ירידה בבורסה. לגבי אג"חים – אל תפגעו בהורים שלנו; הם משקיעים באג"חים משום שהם חשבו שזה דבר בטוח, קופת גמל היתה אמורה להיות דבר בטוח.

הי"ר ל חזן:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת אבי יחזקאל, גם על זה שעמדת במסגרת הזמן וגם על זה שהבעת את עמדתך.

חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. הרשה לי בהזדמנות זו לברך אותך על בחירתך ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מאחלת לך הצלחה בתפקידך.

שאל יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, תודה על הברכות. אני מקווה שבועדת החוקה, חוק ומשפט נגיע, כל חלקי הבית, להבנות מקסימליות ולקונסנסוס בנושאים העומדים שם על הפרק.

אם התחלנו במסכת הברכות, אני מברך את סגן שר האוצר דוד מגן, שינווט את מדיניות האוצר – שאנחנו כל כך תלויים בה וחפצים בהצלחתה – יחד עם הממשלה כולה באותה רוח של נחישות, אחריות ויוזמה המאפיינות אותו.

אין טעם להכביר מלים על המשבר שאנחנו מצויים בו היום, משום שכל אחד כואב אותו עד כדי כך שבנק ישראל החליט להתערב. זה משבר שבא להעדיף את החיסכון לטווח קצר ואת הספקולנטים על פני חיסכון לטווח ארוך של קופות הגמל, שאנשים רציניים חוסכים בהן מתוך ציפייה להבטיח את עתידם. חבל שזה מה שקורה.

לחבר הכנסת אבי יחזקאל אני רוצה להעיר, שהמשבר בשוק ההון במדינת ישראל פוקד אותנו כבר שנתיים שלמות גם בקופות הגמל – מאז תחילת שנת 1995 – וגם במניות, הרי המניות מצויות בשפל נורא, אלא שנוסף להן עכשיו עוד קצת שפל, בוודאי הן לא היו בפסגה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

בחרנו בכם כדי לטפל בזה.

שאל יהלום (מפד"ל):

לגבי הקופות אני אומר לאוצר: רשת הביטחון טובה אבל לא מספיקה. מה שצריך לעשות הוא להבטיח תשואה מינימלית לאדם שיחזיק את כספו בקופות הגמל במשך כמה שנים. נניח שאתה אומר לאדם: אם תחזיק כספים בקופה למשך שלוש שנים, הממשלה מבטיחה לך תשואה של 3% – אין כל ספק שזה ימנע מהאנשים למכור. גם מוסרית זה צודק, מפני שאתה נותן לאנשים להמשיך ולהחזיק את הכסף לטווח ארוך, ובסופו של דבר המדינה לא תפסיד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

שאל יהלום (מפד"ל):

אני אומר שהממשלה לא תפסיד. עכשיו אסביר בהמשך לשיעור בכלכלה. אני אומר כך: הרי מה קורה היום? הכול עניין זמני. בגלל עליית הריבית, איגרות החוב יורדות; עושים את השערוך של קופות הגמל לפי השווי של איגרות החוב, ואז יוצא שהן מפסידות כסף. אבל אם אדם מחזיק את איגרת החוב עד יום פדיונה, הוא מקבל את ה-4% ריאלית, ללא כל ספק. לכן, אם הוא נותן לאדם שמחזיק שלוש שנים 3%, אז הממשלה רק מלווה לאותו אדם את הכסף, אבל בסופו של דבר היא לא מפסידה, כי עבור איגרת החוב הזאת הממשלה תשלם ביום הפדיון 4%. לכן, אין כאן כמעט הפסד, או רק הפסד של תזרים מזומנים, אבל זה יעצור את המפולת וייתן אפשרויות, שוב, לעודד את החיסכון לטווח ארוך, לווסת את קופות הגמל ולהעמיד את אמצעי קופות הגמל לרשות הבנקים למשכנתאות, כדי שתהיה לזוגות צעירים אפשרות לקבל משכנתה. תודה רבה, גברתי.

היו"ר ל חזן:

אני מודה לחבר הכנסת שאול יהלום. אני מזמינה את חבר הכנסת שמואל הלפרט, שהוא אחרון הדוברים, לפני ששייב – – –

יהודה הראל (הדרך השלישית):

רגע – – –

היו"ר ל חזן:

סליחה, סליחה. חבר הכנסת יהודה הראל, ואחריו – חבר הכנסת שמואל הלפרט. אני מתנצלת, חבר הכנסת הראל. אני פשוט רגילה אליך מאוד, כי כמעט כל פעם שאני יושבת-ראש אתה מדבר. חבר הכנסת הראל, בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, קיים ויכוח על מידת התערבות הממשלה במשק ובכלכלה. אבל, לכל הדעות, במצבים של תנועה כל כך חריפה ומשבר כל כך חריף, הממשלה צריכה להתערב, ומהר.

אנחנו נמצאים בתוך מהלכים משבריים שמאיצים את עצמם ומאיימים להפוך למפולת. המשבר הוא לא משבר סטרוקטורלי במשק הישראלי, אבל ההידרדרות בשוק ההון, בחיסכון ובהרגלי החיסכון – כל זה עלול להכניס את כל המשק למשבר מבני, לעצירת ההשקעות, להפסקת הצמיחה, לאינפלציה, לפגיעה בהרגלי החיסכון, לעצירה מוחלטת של תהליך ההפרטה ולהגדלת הגירעון במאזן התשלומים.

הבורסה, שאמורה להיות מקום מפגש בין חיסכון להשקעה, נמצאת במשבר, ולמעשה חדלה לתפקד. המחזורים בבורסה, שהגיעו בשיאם ל-600 מיליון שקלים ביום, נמצאים סביב 60 עד 100 מיליון שקלים בקירוב.

מחיר המניות בנפילה, שיכולה להפוך לנפילה חופשית עם השלכות כלכליות ובעיקר חברתיות שזכורות לנו מהנפילה הקודמת; השלכות בלתי צפויות.

המשק איבד את היכולת לגייס הון מהציבור, והריבית הגבוהה חוסמת בפניו מסלול אלטרנטיבי. שיעור המניות בתיק החיסכון של הציבור ירד מ-29.4% ב-1993 ל-16.7% היום.

הפדיונות בקופות הגמל ובקרנות הנאמנות הולכים בחלק ניכר לצריכה או לחיסכון קצר מועד, שבו הם "יושבים על הגדר" ועלולים להיות מופנים בכל רגע לצריכה.

השער הנמוך של הדולר גורם לכך שהצריכה, בחלקה הגדול, היא צריכה של יבוא, דבר שמפר את מאזן התשלומים, מרע אותו, גורם לירידה בייצור המקומי ולאבטלה. המצב הזה עצר לחלוטין את ההפרטה, דבר שיחייב להגדיל עוד יותר את הקיצוץ בתקציב המדינה.

איגרות החוב של הממשלה, הריבית שלהן הגיעה עד למעלה מ-5%, לעומת 2.7% ב-1992.

אני רוצה להציע כאן כמה התערבויות מיידיות, ולסיים בזה. נראה שצריכה להתבצע על-ידי בנק ישראל הורדה מיידיית של הריבית בשיעור של 2% – דבר שיכול להתאפשר, או אפשר לשכנע בו את הנגיד על-ידי הקטנה נוספת ומוקדמת יותר של תקציב המדינה.

אני מציע שהממשלה תנקוט צעד של הקטנה ב-50% של השתתפות המדינה בתשלומי המעסיקים לביטוח הלאומי. אם ייעשה הדבר מיידיית, הוא יחסוך 2 מיליארדים מהתקציב של השנה ו-4 מיליארדים מתקציב השנה הבאה.

החיסכון הנוסף בתקציב המדינה בשנה הבאה יופנה בחלקו להקטנה נוספת בתקציב המדינה ובחלקו לתיקון עיוותים בתקציב הנוגעים לשכבות החלשות, לחיילים המשוחררים, להשכלה, לחינוך ולקליטת עלייה.

צריך לבחון גם צעדים של הפחתת הריבית על איגרות החוב הממשלתיות; האצת ההפרטה, גם דרך שוק ההון המקומי, במחירים שהוא מסוגל לשלם אותם – מחירים נמוכים; מס על העסקת עובדים זרים; כניסה מסוימת של קרנות הפנסיה להשקעות סולידיות בבורסה; ולבסוף, האצה בביצוע תהליך השלום עם הפלשתינים על-פי תוכנית הממשלה, כדי להזים את ההפחדה ואת השמועה כאילו תהליך השלום נעצר. תודה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יהודה הראל, על דבריך. אני מזמין את חבר הכנסת שמואל הלפרט, באותו נושא: קופות הגמל ושוק ההון. זו הצעה דחופה. שלוש דקות לרשותך, אדוני.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המשבר שנוצר בימים האחרונים בשוק ההון במדינה גרם להתמוטטות הבורסה ולגל של משיכות מקופות הגמל.

אין ספק שאזרחים רבים מודאגים וחוששים – מה יקרה לקופות הגמל שלהם ולחסכונות שהם חסכו במשך שנים רבות, לפעמים במשך כל ימי חייהם. בעיה נפרדת, ולא פחות חמורה, היא בעייתם של אותם אזרחים שכספיהם מושקעים בבורסה ובימים האחרונים הפסידו סכומי עתק.

לכולם ברור שהמשבר בשוק ההון הוא חמור ביותר. יש לייצב ולאזן את המצב הכלכלי ללא דיחוי. לכן, יש לברך על הכינוס שמקיימים אתמול והיום ראשי המשק כדי לגבש תוכנית לייצוב שוק ההון.

ההחלטה הראשונה שקיבלו, בדבר התערבות במסחר באיגרות החוב הממשלתיות, כדי למנוע את התנודות החריפות בשעריהן, התקבלה במגמה חיובית, והדבר השפיע לטובה גם על שער השקל. כמו-כן יש בצעד זה כדי להרגיע את רבבות האזרחים בעלי קופות הגמל, שיהיו בטוחים יותר בחסכונותיהם, שהרי רובם מבוססים על איגרות חוב ממשלתיות.

עם זאת, בבורסה עדיין לא משוכנעים שזה הצעד שיכול להציל את שוק ההון. ירידות השערים עדיין נמשכו שם אתמול, ובמקביל גובר הלחץ על האוצר ובנק ישראל לבצע צעדים ומהלכים נוספים.

כלכלנים סבורים, כי דרושים צעדים משלימים, כמו הפחתת הריבית, לצד הצורך הברור בריסון התקציבי ובביצוע הלכה למעשה של הקיצוץ בתקציב, כדי למנוע את הגידול בגירעון.

הפחתת הריבית היא צעד מתבקש, כי יש בה כדי לתת עידוד לבורסה בישראל. ברגע שהמשקיעים יהיו משוכנעים שהממשלה אכן הולכת בכיוון הנכון, הם יפנו את השקעותיהם מפקדונות שקליים נושאי ריבית גבוהה אל הבורסה.

עם זאת, אם תהיה הפחתה של הריבית, עלול לברוח בחזרה לחוץ-לארץ הון רב, שהוא לכאן למטרות רווח לאחר שהומר לשקלים, והדבר יגרום לעלייה בשער החליפין.

ברור שמצב שוק ההון אינו פשוט, ודרוש שיקול דעת עמוק. יש לשקול את התגובות האפשריות, שאם לא תהיה יד מכוונת, הן עלולות לצאת מכלל שליטה.

כמו-כן, אני קורא לבדוק היטב כל קיצוץ שעושים בתקציב, בעיקר כדי למנוע פגיעה בשכבות החלשות ובמשפחות במצוקה. לא ייתכן שייצוב שוק ההון במדינה יהיה על גב השכבות החלשות והמשפחות ברוכות הילדים, שגם היום מצבן אינו שפיר. תודה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת הלפרט, על דבריך.

אני מבין שאנחנו עוברים להצבעה. אבל לפני כן אני מזמין את סגן שר האוצר להשיב על ההצעות לסדר-היום – שבע הצעות לסדר-היום בדבר קופות הגמל ושוק ההון, הצעות דחופות. אדוני שר האוצר – סגן שר האוצר; אני גם מאחל לך שתהיה שר האוצר.

סגן שר האוצר ד' מגן:

תודה.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם אנחנו מצטרפים להמלצה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, על ההצטרפות.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, הקשבתי לדברי כל יוזמי ההצעה לדיון – שבעה חברי הכנסת מן הקואליציה ומן האופוזיציה. זו הזדמנות ראשונה לי להאזין לדבריהם של חבר הכנסת שלום שמחון וחבר הכנסת יהודה הראל כאשר הם נושאים את דבריהם מעל דוכן הכנסת. אני מברך אתכם על המפגש הראשון כאן במליאה בעת ויכוח.

אמרתי ויכוח, אדוני היושב-ראש? לא. החלפתי מבטים, במהלך הדיון, עם אחד מראשי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר – אייל בן-שלוש, שיושב אתנו כאן באולם, והבינתי שאין ויכוח. כולם תורמים לדיון בבעיה כאובה, בבעיה שצריכה להטריד את הכנסת. אני מקדים ואומר, כי בסופו של הדיון היום אציע לחברי הכנסת להסכים להעביר את ההצעות שהועלו כאן לדיון בוועדת הכספים. בעוד כחודש, אולי קצת יותר – אני לא רוצה להתחייב על זמן – אנחנו אמורים להגיע לכנסת עם הצעות מגובשות של בנק ישראל ושל האוצר לגבי שינויים מבניים בשוק ההון, ואני חושב שטוב שיתקיים דיון משולב בנושא הזה בוועדת הכספים. אני מקווה שחברי הכנסת יסכימו לכך.

ידידי חבר הכנסת מאיר שטרית, בלי שניכנס לפולמוס, אני רוצה להזכיר, שהפעולה הממשלתית, לא דווקא במסגרת החלטת ממשלה – ליל השימושים שראש הממשלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל גזרו על עצמם שלשום, ליל השימושים הזה כבר הניב פירות. ואתמול בבורסה, בעוד מדד המשתנים במניות יורד ב-4.4% – ואתה יודע שבנושאים הללו אין התערבות ממסדית – הנה בשיעורי איגרות החוב היתה עלייה ב-0.9%. אז אי-אפשר לומר שהפעולה הדחופה שהיתה שלשום בלילה לא הניבה פירות מידיים.

והיום יש לי בשורה – אני רוצה לבשר לכנסת מהבורסה, שהיום אין ירידת שערים, וכל הזכויות שמורות להסתדרות הכללית, שהכריזה שביתה גם בבורסה.

היו"ר ר' אדרי:

גם זה הודות לליל השימורים?

סגן שר האוצר ד' מגן:

אמרתי שאתמול זה הודות לממשלה, והיום – להסתדרות. יכול להיות ששיתוף הפעולה הזה, בעזרת השם – אם מותר גם להתפלל מעל דוכן הכנסת – יביא למפנה כבר ממחר, במיוחד בדברים שלנו אין שליטה עליהם.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר – – –

סגן שר האוצר ד' מגן:

ברשות היושב-ראש.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, אדוני, עם כל הכבוד.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – – שזה לא יוריד את הבריחה של הציבור מקופות הגמל – – – או אלה שהחליטו לשלוח את קופות הגמל להשקיע בהונג-קונג, ולהגדיל ל-75% את יכולת ההשקעה שם – – – אני יכול לומר לך, שאם בבורסה כאן הורידו להם את המכנסיים, הרי שם יורידו להם את התחתונים. זה כסף השייך לציבור, וזה לא שייך להם באופן אישי.

סגן שר האוצר ד' מגן:

אני מנוע מלהיכנס לפרטי ויכוח כזה. אמרתי שאני בטוח שדיון כזה בוודאי יניב פירות טובים כאשר הוא ייערך בוועדת הכספים של הכנסת. ואני מדבר על הטווח הקרוב, במושגים של קצת למעלה מחודש, ואני מקווה שלא הרבה חודשים.

חברי הכנסת, כדי להניח מסד לדיון טוב בוועדה, אנחנו צריכים להזכיר לעצמנו, כי שוק ההון אינו אלא אמצעי מרכזי להפגשת חוסכים ומשקיעים באופן יעיל. קיומו של שוק הון מפותח ויעיל מבטיח, כידוע, יצירת תנאים בסיסיים לצמיחה יציבה של המשק. משרדנו, משרד האוצר, רואה חשיבות רבה ביישום רפורמות מבניות בשוק זה, רפורמות אשר יבטיחו את יכולתן של חברות לגייס מקורות להשקעה לטווח ארוך, ולפרטים – להשתתף במימון השקעות אלה וליהנות מפירותיהן.

בתקופה האחרונה, כפי שחבר הכנסת שטרית, חבר הכנסת רובינשטיין וחבר הכנסת אבי יחזקאל הזכירו, סובל שוק ההון מחוסר יציבות הפוגע בהשגת מטרותיו לטווח ארוך. משרד האוצר, כפי שהקדמתי ואמרתי, בודק חלופות שונות, יחד עם הגורמים האחרים בישראל – הרשות לניירות ערך, בנק ישראל וגורמים נוספים – ואנחנו מקווים כי לקראת גיבוש הנושא נקבל את העצה הטובה גם מהכנסת, והכנסת תברך על החלטות חכמות בתחום הזה.

שוק ההון בישראל מאופיין בכמה דברים. ראשית, נושא המניות. יש החזקה גבוהה של בעלי עניין במניותיהם. כ-59% מאמצעי השליטה של מניות הנסחרות בבורסה בתל-אביב מוחזקים על-ידי מה שאנחנו רגילים לקרוא "בעלי עניין".

נזילות וסחירות בשוק המניות. אף שרשומות למסחר בבורסה מעל 1,000 חברות, היקף המסחר הממוצע לחברה הוא הנמוך בעולם – כ-22 מיליון דולר לשנה. נוסף על כך, בתקופה 1992-1994 השתנה ערכו של השוק בממוצע ב-11% לחודש; רמת השתנות המשווה את השוק לרמה במשקים לא יציבים, כדוגמת פרו וארגנטינה.

כאן אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת אבי יחזקאל, אשר ניסה לחדד את האחריות של הממשלה למה שקורה בשוק ההון – ואני חושב שהוא שוגה – שאך לפני קרוב לשלוש שנים, בספטמבר 1993, עמד כאן שר החוץ דאז, היום חבר הכנסת שמעון פרס, וכאשר התווכחנו כאן בעניין הסכם אוסלו, זכר חבר הכנסת פרס, שר החוץ אז, להדגיש את הנעשה בבורסה ולהפנות את הכנסת להתבונן בנעשה בה. ספטמבר-נובמבר 1993 היתה תקופת גאות בבורסה, והוא אמר: עובדה היא, שהסכמי השלום הביאו לפריחת הבורסה. אלא שלאסוננו, כמה חודשים לאחר מכן, ולאחר שהסכמי השלום גם קיבלו תאוצה מיוחדת, הראתה הבורסה והוכיחה לכול, כי כמעט שאין קשר בין מהלכים מדיניים לבין המתרחש בשוק המניות.

אינני מכחיש שאווירה בין-לאומית טובה יוצרת אווירה מתאימה להשקעות ומשפיעה בעקיפין, אבל הייתי מציע לידידי חבר הכנסת אבי יחזקאל, שלא לכוון הצהרות ממשלתיות או ביקור של ראש הממשלה בווינגטון במתרחש בבורסה. כולנו יודעים, כי התנודות, שהן נחלתה של הבורסה בתקופה האחרונה – ואני מונה כאן, אם לא שנים אז לפחות חודשים רבים – לא היו תלויות בבחירתה של ממשלה חדשה וגם לא בפעולות שהיא נקטה בתקופה של פחות מחודש לכהונתה.

אני מבקש לחזור לאפיונים בשוק ההון ולעבור לאיגרות החוב, ולהזכיר כי בתחום המסחר, שיטת המסחר מיושנת ומסורבלת – מה שאנחנו רגילים לכנות שיטת הכר"ם – והיא גורמת לתנודות

אקראיות בשערי איגרות החוב ופוגעת ביכולתם של גופים פיננסיים לפעול בצורה יעילה. נוסף על כך, היקף המסחר היומי נמוך מאוד ועומד על כ-100 מיליון שקלים. כתוצאה מכך, אדוני היושב-ראש, גופים גדולים, כפי שאתה יודע, לא יכולים לסחור בשוק באופן משמעותי בלי לגרום זעזועים. אחוז ניכר מהביקוש היומי לא מסופק. לאחרונה אף התפתח מסחר מחוץ לבורסה, ששיפר מעט את היקף המחזורים, אך עדיין באופן מוגבל ולא מסודר.

עניין שני הקשור לאיגרות החוב הוא הנגישות לשוק. רק 5% מהחוב של תאגידים ממומנים על-ידי הנפקות איגרות חוב, והשאר על-ידי מימון בנקאי. בשנת 1995, לצערנו, שום תאגיד לא הנפיק איגרות חוב.

תפקודו של שוק ההון לוקה עקב קיומן של כמה מגבלות מבניות, כדוגמת ריכוזיות בתיווך, במסחר, בסליקה ובהשקעה מוסדית. נוסף על כך, לא קיים שוק משני מפותח דיו לתמוך בהתפתחותו התקינה של השוק לאור התפתחויות ריאליות במשק.

לאור זאת, במסגרת בחינת רפורמות מבניות בשוק ההון ייבחן המבנה המוסדי של השוק, מבנה השווקים, דהיינו איגרות חוב ומניות, דרכי הפיקוח והחקיקה הרלבנטיות, בכלל זה תיאום ואפקטיביות, במטרה לשפר ולייעל שוק זה.

בנוסף, בכוונת שר האוצר, בכוונתי, בכוונת משרד האוצר לבחון דרכים לעודד את חשיפת שוק ההון בישראל לשווקים הבין-לאומיים, במטרה לעודד ולייעל את השווקים בישראל, ואני חושב כי בנושא הזה, לכשנדון בו בפרטי פרטים, גם לידידי מאיר שטרית, הבקי מאוד בנושא הזה, לא יהיה ויכוח עמנו.

אני שוב רוצה להודות לחברי הכנסת אשר יזמו את ההצעה לדיון, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, חבר הכנסת שלום שמחון, חבר הכנסת מאיר שטרית, חבר הכנסת אבי יחזקאל, חבר הכנסת שאול יהלום – אני מנצל את ההזדמנות לברך אותך על בחירתך לתפקיד יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט בכנסת, ואני בטוח שתצליח. אני מכיר את הפעילות האינטנסיבית שלך בוועדה לענייני ביקורת המדינה. אני מברך על יוזמתם גם את חבר הכנסת יהודה הראל ואת חבר הכנסת הרב שמואל הלפרט.

אני מבקש מכם להסכים להעברת הדיון לוועדת הכספים של הכנסת.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר האוצר. אדוני סגן שר האוצר, זוהי הופעתך הראשונה?

סגן שר האוצר ד' מגן:

בכנסת הזאת, כן.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, ואני מנצל את ההזדמנות כדי לברך אותך בהצלחה בתפקידך. אני בטוח שהניסיון שלך והכישורים שלך יתרמו – כפי שמילאת בעבר תפקידים חשובים בהצלחה – גם כאן, בתפקידך כסגן שר האוצר.

חברי הכנסת, לפני שנעבור להצבעה, שני חברי כנסת מבקשים להסיר חלק מההצעות שהוגשו כאן. חבר הכנסת מאיר שטרית מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש לומר שזה רק טכני, חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, ולא הפוך.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אני לא נפגע.

סגן שר האוצר ד' מגן:

תבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת מאיר שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוכן, אין בעיה. אדוני היושב-ראש, ביקשתי לדבר כי זמני היה מאוד מצומצם, ורציתי להוסיף רק דוגמה אחת כדי להסביר לגבי קופות הגמל, עד כמה הניהול הזה שלהן רשלני. הדוגמה היא קופת הגמל של המזרחי. המזרחי מחזיק קופות גמל בהיקף של 5 מיליארדי שקל. אתמול ירד המדד בבורסה ב-4.5%, בערך 5% נאמר, כדי לעגל. קופת הגמל מחזיקה 8% מההון שלה במניות. זאת אומרת, קופת הגמל של המזרחי הפסידה אתמול 20 מיליון שקל. אילו היה למנהל קופת הגמל הידע או השכל, או אם מישהו בכלל היה עושה שם ניתוח כלשהו, הוא היה נכנס אתמול לבורסה ומציע "פוטים" לציבור במקום אותם סוחרים פרטיים – וכך הוא היה מונע את ההפסד, ואפילו היה הופך אותו לרווח גדול וגם מונע את הירידה בבורסה.

אדוני סגן השר, אני רוצה לומר, שלדעתי הממשלה צריכה להיכנס בעובי הקורה בניהול קופות הגמל, כדי להבטיח שמנהלי קופות הגמל יעשו את מלאכתם, ואם לא – להחליף אותם. הממשלה מפסידה את הכסף כי זה לא כסף שלהם, זה כסף של הציבור. בנק לאומי הפסיד בחודש אחד על-ידי קניית

"קולים" במחירים אדירים, בתוך חודש ירדו מ-500 ל-20 שקל, הוא הפסיד בחודש אחד 10 מיליון שקל. האם אותו מנהל קופת הגמל נותן את הדין?

ודבר אחרון, אדוני סגן השר, אני אומר לך שיש תיאום בין כל הסוחרים הקטנים יותר של מנהלי התיקים בבורסה, שהם פיקחים, חכמים, עושים הערכת מצב נכונה, יש תיאום מוחלט ביניהם. הם מחליטים מתי למכור "פוטים" ובאיזה מחיר, ובמקביל מתי למכור מניות. התוצאה – שוק המניות יורד או עולה כרצונם. הם עושים את הרווח. המפסידים הם הציבור וקופות הגמל.

אני מזהיר את הממשלה: אל תשלחו את קופות הגמל, בנתונים הקיימים, לסחור בהונג-קונג. הם באמת יפשטו – לא אחזור על המלה – לא רק את המכנסיים אלא גם הרבה מתחת לזה. זה פשוט טירוף. אתם מוכרחים לשנות את כל ניהול הנושא של קופות הגמל מקצה לקצה. אז גם תשיגו שתי מטרות: גם תחסכו כסף לציבור וגם תאוששו את הבורסה, כי קופות הגמל ייכנסו למשחק, הבורסה תתאושש במהירות אדירה.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מאיר שטרית, על דבריך.

אני מזמין את חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, שמבקש להסיר – איננו נוכח.

אנחנו עוברים להצבעה. חברי הכנסת, סגן השר מבקש להעביר את ההצעות לדיון בוועדת הכספים. האם אדוני חבר הכנסת אמנון רובינשטיין מסכים?

אמנון רובינשטיין (מרצ):

מסכים.

היו"ר ל' אדרי:

תודה. חבר הכנסת שלום שמחון?

שלום שמחון (העבודה):

מסכים.

היו"ר ל אדרי:

תודה. חבר הכנסת מאיר שטרית?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

מסכים.

היו"ר ל אדרי:

תודה. חבר הכנסת אברהם יחזקאל איננו נוכח. חבר הכנסת שאול יהלום?

שאול יהלום (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר ל אדרי:

תודה, אדוני. חבר הכנסת יהודה הראל?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

מסכים.

היו"ר ל אדרי:

תודה, אדוני. חבר הכנסת שמואל הלפרט אינו נוכח.

אנחנו עוברים להצבעה. מי להצעה להעביר את הנושא לדין בוועדת הכספים? מי נגד?

רחבעם זאבי (מולדת):

מצביעים רק על ההצעות של חברי הכנסת הנוכחים.

היו"ר ל אדרי:

כן, אדוני, אני מודה לך על הערתך. מצביעים רק על ההצעות של חברי הכנסת הנוכחים; פרט לחברי הכנסת אבי יחזקאל ושמואל הלפרט, שאינם נוכחים. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת א' רובינשטיין, ש' שמחון,

מ' שטרית, ש' יהלום וי' הראל לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ל אדרי:

בעד – 13, נגד – אין, נמנע אחד. ההצעות לסדר-היום בנושא קופות הגמל ושוק ההון יעברו לוועדת הכספים של הכנסת, פרט להצעותיהם של חברי הכנסת אברהם יחזקאל ושמואל הלפרט. תודה למציעים. תודה לסגן שר האוצר.

הרכב ועדות הכנסת

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הרכב הוועדה למאבק בנגע הסמים. אני מבקש מהיושב-ראש הזמני של ועדת הכנסת להציג את ההרכב. אדוני, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת החליטה בישיבתה היום להמליץ לכנסת, בהתאם להוראות סעיף 17 לתקנון הכנסת, להקים ועדה מיוחדת למאבק בנגע הסמים.

הוועדה תמנה 15 חברים, על-פי ההרכב הבא: חבר הכנסת אלי בן-מנחם, מטעם סיעת העבודה; חבר הכנסת אפי אושעיה, מטעם סיעת העבודה; חבר הכנסת נסים זוילי, מטעם סיעת העבודה; חבר הכנסת אלי גולדשמידט, מטעם סיעת העבודה; חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא, מטעם סיעת העבודה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

סיעת מרצ.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא אינו מסייעת העבודה, הוא מסייעת מרצ. אולי הוא על חשבון סיעת העבודה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

סליחה, טעות בהדפסה, הוא ממרצ.

חבר הכנסת וליד צאדק חאג'-יחיא, מטעם סיעת מרצ; חבר הכנסת טופיק כטיב, מטעם סיעת מד"ע-רע"ם; חבר הכנסת האשם מחאמיד, מטעם סיעת חד"ש-בל"ד; חבר הכנסת דוד אזולאי, מטעם סיעת ש"ס; נציג מטעם הליכוד-גשר-צומת; נציג מטעם הליכוד-גשר-צומת; נציג מטעם המפד"ל; נציג מטעם ישראל בעלייה; וחבר הכנסת מאיר פרוש, מטעם סיעת יהדות התורה.

אבקש את אישורה של הכנסת להמלצה זו.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת.

אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ההרכב של הוועדה למאבק בנגע הסמים, כפי שהוצג על-ידי יושב-ראש הוועדה, יצביע. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההרכב המוצע – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההרכב המוצע לוועדה למאבק בנגע הסמים נתקבל.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, אבקש לצרף את קולי.

היו"ר אדרי:

בעד – 8, נגד – אין, נמנעים – אין. אבקש לצרף את קולו של יושב-ראש הוועדה. 9 בעד.

השלמת הרכב ועדות הכנסת

היו"ר אדרי:

הודעה נוספת ליושב-ראש ועדת הכנסת, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר זמני של ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הריני מתכבד להודיע בזאת לכנסת, כי במקום הפנוי לסיעת הליכוד בוועדת הכלכלה ייכנס חבר הכנסת מיכאל איתן.

אבקש את אישורה של הכנסת להצעה זו. האישור מצריך הצבעה.

היו"ר ל אדר':

אני מודה לך, אדוני יושב-ראש ועדת הכנסת.

מי להצעה כפי שהוצגה על-ידי יושב-ראש ועדת הכנסת? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד הצעת ועדת הכנסת – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת לבחור את חבר הכנסת מ' איתן לחבר בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ל אדר':

בעד – 7, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעה אושרה.

הצעות לסדר-היום עיבוי ההתנחלויות והקצאת דירות בקריית-ארבע

היו"ר ל אדר':

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: עיבוי ההתנחלויות והקצאת דירות בקריית-ארבע. לפנינו ארבע הצעות לסדר-היום: מס' 216, 222, 225 ו-241. ראשון המציעים, חבר הכנסת האשם מחאמיד – בבקשה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב?

היו"ר ל אדר:

סגן שר השיכון. זוהי הצעה דחופה. שלוש דקות לרשותך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, קודם כול, תרשה לי לברך אותך על ישיבתך כאן כסגן יושב-ראש הכנסת. זאת פעם ראשונה, לפחות בקדנציה הזאת, שאני עולה לדוכן כשאתה מנהל את הישיבה.

אני גם רוצה לברך את סגן שר האוצר, שאיננו, שנאם לפני, ולאחל לו הצלחה בתפקידו, אבל לא כל כך במדיניות הכלכלית שלו.

אדוני היושב-ראש, הייתי בחברון, הייתי בשכונה הראשונה של חברון וראיתי במו עיני איך מתנהגים המתנחלים בחברון כלפי האוכלוסייה הפלשתינית, איך הם פורעים באנשים שרק עוברים ברחוב – שופכים אשפה, זורקים לכלוך על תושבים פלשתינים, ואין מי שירתיע אותם, אין מי שיפסיק את המעשים שלהם.

לכן תהיתי כל הזמן: האם אף אחד לא חושב פה להוציא אותם, לסלק אותם מתוך חברון? האם מישהו מאמין שעצם הווייתם והיותם בתוך חברון יביא אי-פעם לאיזה שלום? האם מישהו בכלל חושב שזה דו-קיום בתוך חברון?

ובכלל, כל המתנחלים. אדוני סגן השר, האם כל המתנחלים, בכל מקום, באו כדי לחיות בשלום, באו כדי לחיות בדו-קיום, או באו כדי לחיות "על-חשבון", משום שהם מאמינים שהם שליחי אלוהים עלי אדמות והאחרים הם עבדים, ולכן ההתייחסות שלהם אל הפלשתינים היא כזאת?

קריית-ארבע, בית-הדסה, גבעת-החרסינה. אני שואל, מה הם עושים בחברון? מה יש להם לעשות בחברון? ועוד יותר מזה, במקום שראש הממשלה, במקום שהממשלה החדשה תחשוב לרגע להוציא אותם, לדלל אותם לאט לאט, לעקור אותם משם, באה הממשלה החדשה ומדברת על עיבוי של התנחלויות, הרחבת התנחלויות.

לא רק בחברון, גם בירושלים המזרחית, אדוני סגן השר, אתם כבר מדברים על בניית 6,500 יחידות דיור בהר-חומה, על כל מיני מקומות – כדי לייחד את ירושלים המזרחית.

ועוד חושבים עכשיו על סגירת מוסדות פלשתיניים. ולא זו בלבד אלא גם באים ומזמינים דרך משטרת ישראל חמישה נבחרים פלשתינים, שנבחרו כמון וכמוני, מזמינים אותם למגרש-הרוסים לחקירה אצל כבודו, איפה? – ביחידת המיעוטים. בושה. חמישה נבחרים ביחידת המיעוטים. ומי אומר שאסור להם לפתוח משרדים כדי לשרת את הבוחרים שלהם? למה שלא יפתחו? הרי הם נבחרו על-ידי אזרחים מירושלים המזרחית. למה אסור להם לפתוח משרדים כדי שישרתו את הבוחרים שלהם, כפי שאני משרת את הבוחרים שלי? או שמא יש איפה ואיפה?

אני חושב שמדיניות זו היא מרשם בטוח להפסקת חלום, אדוני היושב-ראש, הפסקת חלום של שני העמים הרוצים באמת בשלום. עם כל הכבוד למחיות הכפיים שקצר ראש הממשלה בקרב צירי הקונגרס האמריקני – זה היה מחזה מאוד יפה ומרשים בטלוויזיה, אבל, עם כל הכבוד, מדינת ישראל לא הולכת לעשות שלום עם הקונגרס האמריקני ולא עם ארצות-הברית. מדינת ישראל חייבת לעשות שלום עם העמים הערביים ועם העם הפלשתיני. שלום, אדוני, שלא יכול להתבצע, לא יכול להתגשם, אלא אם יושתת על בסיס של הכרה הדדית בזכויות העמים, ובמיוחד בזכותו הלגיטימית של העם הפלשתיני להקמת מדינה עצמאית משלו ליד מדינת ישראל, מדינה פלשתינית שבירתה ירושלים המזרחית. תודה.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת האשם מחאמיד.

אני מזמין את חבר הכנסת רחבעם זאבי, באותו נושא: עיבוי ההתנחלויות והקצאת דירות בקריית-ארבע. זו הצעה דחופה לסדר-היום. בבקשה, אדוני.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, הנושא, כפי שאני ביקשתי מנשיאות הכנסת, הוא לא כפי שהוגדר לי, אלא ההתיישבות ביש"ע. אבל אני מבין את הסיבות – למה זה נכלל במסכת הזאת. אלא שאני חייב להסביר זאת בתחילה, כי אינני מדבר רק על חברון.

בימים של טרם המדינה היה ויכוח בתנועה הציונית – מה צריך לקדום למה בהגשמת המפעל הציוני: האם דקלרציות, או הצהרות, לעומת התפיסה של יצירת עובדות התיישבותיות. זה היה ויכוח בין התנועה הרוויזיוניסטית, שראתה חשיבות עליונה בהכרזה המדינית, לבין תנועת העבודה, שגרסה: "עוד בית, עוד עץ ועוד עז". דומני שהיום אנחנו יכולים לפסוק, כי שילוב של שתי השיטות הוא הנכון.

עכשיו, עם חילופי השלטון בישראל, הגיע הזמן לשנות את מדיניות הייבוש של ההתיישבות ביש"ע שנקטה ממשלת פרס ה"מומרצת". צריך לחדש את תנופת ההתיישבות, לעבות ולחזק את היישובים הקיימים, להקים יישובים חדשים כדי ליצור גושי התיישבות חזקים, להשוות את מעמד היישובים ביש"ע למעמד יישובי קו העימות כפי שנגזר במפת שבס הזכורה לדיראון, להעניק מעמד של אזור פיתוח א' לתעשייה ולתיירות באזורי יש"ע, לספח לישראל את היישובים ומחנות הצבא כמו גם את הדרכים המובילות אליהם, לממש את השליטה של ישראל על הקרקעות והמים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

תספח את הכול.

רחבעם זאבי (מולדת):

את הכול, כשלא יהיו תושבים. אתה צודק, חבר הכנסת סלים, אנחנו נגיע גם לשלב של סיפוח של הכול, כאשר לא יהיו שם תושבים ערבים, כי איננו רוצים שיהיה רוב ערבי בארץ-ישראל.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אז נגרש אותם?

רחבעם זאבי (מולדת):

יהיה על זה דיון.

הממשלה החדשה צריכה לאפשר מייד את אכלוס כל יחידות הדיור הריקות ביישובים היהודיים ביש"ע. סגירתן, הקפאתן של הדירות האלה בימי הממשלה הקודמת היתה מעשה חלמאי, בזבזני ומתגרה ביישובים היהודיים שהוקמו על-ידי ממשלות ישראל, והבתים הרי נבנו בכסף ציבורי.

הממשלה צריכה לבטל את ועדת החריגים, שמנעה את עיבוי היישובים, ולהסב את ועדת השרים לענייני הבנייה באזור ירושלים לוועדה שחותרת לעיבוי הבנייה וההתיישבות.

ביום 29 במאי השנה היה מהפך שלטוני בישראל. העם אמר את דברו. העם דחה את המדיניות של ייבוש ההתיישבות. העם מצפה למדיניות חדשה – בלי מעצרים מינהליים; בלי צווי הגבלה על יהודים; בלי הגבלה בגישה למקומות הקדושים לעמנו במערת-המכפלה, בקבר רחל ובקבר יוסף. העם מצפה למדיניות חדשה, ציונית, לאומית, בונה ומגשימה של שיבת ציון, במולדתו האחת והיחידה.

השלום האמיתי והביטחון האמיתי יושגו רק אם תהיה לנו אחיזה התיישבותית חזקה בכל שטחי ארץ-ישראל, כפי שלמדנו מהאבות המייסדים של התנועה הציונית בתחילת ההגשמה הציונית. ותרשו לי להוסיף: כפי שלמדנו בזמנו בתנועת העבודה הציונית. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי, על דבריך.

אני מזמין את חבר הכנסת דוד צוקר באותו נושא: עיבוי ההתנחלויות והקצאת דירות בקריית-ארבע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, כשאתה מודה לו על דבריו, מה המשמעות, שאתה מודה לו על התוכן או על – –

רחבעם זאבי (מולדת):

המשמעות היא שהדברים נכונים.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני חושב שאנחנו נמצאים במסגרת. כפי שהודיתי לחברי כנסת אחרים על דבריהם, הודיתי גם לחבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז הוא לא שמע. יש לו שמיעה סלקטיבית.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

התודה, למה היא מתייחסת – לנאום או לתוכן?

רחבעם זאבי (מולדת):

שמיעה סלקטיבית.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, זכותו להציג את הדברים כפי שהוא רואה אותם לנכון, כפי שזכותך להציג את דבריך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הודית לו על זה שהוא סיים.

היו"ר' אדרי:

הודיתי לו על דבריו.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, כשמודים לך, מסכימים עם דברי ההבל שלך? לא, מודים לך.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – – –

היו"ר' אדרי:

אני אודה גם לך, אדוני, על הדברים שלך בסיום. גם לך אני אודה.

דוד צוקר (מרצ):

אני מודה לך מראש.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לחבר הכנסת צוקר טוב להודות על זה שהוא מתחיל לנאום, כי טוב לשמוע אותו. לחבר הכנסת זאבי טוב להודות כשהוא מסיים.

היו"ר' אדרי:

אני חושב שטוב לשמוע את כל חברי הבית; לומדים מהם. "מכל מלמדי השכלתי".

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מבקש ממנו דבר שהוא לא מסוגל לו.

היו"ר' אדרי:

בבקשה, אדוני.

דוד צוקר (מרצ):

אם אני מיותר, אני מוכן ללכת. אני לא רוצה להפריע לדיאלוג.

היו"ר' אדרי:

אתה נחוץ, אדוני, אתה נחוץ.

רחבעם זאבי (מולדת):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, לפני שאתה בא להיות חבר כנסת, תלמד נימוסים. פרא אדם. כמו שכתוב עליכם בתורה: פרא אדם.

היו"ר' אדרי:

חברי הכנסת, אף אחד לא שומע אתכם, ואני גם לא נותן שיקשיבו לכם. הבעתם את עמדתכם, אמרתם את הערותיכם, הקשבת, ואני מבקש שנכבד זה את זה.

דוד צוקר (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מבין כל אבני המחלוקת והוויכוחים בתוך החברה הישראלית ובינה, לגווניה, לבין הפלשתינים, הריב הקשה ביותר, אולי המשמעותי ביותר, אולי לא המר ביותר, הוא על ירושלים – אבל המשמעותי ביותר בפוליטיקה הוא המאבק והוויכוח על ההתנחלויות.

הקפאה או הרחבה – זה כל ההבדל. לא המלים תעשינה את הפוליטיקה ולא ההצהרות, לא הרהב, אלא רק מה ייעשה. הרחבה תיקח את ישראל חזרה לאותם ימים מרים, נטולי סיכוי, אפלים מבחינה מדינית. הגדלת האוכלוסייה היהודית בשטחים פירושה המשך של אותו דבר, עוד מאותו דבר שנדמה היה ששמנו לו קץ, כי נדמה היה שעלינו על דרך אחרת. קשה, מיוסרת, מלאות מהמורות, אבל דרך אחרת. גידול או שמירה על הקיים יעשו את כל ההבדל בין המשך תהליך שלום, קשה ככל שיהיה, לבין המצב המוכר, שבו יש ניסיונות לשנות מאזן אוכלוסייה, ניסיונות שיסתיימו רק בדבר אחד,

וקוראים לו בלועזית – יוגוסלביה. אין לו שם אחר. למדנו, למדנו, קראנו היסטוריה וראינו מה קרה: תערבב אוכלוסיות, תקבל מתח מיותר והתגרות והתכתשות, ובסוף כל אלה יצטרפו לדם.

אני רוצה לומר לסגן שר השיכון: אין לך בהקשר זה תפקיד טכני של בנאי. אתה אינך בנאי בהקשר זה, לא ספק של פתרונות דיור. בהקשר זה אתה צריך לפעול כמדינאי, ונופלת עליך אחריות גדולה, מעבר לאחריות שנופלת על בנאי. אני אומר את זה לא כדי להפחית מערך הבנייה וסיפוק יחידות דיור – זה שירות חברתי ממעלה ראשונה – אלא רק כדי לומר, שכובד האחריות עליך גדול מכפי שנדמה היה לך אולי כשנכנסת לתפקידך. כל תוכנית להרחבה, להגדלה, לשינוי הסטטוס-קוו, אדוני סגן השר, תקטין את הסיכוי להסדר, תקטין את הסיכוי לאיזה פיוס, לאיזה מהלך שיש אתו ניסיון, סיכוי, אפשרות, הסתברות, להבנה. כך אתה צריך לעבוד: לא להיות רק ספק של יחידות דיור אלא מדינאי.

תזכור שבכל תוכנית הרחבה – תזכור את זה כל רגע כשאתה עובד, אם תאשר תוכניות הרחבה או אם תבטל את ועדת החריגים או כל צעד אחר שתעשה – אתה עלול להמשיך את המגמה של עירוב אוכלוסין. ואסור לעשות את זה, זה רע. אני מניח שכדאי יהיה לעשות את זה אחרי שהמשיח יגיע. כשנשמע את פעמיו, כשהוא יתדפק על דלתנו, נוכל לערבב אוכלוסיות, זאב ירבץ עם גדי, גדי ירבץ עם זאב, כולם ירבצו אחד עם השני. היום עוד אי-אפשר לרבץ יחדיו.

אולי ראוי שאני אזכיר לך, ואנחנו נזכיר את זה כל ארבע השנים הללו, לך ולממשלה כולה: יש לזה גם אספקט ומחיר כלכלי, והראינו בארבע שנים, שהיה מחיר בלתי נסבל. הופנו יותר מדי מקורות לפחות מדי אנשים, הופנו יותר מדי כספים לפחות מדי בעלי זכויות יתר. מר נתניהו אמר לפני הבחירות, שהוא יפנה להתנחלויות בשנה הראשונה מיליארד שקלים. זה מיליארד שילך על חשבון פתרונות דיור, שאתה תהיה אחראי לספקם לאוכלוסייה. וזה לא יסתיים במיליארד, נאיבי מי שחושב שזה יסתיים במיליארד. אם הקואליציה הזאת תלך באמת על-פי האידיאולוגיה שמנחה אותה, על-פי השקפת עולמה, זה יהיה הרבה יותר ממיליארד, ויש לזה מחיר חברתי בלתי נסבל.

האחריות, חבר הכנסת פרוש, לא תוכל להתגלגל לה איכשהו על ראש הממשלה או על שר האוצר, או שתהיה אחריות קולקטיבית מופשטת; היא תיפול בסופו של דבר עליך. כל מה שנשאר לי לעשות זה לבוא ולומר לך – אני יודע שזה לא תלוי רק בך, אבל האחריות תהיה שלך – שאתה צריך לשקול את צעדיך היטב, שפה לא מדובר במעשה טכנאות, כפי שאמרתי קודם, פה מדובר במעשה שזהירות מופלגת נדרשת לו.

אני מצפה מסגן שר השיכון, שלצורך כל דבר וכל עניין, למעט העניין הפורמלי, הוא האחראי למשרד, שתבין שאתה עוסק פה בגחלים לוחשות, וכל מעשה שלך ראוי שיישקל עשר פעמים – מן האספקט הכלכלי כמובן, מן האספקט התכנוני כמובן, ואחר כך שיישקל עשר ועשרות פעמים מן האספקט המדיני. תודה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דוד צוקר, על דבריך.

אני מזמין את חבר הכנסת יצחק כהן, באותו נושא: עיבוי ההתנחלויות והקצאת דירות בקריית-ארבע. שלוש דקות לרשותך. בבקשה, אדוני.

אדוני הוא המציע האחרון. לאחר מכן ישיב סגן שר הבינוי והשיכון.

יצחק כהן (ש"ס):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, נאמר במקורותינו: "קרית ארבע היא חברון". מורי ורבותי, ביום שבת י"ח מנחם אב תרפ"ט, 24 באוגוסט 1929, לפני 67 שנים, נטבחו עשרות נשים וילדים, זקנים וטף, באכזריות איומה, בטירוף שלא ניתן לתיאור בכלים אנושיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אבל ההיסטוריה לא נגמרה אז. מאז קרו עשרות דברים אחרים.

יצחק כהן (ש"ס):

אל תפריע לי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בחודש הרמדאן, לפני כמה שנים – – –

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, למה ההפרעות?

היו"ר ר' אדרי:

אני לא אתן לאף אחד שיפריע, אבל אפשרתי קריאת ביניים אחת.

יצחק כהן (ש"ס):

את הפוגרום הזה, ידידי, ביצעו המוני ערביי חברון בראשות שיח'ים וקאדים, לצערי הרב. בתי-המדרש העתיקים, שלא פסקו מלפעול אלפי שנים, נשרפו, בתי-כנסת הוחרבו עד היסוד, וכך הפכו את חברון, עיר האבות היהודית הקדושה, לגיא הריגה.

אדוני היושב-ראש, כשממשלת המערך החליטה לבנות את קריית-ארבע ולאפשר את אכלוס הרובע היהודי העתיק, היה ברור לכל בר-דעת שנעשה צדק היסטורי לעם היהודי. דמם של נטבחי תרפ"ט בעבע ורתח. וכששבו בניהם לעיר האבות, אולי היתה זו נחמה מסוימת.

מורי ורבותי, בשנים האחרונות היתה לי הזכות לשבת בוועדה הציבורית לאכלוס במשרד השיכון, ולתדהמתי, הממשלה שבנתה את קריית-ארבע החליטה להפסיק את אכלוס הקריה, למרות העובדה שבתים ריקים עמדו בה ומצוקתם של חסרי הדיור זעקה עד השמים. זה היה מדהים, לא נכון ולא מובן.

מורי ורבותי, היה זה הראשון לציון, נשיא מועצת החכמים, הגאון הגדול הרב עובדיה יוסף שליט"א שפסק שיש לפתוח את הערוץ של תהליך השלום ולעשות כל מאמץ להגיע להסדר שלום. משום כך, בכל תוכנית של אכלוס הדירות הריקות ועיבוי היישוב היהודי שצריך להיות בקריית-ארבע ובחברון יש לדאוג להסדרי שלום וביטחון, תוך שמירת הרצף ההיסטורי היהודי שלא ניתן מעולם. תודה רבה.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יצחק כהן.

אני מזמין את סגן שר הבינוי והשיכון מר פרוש להשיב על ארבע ההצעות לסדר-היום.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, חבר הכנסת האשם מחאמיד התייחס קודם להתנהגות, שאינה הולמת, לדבריו, של מתנחלים בחברון. גם בתוקף תפקידי, ואני חושב שכל אחד מאתנו, כחברי הכנסת וכאנשי ציבור – אם הדברים נכונים, חייבים לומר שהם לא צריכים להיעשות. אני לא חושב שזו הדרך, בלי להיכנס לוויכוח למי מותר להיות בחברון, ומה דעת חברים פה החושבים שיש יהודים שאסור להם להיות בחברון. ודאי וודאי שדרך של אלימות וביזוי אינה הדרך שאנחנו צריכים לנהוג בה. כולנו צריכים להיות זהירים גם בוויכוחים שבין יהודים לערבים וגם בוויכוחים שבין יהודים לבין עצמם. הדרך הזאת היא לא דרך, וצריך לגנותה. אם היו מקרים כאלה, ודאי שצריך לגנותם.

אני רוצה רק להזכיר מאותה אסכולה שאני למדתי: הרב זוננפלד, זכרו לברכה, פרסם לפני כ-70 שנה קריאה של דברי שלום ואמת לאותם יהודים וערבים שגרו בעיר העתיקה בירושלים וביקש – וזו הדרך שבה נהגנו ורצינו ורוצים ועד היום. צריך למצוא את הדרך, איך וכיצד אפשר לחיות יחד. יכולים להיות ויכוחים קשים, שום צד לא חייב להסכים עם הצד השני, אבל ודאי שתמיד צריך לעשות זאת בדרכי נועם.

אני חושב שאין יהודי שהכריז, ובא ואמר, שאנחנו מוותרים על זכותנו לגור בארץ-ישראל בכל מקום שהוא. אפשר להתווכח אם צריך לממש את הזכות הזאת או לוותר לתקופה מסוימת, או על חלקים מסוימים לתקופה מסוימת. אבל לבוא ולומר שיהודים מסוימים אומרים שוויתרנו על זכותנו בארץ-ישראל ובכל מקום – אני לא חושב שיש יהודים שוויתרו על הזכות הזאת. גם מפלגת העבודה, שהקפיאה בארבע השנים האחרונות כל בנייה ביהודה ובשומרון – אני בטוח שגם הם לא ויתרו על הזכות הזאת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ראש הממשלה אמר – – –

היו"ר אדרי:

אני רק מבקש לציין, שראש הממשלה אמר לנשיא קלינטון, שהאוכלוסייה הזאת, היא מהווה 50%.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

עוד מעט אזכיר את הנקודה הזאת.

דוד צוקר (מרצ):

גם אני מסכים להגדרה, אני מקבל אותה.

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

לכן, יכול להיות ויכוח אם מותר להיכנס לדירה זו או מותר להתיישב בחלק זה או בחלק אחר. אבל לבוא ולומר שוויתרו מראש – אין ויתור כזה. יכול להיות שלצורך משא-ומתן באים ואומרים שבתקופה מסוימת ימתינו או מנסים להגיע להסדר.

לפני כחודש נתקיימו בחירות במדינת ישראל, ויש ממשלה חדשה. אין זה סוד שקווי היסוד של הממשלה החדשה מציינים בנושא ההתיישבות שני יעדים חשובים, ואני מצטט, כיוון שהזכירו כאן קודם את הר-חומה. נאמר בקווי היסוד: "ביצור מעמדה של ירושלים כבירת הנצח של העם היהודי" ו"חיזוק ההתיישבות ברחבי הארץ, הרחבתה ופיתוחה".

אני רוצה לצטט עוד מקווי היסוד. נאמר שם: "להתיישבות בנגב, בגליל, ברמת-הגולן, בבקעת-הירדן ובש"ע חשיבות לאומית, בהיותה חלק ממערך הביטחון של מדינת ישראל וביטוי להגשמה ציונית.

הממשלה תשנה את מדיניות ההתיישבות, תפעל לביסוס ולפיתוח של מפעל ההתיישבות באזורים אלה ותקצה את המשאבים הדרושים לכך".

אני שמעתי את דברי חבר הכנסת צוקר על גודל האחריות. אבל אני חושב שגם הוא יודע, כי יש חילוקי דעות קשים במדינת ישראל בקרב האוכלוסייה – האם ויתרנו ואסור לנו להגיע לשום מקום ביהודה ובשומרון ולהתיישב, כי זה אולי ייתן סיכוי לשלום. ועל כך יש ויכוח. אבל אין לי ספק שהממשלה הזאת תשנה את המדיניות ממה שהיה נהוג בארבע השנים האחרונות.

לפני סיכום פגישה של שר הבינוי והשיכון דאז, מר בנימין בן-אליעזר, שישב עם ראש המועצה המקומית בקריית-ארבע ב-9 באוגוסט 1995, ואני אצטט מתוכו. מדובר שם על אכלוס בקריית-ארבע, וההחלטה היא: המשרד יטפל באישור דירות מתפנות למשפחות זכאיות לנוכח החסר בדירות שני חדרים. פקיד במשרד יפנה לחברת "עמידר" לקבל מידית את הדירות החדשות שאושרו לפני למעלה מחצי שנה לאכלוס מפוני קרוונים מקריית-ארבע.

זה לא סוד שגם הממשלה שכיהנה עד לפני כחודש היו ויכוחים בתוכה – האם בכלל לא לעשות שום פעולה ביהודה ובשומרון, או האם בחלקים מסוימים, בתנאים מסוימים, בעיתוי מסוים, אנחנו כן נפעל להרחבה. נכון שהיתה קבוצה דומיננטית בתוך הממשלה, והיא זו שמנעה, או גרמה לכך שממשלת ישראל הגיעה להחלטה כפי שהגיעה.

כל השמועות וכל הדיבורים על מתן דירות לקבוצה זו או אחרת בחברון או במקום אחר – עד לרגע זה אין כל שינוי ולא הקצו אף לא דירה אחת. יש דיבורים. לא אסתיר שממשלת ישראל חושבת לשנות את המדיניות הזאת. היא תשנה זאת, למיטב הבנתי, לאחר שנלמד ונכין תוכניות. אבל עצם העלאת הנושא והפצת שמועות, כאילו מי יודע מה הולכים לעשות – דבר זה עצמו עלול לגרום למתיחות, כאשר בפועל בשטח לא קיים שום דבר.

אם אנחנו רוצים להגיע להבנה, השאלה היא לא רק אם הקצו דירות או לא הקצו דירות, אלא הדיבורים על הנושא וגרימה לפחד אצל מי שחושש מזה – אלה דברים המסוגלים להרחיק סיכוי כלשהו של הבנה בין שני העמים.

לכן אני מציע להסיר את ההצעות מסדר-היום.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הבינוי והשיכון.

יש הצעות אחרות, שבהן מבקשים המציעים להסיר מסדר-היום, אבל אם סגן השר הציע להסיר – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לאור הצעת השר, אני מבקש להעביר את הנושא לוועדה.

דוד צוקר (מרצ):

אין ברירה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אלא אם סגן השר מוותר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אם הוא לא רוצה להסיר – בסדר.

היו"ר ל' אדרי:

אם כך, נתחיל בהצעות האחרות. אני מזמין את חבר הכנסת בנימין אלון לנמק את הצעתו להעביר לוועדה את ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת האשם מחאמיד. אתה אומנם ביקשת להסיר את הצעתו מסדר-היום.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אי-אפשר להציע להסיר מסדר-היום.

היו"ר ל' אדרי:

סגן השר ביקש להסיר מסדר-היום. אני מבין שעכשיו כולם ירצו להעביר את הנושאים לוועדה, כדי לנמק. בבקשה, חבר הכנסת אלון.

בנימין אלון (מולדת):

אני אבקש מהיושב-ראש לומר את בקשתי בלשון הפרוצדורה החוקית, כי אחרת אתבלבל.

אני מתפלא על עוז הנפש שיש לחבר הכנסת צוקר, אבי הביטוי "לייבש את ההתנחלויות". אנחנו לא שכחנו את הביטוי הזה. זו היתה קריאה למלחמת אחים שהתחלת בה והיא נמשכה כמעט ארבע שנים. בנס יצאנו מזה עם הפציעות והדברים הנוראים שהיו.

עכשיו התחלפה הממשלה והעם אמר את דעתו. לעמוד כאן עם חברי כנסת ערבים, שאינם מסתירים את רצונם באינתיפאדה, גם בגליל? היום, אמר את זה בוועדת הפנים ראש סיעת חד"ש. זה לא ייתכן.

אני חושב שאנשים פשוט צריכים להבין שהיו בחירות. אני קורא לממשלה, שתראה גם היא איך היא מסירה סוף סוף גזירות שונות ומשונות שהיו בממשלה הקודמת, ואיך זזים קדימה. לכן, אבקש להעביר לוועדה אותם דברים פרודוקטיביים שאפשר יהיה לדון בהם.

היו"ר ל' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת בנימין אלון. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, בבקשה, אדוני. אתה מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

קריאה:

היו"ר ל' אדרי:

אני יודע. זה מה שהוא ביקש. מאחר שזה מה שהציע סגן השר, עכשיו הוא ינמק אחרת. הרי הוא לא רוצה לבקש להעביר לוועדה. הוא רוצה לנמק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שבעניין הזה, אילו היינו מצטמצמים בעיקר, ואכן יש לנו רצון, כפי שכולם מצהירים, בשלום אמת בארץ הזו, להצעות האלה לא היה מקום. לא צריך לעבות התנחלויות ולא צריך להוסיף חטא על פשע. את ההתנחלויות צריך להחזיר. יש פה מספיק מקום בארץ למי שרוצה לחיות.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא צריך התנחלויות יהודיות. התנחלויות ערביות צריך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

את ההתנחלויות צריך להחזיר, ואם הן לא יחזרו בשלום, הן יחזרו במלחמה שאתם תכפו על עצמכם ועל האזור.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע כמה התנחלויות — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

להתנחלויות אין מה לעשות באדמה כבושה, בארץ כבושה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ערבים — מלא.

היו"ר אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ההתנחלויות — תשמע מהן. ההתנחלויות חייבות לעבור מן העולם.

היו"ר ל אדר:

לא כולם ביחד, אלא אחד אחד.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אם ההתנחלויות לא יעברו בדרכי שלום, הן יעברו בדרכי מלחמה, שאתם תכפו על עצמכם ועל האזור הזה. אם ההיגיון של חבר הכנסת כהן ימשיך לפעול, אז נטבחו בחברון אנשים? נטבחו גם ערבים בחברון. אם זה נותן זכות תושבות, אז זה נותן גם להם תושבות. רק אתמול טבח שם גולדשטיין אנשים, בעודם מתפללים בתוך המסגד. זה לא נותן להם זכות לחיות? נטבחו בלוד, ביפו, ברמלה, בחיפה ובצפת. איפה לא היה טבח של ערבים? מדברים על שלום ועושים מלחמה. או שרוצים שלום, ובאמת צריך להזיז את כל הדברים האלה שמונעים את השלום וכופים טרור ומלחמה, או שלא רוצים שלום.

אני הייתי מקווה, ואני מציע, שכולנו נרצה שלום – שלום של אמת, שלא תהיינה בו התנחלויות. שלום שיביא לצדק ולאפשרות של תושבות – תושבות של צדק בכל המקומות ולכל התושבים.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אין שלום בלי התנחלויות. תשאל את ביילין והוא יגיד לך.

היו"ר ל אדר:

תודה, אדוני חבר הכנסת דהאמשה. סליחה, אדוני חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

תשאל אותו, והוא יגיד לך שאין שלום בלי התנחלויות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

רק בלי התנחלויות יהיה שלום.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אומנם זה לקח לו זמן, אבל הוא הגיע למסקנה הזו.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מדבר על שלום אמת.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

שלום אמת יהיה רק אם יוזזו ההתנחלויות.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת דהאמשה, סיימת את דבריך, אדוני.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. סיימת את דבריך. רשות הדיבור לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לומר, שהתנחלויות ושלום הם דבר והיפוכו. ההתנחלויות הן בעצם החממות אשר גידלו את הפושעים, והם בקריית-ארבע במיוחד – שם היתה החממה אשר גידלה את הפושע ברוך גולדשטיין.

צבי הנדל (מפד"ל):

מי גידל את הפושעים אצלכם?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לכן, מי שרוצה להמשיך להחזיק התנחלויות, הוא בעצם רוצה לשמור את הביצות שגידלו את היתושים האלה וגידלו את פורעי החוק, את הפושעים, שכל רצונם הוא לטרפד את תהליך השלום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה יודע – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אם רצונה של מדינת ישראל, של ממשלת ישראל, בשלום, צריך להחזיר את כל המתנחלים הביתה – להחזיר אותם לגבולותיה של מדינת ישראל, שיחיו בתוך מדינת ישראל – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

גם את כל הרוצחים של חברון. את כל חברון – הביתה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – שיהיו שכנים של מיקי איתן ושיגורו ליד ביתו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

את כל הערבים – – –

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת איתן, אני מבקש. הערה אחת – זה בסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני יודע ובטוח, שאתה לא רוצה שהמתנחלים האלה, פורעי החוק, יהיו שכנים שלך.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זו הסתה פרועה נגד ציבורים שלמים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כל מה שאתה רוצה הוא, שהם יהיו שם נטל, שיפרעו חוק ויתנכלו לעם הפלשתיני, שכל רצונו: עצמאות והגדרה עצמית.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זו הסתה.

צבי הנדל (מפד"ל):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת אלסאנע, אני מבקש. סיימת את דבריך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש שתהיה החלטה להסרת התנחלויות, שמהוות את המכשול לתהליך השלום – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כל הערבים – – –

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אף אחד לא שומע אתכם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אלא להסיר, מהשורש, את ההתנחלויות, שהן המכשול העיקרי לשלום אמת באזורנו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

כל הערבים – – – ואחר כך אתה מתפלא שאומרים את זה.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לך. חברי הכנסת, אני מבקש – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מאיפה אתה בא? אתה בא מהתנחלות.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת דהאמשה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני גר בארץ-ישראל.

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ל אדרי:

אדוני, חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אין לך מה לשבת שם.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אתה יודע מה זה כנסת?

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא מתנחל בכנסת.

היו"ר ל אדרי:

לא. כנראה הוא לא יודע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא הביע את עמדתו.

היו"ר ר' אדרי:

סלח לי, אדוני. להביע את עמדתו? נתתי לו להביע את עמדתו. הוא היה צריך להפסיק. אני ביקשתי, והוא הפסיק. אדוני, לא ביקשתי ממך שתעזור לי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

למה אתה לא — — —

היו"ר ר' אדרי:

גם אותו הפסקתי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני גם חבר כנסת וגם הוא חבר כנסת.

היו"ר ר' אדרי:

גם אותו הפסקתי, ואני לא עושה אפליה. אבל אתה המשכת, אף שקראתי לך חמש-שש פעמים, ואתה מתעלם. אני מבקש. תודה.

חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שהבעיה הרבה יותר גדולה. המון שנים סירב העולם הערבי להכיר בישראל וסירב לעשות שלום עם ישראל, וזה נכון. מה הבעיה היום? כל העולם הערבי אומר לישראל: בואו נעשה שלום. בואו תחיו באזור כמו שצריך, כמו בני אדם, בלי מלחמות. היום, מי שאומר "לא", מי שאומר לאווים — זו ממשלת ישראל. כל הלאווים של חרטום: לא לשלום, לא להכרה

בישראל ולא לשיחות, היום עברו לשטח של ישראל. הבעיה הזו, שאתם פה אחראים לה, ממשלת ישראל, כנסת ישראל, היום היא הגורם והעניין הרשמי הגדול.

זו הזדמנות היסטורית לקלוט את מדינת ישראל באזור. אתם אשמים, אם הדבר הזה לא יתממש. תתחילו להבין. עשרות שנים האשמתם את הערבים שהם מסרבים לקלוט את מדינת ישראל. אבל היום, להיפך – מדינת ישראל מסרבת לחיות בשלום. כל מדינות ערב הקרובות, הרוב, וגם הרחוקות אומרות: חבר'ה בישראל, בואו נעשה שלום. בואו נשב יחד. זה העניין העיקרי. התנחלות פה והתנחלות שם – זה הרבה פחות מחיים באזור ומהשתלבות של מדינת ישראל באזור.

לכן, זה דבר חשוב מאוד לנו, לכנסת ישראל. צריך לפקוח עיניים, ולא לדבר היום על הטבח של 1929. עדיין יוצאים מנקודת הראות של הטבח של 1929. היה טבח בהרבה שנים, בהרבה מקומות, אבל יש דבר חדש וחשוב מאוד – קליטת מדינת ישראל בלי מלחמות.

לכן, על כנסת ישראל לדון על כך ולשנות את העמדה של הממשלה הזו, כי מלחמות כבר היו. יש למדינת ישראל הזדמנות היסטורית להיקלט במזרח התיכון. אם לא נקבל את זה בתור ממשלה או בתור כנסת, כל מלחמה שתבוא, האחריות תוטל על ממשלת ישראל – –

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מבקש לסיים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – ולא על העולם הערבי. תודה.

היו"ר ל אדרי:

תודה. אני מודה לך.

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעה.

רחבעם זאבי (מולדת):

על תורת השלבים שמעת?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

השלב הראשון ואחר כך – – –

היו"ר ל אדרי:

חבר הכנסת מחאמיד. סליחה, אני מבקש. אדוני, כן.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לבקש, למרות הוויכוח – ויש ויכוח אחד – מנציג הממשלה, מסגן השר, לא להסיר את ההצעות אלא להשאיר את הדיונים בוועדה.

דוד צוקר (מרצ):

בעיקר כשאפשר לספור.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני חושב שזו צריכה להיות הדרך, ולא לנקוט – – –

דוד צוקר (מרצ):

זה בעיקר אם מספר הנוכחים פה – – –

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אני מודה לך. חבר הכנסת האשם מחאמיד, האם אדוני מסכים שההצעה תעבור לוועדה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה עניין של מדיניות.

היו"ר ל אדרי:

אדוני, אתה מסכים?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר ל אדרי:

תודה. חבר הכנסת זאבי, האם אדוני מסכים?

רחבעם זאבי (מולדת):

כן.

היו"ר ל אדרי:

תודה, אדוני. חבר הכנסת דוד צוקר, אדוני מסכים?

דוד צוקר (מרצ):

כן.

היו"ר ל אדרי:

תודה. חבר הכנסת יצחק כהן, אדוני מסכים?

יצחק כהן (ש"ס):

כן.

היו"ר ל אדרי:

תודה, אדוני. אדוני סגן השר, האם אתה – – –

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פרוש:

זה יעבור לוועדה.

היו"ר ל אדרי:

לוועדה. חברי הכנסת, אנו נצביע מי לוועדה ומי נגד. ההצבעה החלה.

קריאה:

לאיזו ועדה?

היו"ר ל אדרי:

או חוץ וביטחון – – –

בנימין אלון (מולדת):

לוועדה למעמד האשה.

היו"ר ל אדרי:

חברי הכנסת, אין הצעה לאיזו ועדה להעביר?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כלכלה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אם אין הסכמה, ועדת הכנסת קובעת.

היו"ר ל' אדרי:

בסדר. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 16

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל' אדרי:

בעד – 16, נגד – אין, נמנעים – אין. ההצעות עוברות לוועדת הכנסת, אשר תכריע לאיזו ועדה הן יועברו. תודה לחברי הכנסת המציעים. תודה לסגן השר על תשובתו.

הצעה לסדר-היום

הפסקת תוכנית "בנה דירתך"

היו"ר ל' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 253: הפסקת תוכנית "בנה דירתך" – של חבר הכנסת מיכאל איתן. אדוני, בבקשה, הצעה רגילה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתפלא על חבר הכנסת טלב אלסאנע ועל דרך הטיעונים שהוא העלה. דווקא הוא, כאדם שמייצג פה מיעוט, צריך להיות הרבה הרבה יותר רגיש כאשר הוא מטיל האשמות גורפות נגד ציבורים. איזה היגיון יש, שדווקא טלב אלסאנע יבוא ויציג את המשוואה הבאה: מאחר שברוך גולדשטיין, הרוצח, יצא מיישוב מסוים, צריך לגרש את כל תושבי אותו יישוב? דווקא טלב אלסאנע מעלה טענה כזאת, כל כך גזענית, כל כך מקוממת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא לא אמר את זה בנוסח זה שאתה אומר.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אז הוא אמר את זה בנוסח דומה, אבל הוא עשה את המשוואה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא קרא לפתרון מדיני – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

האם הוא היה מסכים למשוואה, שדווקא משום שרוצח ערבי יצא מעזה, מחברון, משכם, מירושלים, צריך לפגוע בכל הערבים שגרים שם? אנחנו נגד המשוואות האלה. איך אפשר לא להיות מעט מעט רגיש? איך הוא יכול היה להעלות את זה בכלל?

ואני אומר לכם: השלום צריך להיות שלום, שבו יכולת ההתנחלויות להתקיים היא המבחן של השלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מוכן להדדיות – שהפלשתינים יחיו גם בתוך השטח הירוק?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אני אגיד לך למה אני מוכן.

צבי הנדל (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

--- אלה שגורשו ב-1948. זו הדדיות.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אני מקבל, למשל, את העובדה שאדם שגר בהתנחלויות לא יכול בשום פנים ואופן לחרחר ריב ולפגוע ולהיות מזיק לסביבתו; ואם יש כאלה, אני, למרות הפגם בדמוקרטיה, הסכמתי גם שיטילו עליהם הגבלות, שיעכבו אותם ולא ייתנו להם לנוע בכל מקום; וזאת, כשחשבתי שיש מקומות שבהם יש אנשים שרוצים להסית ולחרחר ריב בין יהודים לערבים בהתנחלויות.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת מיכאל איתן, מה שהרב הזה, לוינגר, וברוך מרזל ---

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אנחנו מאמינים שהרב לוינגר והרב ולדמן, אם ייווצרו תנאים של ביטחון לחיים שלהם במקום שבו חיו יהודים מאות שנים, הם מצדם נכונים ומוכנים לחיות בשלום עם הערבים שגרים בחברון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ואני יודע, אני מכיר את המציאות, אבל אתם, שמדברים בשם הצד הערבי, צריכים לעשות ניסיונות ליצור את הדו-קיום, לא לבוא ולומר: צריך לגרש את היהודים משם. הדו-קיום הוא המבחן האמיתי לשלום. אין שלום שאומר: יהיה שלום בתנאי שהיהודים לא יחיו שם. יהודים יכולים לחיות בכל מקום בעולם ובכל מקום בארץ-ישראל. זאת ארצנו. אנחנו לא שוללים – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה להזכיר לך: זאת גם ארצנו.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה מקום מושבך, ואני לא שולל את זכותך לגור כאן ולקבל את כל זכויותיך כאזרח, אבל הארץ הזאת היא הארץ הקטנה היחידה של העם היהודי, ואתם חייבים להשלים עם כך ולקבל את זה.

קחו דוגמה מחבר הכנסת ביילין. הוא יצא מנקודת מוצא, שאולי ההתנחלויות הן מכשול לשלום. נוצרו נסיבות, וגם הוא הגיע למסקנה, שעל מנת ליצור מצב של שלום צריך להביא לכך שההתנחלויות תישארנה במקומן, שמרבית המתנחלים יוכלו להמשיך, אולי על-פי שיטתו – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אבל הוא השלים עם זה, ואתם מוכרחים להשלים עם זה אם אתם רוצים שלום. לא יכול להיות שלום עם טרנספר. לא יהיה טרנספר תמורת שלום, לא טרנספר של ערבים ולא טרנספר של יהודים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

רגע אחד, שאלה קטנה. אתה מוכן שתמורת 160,000-170,000 מתנחלים שחיים בשטחים הערביים יחזרו 160,000 פליטים פלשתינים לתוך השטח של מדינת ישראל? דבר דוגרי – אתה מוכן?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, אני אקח אותך אתי לכוכב-יאיר. איך הוא אמר? – להתנחלות. דרך אגב, היום קראתי בעיתון "הארץ", עיתון מכובד ורציני, כותב שם הכתב על מעלה-אדומים: "ההתנחלות מעלה-אדומים". מאה אחוז. עיר עם 20,000 תושבים נקראת "התנחלות".

צבי הנדל (מפד"ל):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אז אני אקח אותך להתנחלות כוכב-יאיר. דרך אגב, כוכב-יאיר היא על "הקו הירוק"; אבל בשבילכם אין גבולות, כנראה. גם תל-אביב היא התנחלות, אז גם כוכב-יאיר תהיה התנחלות. מה יכול להיות?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה שבתוך "הקו הירוק" זו מדינת ישראל.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה משנה? הוא קורא לזה התנחלות כזאת, התנחלות אחרת. בבקשה. מה, תל-אביב לא היתה התנחלות? גם תל-אביב היתה פעם התנחלות. גם כוכב-יאיר התנחלות. בעזרת השם, יהיו עוד הרבה התנחלויות. אבל אני אקח אותך גם להתנחלויות של ערבים. ליד כוכב-יאיר וליד משטרת טייבה, תסתכל: התנחלות של ערבים, לא על-פי החוק.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הם יושבים על אדמתם – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני אקח אותך לעשרות התנחלויות של ערבים.

צבי הנדל (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

זה מה שאני אומר.

קריאות:

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

הוא גר בגוש-קטיף.

היו"ר אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש.

קריאות:

היו"ר ל אדרי:

ביקשתי. בדרך הזאת לא אתן לאף אחד. חבר הכנסת דראושה, נתתי לך פעמיים לשאול, מפני ששאלת בצורה מסודרת. בדרך הזאת אני לא אתן. בבקשה, אדוני.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לסיים את הפרק הזה ולגשת לנושא שבגיני עליתי לכאן. אני רק רוצה לומר משפט סיכום. כמו שאנחנו מנסים להבין את הרגישויות שלכם, אם אתם רוצים בשלום אמיתי, אתם צריכים להבין: הרוב המכריע של הציבור היהודי, גם אלה שהצביעו עבור מפלגת העבודה, בחלקם הגדול, רואים בזכות הלגיטימית של העם היהודי בארץ-ישראל בסיס לכך שתוקמנה התנחלויות, וגרים בהן יהודים. לא תקבלו את זה – לא יהיה שלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ומי שאמר כאן שניתנה לנו הזדמנות היסטורית לשלום, אני רוצה להזכיר לו שההזדמנות ההיסטורית הזאת כבר ניתנה לפלשתינים על-ידי דוד בן-גוריון. כשקמה המדינה הזאת אמר דוד בן-גוריון: אנחנו מושיטים יד של שלום לשכנינו הערבים, ואתם סירבתם, ותראו מה קרה מאז. יש הזדמנות היסטורית, לא רק לעם היהודי, גם לעם הפלשתיני.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כולם יחיו באותה ארץ.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

רבותי, אני ביקשתי את רשות הדיבור ואת התגובה של סגן השר בנושא שאני חושב שאולי יהיה לי עליו יותר – לפחות אתכם – קונסנסוס.

אדוני סגן השר האחראי למשרד הבינוי והשיכון, בממשלה הקודמת פותחה תוכנית, שאני יכול למצוא בה פגמים, כמו בכל תוכנית אחרת, אבל היו בה יתרונות גדולים, ולתוכנית קראו אז: "בנה דירתך". התוכנית הזאת היתה מיועדת, אני מצטט: למשפחות חד-הוריות, לזכאי משרד הבינוי והשיכון שאושר להם דיור מסובסד ושיכון ציבורי. זה קריטריון שלא כולם יודעים עליו.

אלה המשפחות החלשות ביותר באוכלוסייה, שהוכרו כזכאיות לסבסוד הציבור בשכר הדירה שלהן. התוכנית הזאת היתה לטובת משפחות שהיו באתרי הדיור הזמני, באתרי הקרוונים – ואני רוצה להזכיר לכולנו, שאנחנו, ממשלת הליכוד, אם אפשר להגיד "אנחנו" בהקשר זה, יזמנו את הקמת אתרי הקרוונים כדיור זמני, והתחייבנו שהאתרים האלה יפנו לטובת שיכוני קבע – זכאי משרד הבינוי והשיכון שיש להם יותר מ-2,000 נקודות – עוד הפעם קריטריון סוציאלי, שמראה למי התוכנית הזאת מיועדת – וקבוצות נוספות.

והנה אנחנו שומעים היום, שהתוכנית הזאת מופסקת. היא היתה מבוססת על כך שיינתנו למשפחות הללו חלקות קרקע באופן יחסי לדירה שלהן, וערך הקרקע שבבעלות מינהל מקרקעי ישראל יהיה במחירים מופחתים, בין 11% ל-75% מערך הקרקע. כתוצאה מזה שמשפחה קיבלה זכות לקרקע במחיר מופחת היא היתה יכולה להגיע לדירה שבנו עבורה קבלנים במחיר יותר זול.

אני לא בטוח שכל העניין עבר במאה אחוז כפי שהתכוונו אלה שניסחו את התוכנית, אני גם לא בטוח ששיעור התמיכה שניתנה לאוכלוסייה הספציפית הזאת, שזכתה להיכנס לתוכנית הזאת, היה שיעור תמיכה שנוצל בצורה המרבית והטובה ביותר, אבל נעשו דברים ומאות משפחות קיבלו, באמצעות התוכנית הזאת, פתרונות.

והנה מגיע רגע מסוים ועוצרים את התוכנית. גם לזה אני מוכן לא להתנגד, אבל לפחות לאלה שרשומים, לאלה שכבר ידעו שזה המסלול לפתרון אחת הבעיות הכאובות ביותר – וכל מדינה צריכה, כל ממשלה צריכה לדאוג לאזרחיה לדבר הבסיסי ביותר; אחד הדברים הבסיסיים ביותר הוא דיור, מקום לגור בו. אז עוצרים, אף אחד לא יודע מה קורה, ודיירים שלא יודעים, שכשהם מחכים, המדדים בינתיים עולים, ורשויות מקומיות שמעורבות בפרויקטים לא יודעות.

אני אשמח מאוד לשמוע כאן את עמדת סגן השר, אולי הוא יוכל לתת תשובה לציבור, במיוחד לאותו ציבור חסר יכולת, שבשבילו הפתרון הזה הוא פתרון דחוף, חיוני, ואולי בלעדי לבעיית הדיור שלו.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן.

אני מזמין את סגן שר הבינוי והשיכון להשיב על ההצעה לסדר-היום בדבר הפסקת התוכנית "בנה דירתך". אדוני, בבקשה, אולי בשורה בפוך?

סגן שר הבינוי והשיכון מ' פחש:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית כול, אני רוצה להגיב על דבריו של חבר הכנסת דהאמשה, שאמר שאם ההתנחלויות יימשכו או שלא יחוסלו בשלום, הן יחוסלו במלחמה. אני חושב, שזה דבר חמור שחבר כנסת עומד כאן, בבית הזה, ובעצם מאיים ואומר, שאם זה לא ילך בטוב – אנחנו נלך במלחמה. לא אלה הדיבורים שצריך להשמיע כאן, וודאי שזה לא יועיל לפתרון הבעיה.

להצעתו של חבר הכנסת איתן – משרד הבינוי והשיכון, כמשרד, סבור שהתוכנית "בנה דירתך" נותנת מענה חלקי, כפי שציננת, לאוכלוסיות זכאים מחוסרי דיור, וזה מהווה אפיק של סיוע שניתן בעבר לזכאים.

המשרד סבור, שאין סיבה שלא להמשיך בשיווק קרקע בשיטת "בנה דירתך", בשינויים המתחייבים מניסיון שהצטבר ומהפקת לקחים בהתאם, כיוון שלא חשבו מהרגע הראשון שיצאו עם התוכנית של "בנה דירתך" על בעיות שונות שנוצרו כתוצאה מהשיטה הזאת. אבל, בעיקרון המשרד סבור שיש להמשיך בשיטת "בנה דירתך".

לשאלה נוגעת לאותם אנשים שכבר התחילו והלכו במסלול הזה של "בנה דירתך", ולפתרון הבעיה של פרויקטים ספציפיים שנמצאים בשלבי התקדמות – סוכם על הקמת צוות משותף למשרד ולאוצר לקביעת הפרויקטים שימשיכו במסגרת אותה תוכנית "בנה דירתך", ועם זאת, המשרד ימשיך בתוכנית של שיווק התוכנית במחיר למשתכן שנותן מענה לזכאים מחוסרי דיור.

בהחלטת הממשלה, כפי שנעשתה, שבה סוכם על הפסקת השיטה הזאת, גם נאמר, שיוקם צוות של המשרד והאוצר לבדוק את הדרכים למסלולים חדשים, או לשלב מה שקיים היום ולהוסיף או לתקן דברים שלא חשבו עליהם מראש, ואנחנו מקווים שבקרוב נוכל לבשר על תוכניות שתוכלנה לעזור לאוכלוסיות הזקוקות לכך.

היו"ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הבינוי והשיכון, על דברך.

ח כהן (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, אדוני?

ח כהן (מרצ):

לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

יש הצעה של חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה – להסיר. בבקשה, אדוני חבר הכנסת דהאמשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מדברים על דיור ועל תוכניות ועל עזרה לחלשים, אני בעד זה. אף אחד לא רוצה שחלשים, אוכלוסייה חלשה, לא ימצאו דיור, ואני בעד זה שאוכלוסייה ותיקה בארץ – אוכלוסייה ערבית בערים עכו, חיפה, יפו, אין להם אפילו אישור לבנות מרפסת או לתקן דירה שבה הם גרים.

למה התוכניות האלה והסיוע הזה של "בנה דירתך" לא יכללו גם את הוותיקים בתושבים האלה? להם לא מגיעות דירות? להם לא מגיע לחיות? האם הם יקבלו סיוע, אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן, בתוכנית הזאת שלך, כדי שיהיו להם סוף סוף בתים לחיות בהם? אני מקווה שכן.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני חבר הכנסת דהאמשה.

אני מזמין את חבר הכנסת רן כהן. בבקשה, אדוני.

ח כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, אני מבקש קודם כול להעיר, במסגרת 60 השניות שיש לי, שאני סבור שחבר הכנסת איתן צודק לחלוטין בהתנגדותו לדבריו של חבר הכנסת טלב אלסאנע בדבר ענישה קולקטיבית. אפשר להתנגד להתנחלויות מטעמים פוליטיים ואידיאולוגיים, אבל אין שום סיבה בעולם, שמעשהו של יחיד יהיה נימוק לפינוי של כל ההתנחלויות רק בשל הפשע הזה. אפשר להתנוכח ויכוח מדיני.

אני גם מזדהה לחלוטין עם מה שאמר חבר הכנסת איתן לגבי הנושא של "בנה דירתך". אני מציע להעביר זאת לוועדה, אדוני סגן השר, מהסיבות הבאות: ראשית, ביקרתי קשה מאוד את הממשלה שאני תמכתי בה בנוגע לאחריותה לעליית מחירי הדיור, ואני ודאי שלא אחסוך מאמץ כדי שמחירי הדיור לא יעלו גם בימי הממשלה הזאת, שאני לא תומך בה. אבל "בנה דירתך" היה הפרויקט הראשון שעשה שני דברים: א. בדומה ל"בנה ביתך", שנתן קרקעות לאוכלוסיות חזקות יותר יחסית, נעשה שימוש באותו מרכיב לאומי של קרקע כדי שתינתן הטבה לאוכלוסיות חלשות יותר, זוגות צעירים, עולים חדשים וחסרי דיור כאלה ואחרים. ב. זה ניתן במחירים שאינם באים לפגוע בתקציב המדינה, או פוגעים פגיעה מזערית, בכל אופן, ביחס להטבה שאותן משפחות זוכות לה.

ברור לחלוטין, שאם הפרויקט הזה ייפסק, מחירי הדיור יעלו, ומי שיינזקו הן שוב אותן אוכלוסיות בינוניות, חלשות או חלשות מאוד, לכן הדבר – – –

היו"ר אדרי:

תודה.

ח כהן (מרצ):

אני מייד מסיים.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני.

ח כהן (מרצ):

אני מייד מסיים. אני חושב שכדאי שהדבר יעבור לוועדת הכלכלה או לוועדת הכספים, כפי שחבר הכנסת מיכאל איתן ירצה – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת הכלכלה.

ח כהן (מרצ):

ועדת הכלכלה. 'בוא לשם סגן השר, 'בואו לשם נציגי משרד האוצר, 'דונו בכך, אבל אני מקווה – – –

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

לא לפי מה שאני רוצה; לפי התקנון – לוועדת הכלכלה.

ח כהן (מרצ):

ועדת הכלכלה של הכנסת. תודה.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, ואנחנו עוברים להצבעה. אדוני חבר הכנסת מיכאל איתן, אתה מסכים שהצעתך תעבור לוועדה?

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים שהצעתי תעבור. עם כל הכבוד, רק חבר כנסת אחד יכול לנמק הצעה אחרת.

היו"ר אדר:

אדוני חבר הכנסת איתן, הממשלה לא הביעה עמדה, ואז מותר לשני חברי כנסת להביע את עמדתם בסוגיה הזאת.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אחד יכול להציע להסיר מסדר-היום ואחד יכול להציע להעביר לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

זה מה שהיה – אחד הציע להעביר לוועדה ואחד הציע להסיר. חבר הכנסת דהאמשה ביקש להסיר וחבר הכנסת כהן ביקש להעביר לוועדה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אני שמח שכבודו של התקנון ניצל.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני. אדוני מסכים שהצעתו תעבור לוועדת הכלכלה.

נעבור להצבעה. מי לוועדה ומי להסרה?

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 12, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעתו של חבר הכנסת מיכאל איתן: הפסקת תוכנית "בנה דירתך", תעבור לוועדת הכלכלה. אני מודה למציע ומודה למשיב, סגן שר הבינוי והשיכון.

הצעה לסדר-היום

עתיד רצועת הביטחון בלבנון

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: עתיד רצועת הביטחון בלבנון – הצעה לסדר-היום מס' 194, של חבר הכנסת יוסי ביילין. אדוני, בבקשה. ישיב שר הביטחון.

יוסף ביילין (העבודה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הידיעה שפורסמה היום בחדשות לגבי האפשרות של החזרת גופות הנעדרים על-ידי ה"חיזבאללה" – שאינני יודע אם היא נכונה או לא, אני מקווה שהיא אכן נכונה או תהיה נכונה – מחזירה גם אותנו לנושא של לבנון ולבעיות שנוצרו בעקבות מלחמת לבנון.

ביונאר 1985 קיבלה ממשלת האחדות הלאומית החלטה אמיצה מאוד על נסיגה חד-צדדית מלבנון והיערכות באזור הביטחון. היא היתה אמיצה, משום שניסינו קודם להגיע להבנות, להסדרים ולשיחות נקורה, וראינו שאין לנו בעצם פרטנר. היא היתה אמיצה משום שקודם לכן התנינו יציאה של צה"ל מאזור הביטחון ביציאה של סוריה מלבנון, וגם זה לא קרה. בסופו של דבר החלטנו שנצא משם גם בלי התנאים הללו.

קבענו לעצמנו קו, שמטבע הדברים רק אנחנו הכרנו בו, משום ששום גורם בעולם לא היה מוכן להכיר באותה נסיגה חד-צדדית. ועשינו את זה, משום שאמרנו לעצמנו, שבאין פרטנר ובאין הסכם, עדיף לקיים מין הסדר כזה, שבאופן טבעי יהיה הסדר זמני, עד שתשתנה המציאות ונוכל לצאת מלבנון.

הרצועה קיימת 11 שנים. ביוני 1985 יצאנו באופן מושלם. היא בהחלט מונעת אפשרות של חדירות של חוליות. היא לא מונעת "קטיושות", כי לפחות חלק ממנה צר יותר מאשר טווח ה"קטיושות".

בינתיים לא השתנתה המציאות שינוי של ממש, כי לא נוצר הסכם שלום עם סוריה במשך השנים שמאז מדריך, ולבנון לא יכולה להגיע אתנו להסדר בגלל התלות הגדולה שלה בסוריה.

צה"ל עצמו הפך להיות צבא כבד שם, כי הוא צריך להגן על עצמו מפני ה"חיזבאללה" וגורמים אחרים, בעיקר ה"חיזבאללה". במידה מסוימת הוא הפך את עצמו, לצערנו הרב, למטרה נייחת ללוחמי גרילה, שמטבע הדברים הם יותר גמישים. לאט לאט נוצר מצב, שהפעילות שלנו בלבנון היא פעילות כדי לשמור על חיילינו, כדי להגן על חיילינו, כדי לפעול פעולות תגמול בעקבות פגיעות בחיילינו.

נדמה לי שנוצר, אחרי 11 שנים, מצב שהוא פרדוקסלי. אנחנו הפכנו להיות מעין שבויים של עצמנו בלבנון. כולנו אומרים שאין לנו עניין טריטוריאלי שם – גם הימין וגם השמאל – ומתכוונים לזה. כולנו אומרים שהמטרה היחידה של הישארותנו בלבנון היא הגנה על תושבי הצפון. כולנו יודעים שהרצועה

לא מונעת "קטיושות". עם זאת, שום ממשלה לא היתה מוכנה עד עכשיו לצאת מדרום-לבנון, גם לא ממשלות מפלגת העבודה, אם כי יש לי יסוד להאמין, שאילו היינו נשארים בשלטון הסוגיה הזאת היתה עולה אחרי הבחירות באופן מאוד משמעותי על סדר-היום, עם נטייה לעזוב את הרצועה. אני לא יכול לומר במאה אחוז שזה היה קורה.

אני חושב שאנחנו שבויים של החשש לעזוב בלי הסכם חתום, לעזוב בתחושה שאולי מישו יאשים אותנו בכך שאנחנו עוזבים מפחד. אנחנו שבויים של החשש לפגוע בצד"ל. תמיד כשאומרים: מה לגבי רצועת הביטחון? משיבים: תפסיקו, אל תדברו על זה בכלל, כי צד"ל נכנס ללחץ ברגעים כאלה. ואנחנו, אולי בפרדוקס של הפרדוקסים, שבויים בידי סוריה, שבאמת לא רוצה שנצא משם, כדי להצדיק את ההישארות שלה עצמה בדרום-לבנון.

אני חושב שהגיע הזמן לדון ברצינות רבה מאוד על עתידנו בדרום-לבנון. אני חושב שנטייה של דיון כזה תוביל אותנו ליציאה משם. אין ספק שצריך להבטיח את השילוב של צבא דרום-לבנון בצבא לבנון. זה לא דבר שהוא בלתי אפשרי. חלק ניכר מן החיילים בצבא דרום-לבנון היו חיילים בצבא לבנון. חלק מהם מקבלים עד היום פנסיה מצבא לבנון. זו לא סתירה מיניה וביה.

אני חושב, שהאמריקנים יהיה להם עניין ביציאה שלנו מדרום-לבנון, והם יוכלו גם להידבר בנושא הזה עם הסורים ולמנוע מן הסורים לנסות ולפגוע כתוצאה מכך. אני חושב שניתן יהיה – שוב, באמצעות האמריקנים – להבטיח שממשלת לבנון, כפי שהבטיחה וכפי שהיא פרקה מיליציות אחרות – גם תפרק את המיליציה שנקראת ה"חיזבאללה".

אני מאמין שניתן יהיה להיערך מדרום לגבול הבין-לאומי המוכר עם לבנון, ומשם לפעול אם יהיה צורך. כי הרי אם אתה פועל באמצעות מסק"רים – מסוקי קרב – אתה לא צריך שהמסק"רים האלה שלך יהיו בדרום-לבנון, ואם יהיה צורך, אתה יכול תמיד להיכנס לשם ככוח פריסה גמיש ולא מסורבל.

אני יודע שזה לא פשוט. בייחוד כאשר מדובר במערכת חדשה, בממשלה חדשה, בשר ביטחון חדש – הנטייה היא להשאיר את הדברים כמו שהם ולא תיכף ומיד לעשות שינויים. החשש תמיד קיים. תמיד אפשר לומר: אם נצא, יהיו חלילה חוליות ויהיו דברים מהסוג הזה. אבל אף אחד מאתנו לא יכול לסגור שום דבר באופן הרמטי. אם אני משווה את הסיכון שבהישארות בלבנון ותשלום מתמיד של אותו מחיר שאנחנו משלמים, לצערנו הרב, על ההישארות בלבנון, עם סיכון מסוים של עזיבה חד-צדדית של האזור, נדמה לי שהסיכון שביציאה קטן יותר מהסיכוי שבהישארות.

אני מוכרח לומר, אם אני שומע את דברי ראש הממשלה ואני רואה את הכיוון, את התירוצים הרבים שנבנים כדי שלא לקיים משא-ומתן של ממש עם סוריה, את התירוצים שנבנים כדי שלא לקיים משא-ומתן של ממש עם הפלשתינים – מכיוון שלגבי לבנון אין כאן עניין אידיאולוגי ואין עניין טריטוריאלי, אני הייתי ממליץ לממשלה הזאת, שאולי אין לה כוונות רציניות לגבי שלום אמיתי עם שכנים אחרים, לעשות דבר שמבחינתה, לפחות מבחינה אידיאולוגית, הוא לא מעשה מורכב מדי.

אני חושב, שנושא כזה, שנמצא על סדר-היום שלנו כל כך הרבה שנים, ראוי לדיון של מליאת הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת יוסי ביילין. אדוני שר הביטחון, יש פה שפע של רעיונות ואתה רק צריך לקחת אותם ולנוע קדימה. כבודו.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, חבר הכנסת יוסי ביילין, שנים רבות אנחנו מחפשים דרכים לפתרון בלבנון. נכון שהממשלה חדשה, ואני שר ביטחון חדש, אבל לבנון לא חדשה לי ואני לא חדש ללבנון, והסוגיות הלבנוניות מוכרות היטב. יש לנו עניין אחד מרכזי בלבנון והוא: ביטחון לצפון המדינה, לתושבים, ליישובים ולכל מי שחי שם.

זה לא מקרי שכל ממשלות ישראל עד היום קבעו כי ההימצאות, הפריסה והפעילות בלבנון חיוניות למתן ביטחון לצפון אל מול מעטפת האיומים, ולא רק איום אחד. האיום יכול להיות בניסיונות – כפי שהיה בעבר – לחדור אל עבר יישובינו ולפגוע באזרחינו; האיום יכול להיות בדרך של ירי ישיר, ואם לא נימצא שם, יכול להתבצע ירי ישיר אל עבר יישובי הצפון – מה שמתבצע עכשיו בחלקו נגד צה"ל וצד"ל. מן הסתם, אם יתרחשו אירועים של ירי עקיף, המרחבים שייכנסו לתוך קשת הפעילות של "חיזבאללה" ואחרים יהיו בתוך קשת יותר גדולה, יותר מאיימת ויותר מסוכנת.

לו יכולנו להגיע להסכם עם הלבנונים, היינו עושים זאת. בזמנו אמר ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין המנוח, שאם הלבנונים יפרקו את "חיזבאללה" מנשקם, ייטלו אחריות למה שקורה במרחבים שהם מופקדים עליהם בלבנון ויוודאו בהסכם שהם יכולים להתחייב לביטחון יישובי גבול הצפון, ניתן יהיה להגיע להסכם. את זה אמר יצחק רבין, זיכרונו לברכה.

היום אנחנו יודעים כי לבנון לא כל כך עצמאית, לצערנו, ומי שמכתיב ללבנון את סדר-היום ואת הפעילות זה סוריה ואולי גם אירן. משיחותי עם לבנונים בדרגים השונים אני מניח, שהם היו רוצים להגיע מהר להסכם עם ישראל, אבל הם מניחים, לצערם, שהם יגיעו אחרונים להסכמים עם ישראל.

בנסיבות הללו, כל עוד מתבצע טרור כמעט יום יום נגד חיילי צה"ל וצד"ל ונגד אזור הביטחון, ואחת לפרק זמן מסוים פרץ האלימות גם מגיע ליישובי גבול הצפון ומסכן אותם, איננו יכולים שלא להיות באזור הביטחון ולפעול ממנו בכל דרך אפשרית כדי לצמצם את הסכנה והאיום כלפי יישובי גבול הצפון.

אינני בטוח שלא תהיה התקדמות בתהליך השלום עם הסורים. מי אמר את זה? אנחנו שואפים לשלום ורוצים בו, אבל שלום שיהיה בו ביטחון. אך התהליכים עוד לא עלו לסדר-היום. אני לפחות מקווה – אני בטוח שגם שרים אחרים בממשלה וראש הממשלה רוצים ושואפים להגיע לשלום עם הסורים, אבל שלום בדרכנו שלנו, שלום כפי שהליכוד והמחנה הלאומי מאמינים בו. אם לא ירצו להגיע אתנו לשלום, הם לא ירצו, ולא מפני שאנחנו לא רוצים.

אני לא בטוח עד הסוף שחייב להיות קשר ישיר והדוק בין הסוגיות האלה. אני חושב שממשלת לבנון צריכה לשאת באחריות ולעשות את הפעולות המתחייבות לפירוק ה"חיזבאללה" מנשקם ומאמצעי הלחימה שעומדים לרשותם וליצור תנאים אחרים להידברות ולהסכמים בדרום-לבנון. עד שהדברים האלה יקרו נצטרך להפעיל את צה"ל וגורמי ביטחון אחרים בדרום-לבנון כדי לתת ביטחון ליישובי גבול הצפון.

מעבר לכך, אדוני היושב-ראש, לא הייתי רוצה לפרט כאן. העליתי את הנושא הזה לסדר-היום במערכת הביטחון ובצה"ל. למרות זאת, נדון בצורה יסודית ופרטנית במכלול האפשרויות, נציג אותן בפני הממשלה, ואם אכן יהיה צורך – – –

היו"ר ש' וייס:

יש עכשיו הזדמנות להעביר את הנושא גם לוועדת החוץ והביטחון.

שר הביטחון י' מרדכי:

זה המשפט הבא שלי: אם יהיה צורך, נעביר את הנושא גם לוועדת החוץ והביטחון. אני מסתפק בתשובתי עד כאן לחבר הכנסת יוסי ביילין.

היו"ר ש' וייס:

האם אתה מציע להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון?

שר הביטחון י' מרדכי:

כן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ביילין, אתה מוכן לרעיון הזה?

יוסף ביילין (העבודה):

מוסכם.

היו"ר ש' וייס:

מצוין. יש הצעה להסיר את הנושא מסדר-היום. בבקשה, חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. זו זכות שלו, זה חלק מהפרוצדורה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי שר הביטחון, הקשבתי קשב רב לשני הנואמים. אני מרגיש שאולי יש באמת הסכמה בין כולנו, רוצים שצה"ל לא יהיה בלבנון ויהיה שלום בגבול הצפון. השאלה היא, איך עושים את זה. שלום בגבול הצפון יביא ביטחון, ביטחון לא יביא שלום, כוח וכיבוש לא יביאו שלום. אי-יציאה מדרום-לבנון ומרמת-הגולן לא תביא שלום ולא ביטחון.

לכן, אולי הקונצפציה קצת שגויה ואולי נחשוב עוד הפעם. מה לנו ולדרום-לבנון, מה לנו ולרמת-הגולן? גם רמת-הגולן וגם דרום-לבנון אפילו אינם חלק מארץ-ישראל – מהבחינה הזאת אין ויכוח אידיאולוגי. למה שצה"ל לא יצא משם, ואנשים שם יסתדרו עם אדמתם ובאמת יהיה שלום? הרי רק השלום יביא את הביטחון, ולא להיפך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

נעבור להצבעה. מי תומך ברעיון להעביר את הנושא: עתיד רצועת הביטחון בלבנון, שהעלה חבר הכנסת יוסי ביילין, ובהסכמת שר הביטחון, לוועדת החוץ והביטחון? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

תשעה תומכים, אין מתנגדים, נמנע אחד. אני מוסיף את שרת התקשורת, היא בוודאי תומכת. אדוני שר הביטחון, ניסית להצביע? אוסיף גם אותך. אם כך – 11 תומכים, ובכללם שר הביטחון, והנושא הועבר לוועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום

מחסור במי שתייה בחברון ובבית-לחם

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו עוברים עכשיו לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 21, בנושא: מחסור במי שתייה בחברון ובבית-לחם – של חבר הכנסת אחמד סעד. בבקשה. זו הצעה דחופה – שלוש דקות.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בנאומי בקונגרס האמריקני הטיף ראש הממשלה בנימין נתניהו מוסר לארצות ערב בעניין הדמוקרטיה וזכויות האדם. הוא הטיף מוסר, בזמן שזכויות האדם הבסיסיות של בני העם הפלשתיני בשטחים הכבושים נרמסות על-ידי הכיבוש הישראלי. בין הדוגמאות הבולטות: הערים חברון ובית-לחם סובלות ממחסור חמור במי שתייה, ונא לא לשכוח, רבותי חברי הכנסת, שמדובר בחודשי הקיץ הלוהטים.

בעיר חברון, שמספר תושביה עולה על 210,000 נפש, סובלים התושבים ממחסור חמור במי שתייה, כיוון שהכמות הדרושה לצורכי התושבים עולה כפל-כפליים על מה שמספקת להם חברת "מקורות". הכמות הדרושה לסיפוק צורכי חברון נאמדת ביותר מ-25,000 מטרים מעוקבים ביום, כאשר חברת "מקורות" מספקת לעיר רק 5,000 מטרים מעוקבים.

הכמות הזעירה הזאת יוצרת בעיות רבות בעניין חלוקת המים לעשר השכונות בחברון. ובמציאות, העירייה מספקת מים לכל שכונה פעם אחת בכל 15 יום, ובשכונות הנמצאות במקומות גבוהים – המים לשתייה אינם מגיעים אליהם במשך יותר מחודשיים. מצב חמור כזה מאלץ את התושבים לפנות אל הסקטור הפרטי ולקנות מים במחיר גבוה, למרות רמת החיים הנמוכה של התושבים, ולפנות למקורות מים מזוהמים כדי לספק את צורכיהם.

הגורם העיקרי של מחסור במי שתייה הוא מדיניות האי-צדק שמנהל הכיבוש הישראלי בחלוקת מי השתייה, שהיא תחת ריבונותו. רוב מי השתייה מסופקים להתנחלויות הקולוניאליסטיות הישראליות, ואלה כמויות גבוליות מאוד, בממוצע לכל שעה 400 ליטרים לנפש בהתנחלות, והכמויות הללו ניתנות במחיר זעום. תושבי חברון צמאים, בזמן שבהתנחלויות מקבלים מים בשפע לבריכות ולגנים. המחסור במים לחברון רק החמיר עוד יותר בקיץ החם הזה.

ממחסור במי שתייה סובלות גם הערים בית-לחם, בית-ג'אלא ובית-סאחור. לפי מספר התושבים שם, צריך לספק יותר מ-600 מטרים מעוקבים בשעה, כאשר חברת "מקורות" מספקת רק 350 מטרים מעוקבים. בו בזמן שההתנחלויות נהנות משפע של מים לשתייה ולהשקיה, לשכונות רבות לא מגיעים המים במשך 15 יום, דבר שמאלץ את התושבים הפלשתינים להשתמש במכלי מים כדי לספק את

המינימום של צורכיהם במים. לשכונות הגבוהות, 500 מטרים מעל פני הים, המים לא מגיעים בגלל עוצמה נמוכה של המשאבות. הכיבוש מסרב להרשות לתושבים לחפור בארות שאיבה כדי לספק את צורכיהם.

לכן אני פונה לממשלה וקורא לה לפתור מייד את הבעיה האנושית הזאת. תושבי חברון ובית-לחם צמאים למים. תפתרו את בעיית המחסור במי שתייה ותצאו מחברון ומכל השטחים הפלשתיניים הכבושים.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת סעד.

אני מבקש משר הביטחון להתייחס להצעה לסדר-היום.

שר הביטחון י' מרדכי:

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, בראשית דברי הייתי מציע לקרוא להתנחלויות, להתיישבויות ביהודה ובשומרון בשמן האמיתי. אין קולוניאליזם כאן במדינת ישראל.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

זה קולוניאליזם מובהק.

שר הביטחון י' מרדכי:

זו התיישבות שממשלת ישראל החליטה עליה, והיא נמצאת שם בזכות ולא בחסד של איש.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

זה כיבוש.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תאפשרו לשר לענות. הרי חילוקי הדעות ידועים.

שר הביטחון י' מרדכי:

בהסכם אוסלו ב' סוכם, על דעת שני הצדדים, הישראלי והפלשתיני, על תוספות המים האמורות מיום CWN להינתן לפלשתינים באזורי חברון ובית-לחם. הסיכום אף עוגן בפרוטוקול משותף של ה-21 באפריל 1996.

הצד הישראלי, קרי חברת "מקורות", מספק לאוכלוסייה הפלשתינית באזור חברון את כמות המים שסוכמה – 17,500 קוב ליממה. תוספת של 1,500 קוב ליממה תינתן בסוף חודש יולי השנה, עם השלמת ביצוע קו מחבר בין קידוח הרודיון-3 לקידוח הרודיון-4. הפרויקט הזה מבוצע על-ידי הצד הישראלי, ואני אישית מנהל מעקב שזה יתחבר בזמן והמים יגיעו, התוספת הנוספת הזאת, כרצון טוב מבחינתנו, בהקדם.

מהי הבעיה? ההפרש בין כמות המים המסופקת מהקידוחים לכמות המים המגיעה בפועל לאוכלוסייה נובע מגנבות מים המתבצעות על-ידי תושבים פלשתינים לאורך הקווים ומאובדני מים במערכת עירונית מיושנת.

המינהל האזרחי ביהודה ובשומרון פועל בסיוע צה"ל וחברת "מקורות" נגד התופעה של שימוש במים באופן בלתי חוקי, ובימים אלה מתקיימות פעילויות להפסקת הפגיעה, הצמצום הזה באספקת המים, ולצורך כך אף קבעתי דיווח רציף, בכלל זה אלי, ושהמערכת הצבאית תעשה כל דבר אפשרי, לרבות ניתוק יומימי של מים, באותם ניסיונות של גנבת מים מהצנרת, כדי שהמים יגיעו למי שחסר להם.

כמו-כן אני רוצה לציין, כי על-פי ההסכם מחויב הצד הפלשתיני לפתח מקורות מים נוספים לאזור, ליד היישוב מיצד, מדרום לקידוחי C חברון. כיום מתבצעים קידוחים באחריות עיריית חברון באזור הרודיון, אלא שקידוחים אלו צפויים לתת תוספת מים רק בעוד כשנה, כשיגמרו הקידוחים ויבוצעו החיבורים.

אשר לאזור בית-לחם – גם כאן סוכם כמות המים בפרוטוקול המשותף הפלשתיני-הישראלי מיום 21 באפריל 1996. בפועל כבר הוגדלה כמות המים המסופקת ב-1,500 קוב ליממה, אך רשת המים של בית-לחם-בית-סאחור אינה מסוגלת לקלוט את כמות המים הנוספת הזאת. הסוגיה הוצגה בפגישות עם מנהל מחלקת המים של עיריית בית-לחם ונציגי המועצה הפלשתינית, והומלץ בפניהם לבצע פעולות מספר במערכת המים שבאחריותם על מנת להגדיל את כושר הקליטה של המים באזור בית-לחם-בית-סאחור ובכך לאפשר מים לכלל התושבים.

אדוני היושב-ראש, מאחר שמתבצעות אותן פעולות הכרחיות בפרק הזמן שאנחנו אחראים לכך, אני חושב שזו הדרך הנכונה. יש גם פתרונות יותר חריפים ויותר קיצוניים, אבל להם יידרשו גם משאבים וגם משכי זמן יותר ארוכים, ואין טעם לדון בהם פה. כאשר הם יסוכמו ביני לבין משרד האוצר ומשרדים אחרים, אביא לידיעת חבר הכנסת את הפתרונות העתידיים בהיקף הרבה יותר רחב, כדי שבעיית מחסור המים, אני מקווה, לא תעלה עוד על סדר-היום.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך.

חבר הכנסת סעד, יש לך אפשרות להסתפק בהודעה, שמצורפת לה הבטחה שאתה תשותף באינפורמציה בעתיד ושייווצר מין קשר ישיר בינך לבין שר הביטחון. אם לא, אני מעריך שהשר מוכן להעביר את זה לוועדה. מה עדיף בעיניך?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אם אין התנגדות לכבוד השר, אני מציע להעביר את זה לוועדה.

הי"ר ש' וייס:

לאיזו ועדה אתה ממליץ, אדוני השר?

שר הביטחון י' מרדכי:

אני אמצא את עצמי בסוף בין הכנסת לוועדות כל הזמן.

הי"ר ש' וייס:

תצטרך להתרגל לזה, אין מה לעשות. הפרלמנטריזם זה שלטון באמצעות ועדות.

שר הביטחון י' מרדכי:

אין בעיה, איזו ועדה שתמצא.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

כלכלה.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, ועדת הכלכלה.

יש הצעה אחרת. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה מבקש להסיר.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

יש לנו פה תקן של שר ומסיר קבוע. זה בסדר. זה ערוץ מאוד מקובל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה היה מצחיק אילולא היה העניין כל כך אומלל. אנשים צמאים למים. תארו לכם מה זה, אנשים לא יכולים לשתות, וכבוד השר עומד ועונה לנו ואומר: יש הקצבה בהסכם. לפי ההסכם אנחנו מסתפקים בהקצבה שהסכמנו עליה. זו התשובה?

אנשים גונבים, לא גונבים, יש מים, אין מים, אנשים חייבים לשתות. בני אדם צמאים למים. זו התשובה? זו הדמוקרטיה של מדינת ישראל? זו הבשורה של הממשלה החדשה? יש הסכם, אין הסכם, אלה דברים שניתן לעשות וניתן לתקן.

שר הביטחון י' מרדכי:

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

תן לי את האחריות שם, אני אעזור להם ברצון. בינתיים מי שממונה על חברון ומי שמסרב לסגת מחברון זה אדוני, זה שר הביטחון. אתה תעזור להם, אתה ממונה, או שתעזוב אותם, אז הם יסתדרו.

שר הביטחון י' מרדכי:

אני עוזר להם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עוזר להם – אז שישתו מים. זו בעיה כל כך חריפה.

שר הביטחון י' מרדכי:

— — — השנה יש יותר מים ופחות בעיות מים מבכל שנה אחרת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני שואל רק שאלה אחת: לקריית-ארבע יש הקצבה לפי ההסכם? יש הגבלה? למה ל-220,000 תושבים יש הקצבה ולקריית-ארבע, שאינני יודע כמה אלפים יש שם, אין הקצבה ואין הסכם?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. יש הצעה להסיר, יש הצעה להעביר לוועדה. יש למעשה הסכמה להעביר לוועדה. מי תומך בהעברת הנושא שהעלה לפנינו — — —

שרת התקשורת ל' לבנת:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סעד מסכים שזה יועבר לוועדת הכלכלה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 1
נמנעים – אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה תומכים, מתנגד אחד, אין נמנעים. לפיכך יועבר הנושא לוועדת הכלכלה, להמשך טיפול. תודה.

הצעה לסדר-היום התייחסות שרת התקשורת וממשלת ישראל לערוץ-7

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אנחנו עוברים עכשיו לנושא הבא בסדר-היום – הצעה לסדר-היום מס' 265: התייחסות שרת התקשורת וממשלת ישראל לערוץ-7. חבר הכנסת מיכה גולדמן, זו הצעה רגילה. יש לך עשר דקות. יכול להיות שתשודר עכשיו בשידור ישיר בערוץ-7, אז תמצה את כל עשר הדקות.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גברתי שרת התקשורת, בוודאי זו הזדמנות לברך אותך ולאחל לך הצלחה בתפקיד החשוב.

אדוני יושב-ראש הכנסת – – –

היו"ר ש' וייס:

לא. כבר הייתי.

מיכה גולדמן (העבודה):

אתה יושב ראש הישיבה, אבל בשבילנו אתה עכשיו פה – איך נאמר? – מי שהיה, נשאר.

היום שובתים כ-500,000 עובדים שכירים במשק הישראלי. ברצוני לחזק מעל במה זו את ידיהם של יושב-ראש ההסתדרות, ראשי הוועדים והעובדים כולם במאבקם, שאין צורך ממנו, כנגד הגזירות הכלכליות הקשות הכלולות בתוכנית הכלכלית של הממשלה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

זו התוכנית של ביילין. לא ידעת?

היו"ר ש' וייס:

לא באותו – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

גברתי שרת התקשורת, את יודעת, שבכל מפלגה לא מסכימים תמיד עם כל החברים, ולכל אחד יש דעה משלו. מה שמחייב את כולם הוא החלטת הרוב. אני בטוח, שגם מר ביילין, לו הביא את ההצעה שלו לסיעת העבודה בכנסת, היה נשאר במיעוט, כפי שהוא חשב בטרם הגיש את התוכנית.

אנחנו נמצאים כאן ביום של השבתת המשק. בין 500,000 העובדים ששובתים היום אמורים היו להיות גם עובדי רשות שדות התעופה, אולם בית-המשפט המחוזי בתל-אביב הוציא נגדם צו, משום שסבר שיש למנוע ככל האפשר השבתתו של עורק תחבורה חיוני זה, והכוונה בעיקר לשדה התעופה בן-גוריון. אולם, בתאריך 20 במאי 1996 הושבת נמל התעופה בן-גוריון לארבע שעות תמימות, כתוצאה מהפרעות קשות ברשת הקשר בין המטוסים לבין אנשי מגדל הפיקוח. שיבושים אלה נבעו מפעולתם של משדרי רדיו פיראטיים, אשר עלו על התדר של נמל התעופה. מאוחר יותר התברר, כי את התחנה המסוימת הזו הפעיל נער בן 16.

כל אדם שומר חוק שהיה שומע דברים אלה היה בוודאי משער לעצמו, שבעלי התחנה יוענשו קשות בבית-המשפט. לצערי הרב, גם החוק, שמאפשר קנס של עד 2.2 מיליון שקל למפר חוק זה, לא יושם, והוטל קנס של אלפי ש"ח בודדים. כך למעשה קרה גם בתקופה של הממשלה שאני הייתי חלק ממנה. גם אז לא היתה אכיפה של החוק, עם קנסות. אנחנו יודעים שהרשות המחוקקת אינה מקבלת את ההנחיות, אלא יש לה האפשרות לפעול בקנסות כאלה ובקנסות אחרים.

אני פונה אלייך, שרת התקשורת, לצאת בקריאה ברורה אל הערוצים הפיראטיים. התיאור שהבאתי כאן רק מלמד על מחדל קשה של הרשויות באכיפת החוק.

שרת התקשורת ל' לבנת:

של הממשלה הקודמת, אתה מתכוון.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני נותן לך את הקרדיט ומאפשר לך להוכיח אחרת לגבי אכיפת החוק בכל הנוגע לרדיו הפיראטי ולתחנות הפיראטיות בכלל, אם זה כבלים ואם זה רדיו, משום שהערוץ השני הוא הערוץ הממונה גם על התחנות האזוריות וגם על הפעלת הערוץ השני.

משטרת ישראל אינה מטילה את כל כובד משקלה כדי ללכוד את עברייני השידור, ובתני-המשפט מתייחסים בקלות ראש לנושא ומתעלמים מקביעת המחוקק.

כמו בכל תחום פלילי כך גם בתחום השידורים הפיראטיים קיימים העבריינים הקטנים, דגי הרקק, והעבריינים הכבדים, הכרישים. על-פי פרסומים בתקשורת הלגיטימית, פועלות בישראל כ-60 תחנות רדיו פיראטיות, ועוד כמה עשרות תחנות כבלים של טלוויזיה פיראטית. מיותר לציין את הנזק הכלכלי העצום שגורמות תחנות אלה לכל כלי התקשורת המורשים לפעול על-פי חוק, אשר חלקם זכו זה לא כבר במכרזים הכרוכים בהוצאות אדירות. אני יכול לומר, שמי שלוקח ברצינות את המכרז וניגש למכרז, ואני אומר זאת אחרי שבדקתי את הדברים לפני שעליתי אל הבמה ודיברתי עם הגורמים שהשתתפו במכרזים וגם זכו – צריך להביא בחשבון, שכדי להגיע לתיק מסודר, מדובר בהוצאה של קרוב לחצי מיליון שקל. כדי להפעיל שנתית מערכת כזאת מדובר בהוצאה שמגיעה למיליון שקל ויותר, ולפעמים זה מגיע גם לסכומים גבוהים יותר.

אנחנו יודעים שכבר היום, באזורים שבהם היו תחנות רדיו פיראטיות ופועלות תחנות אזוריות, התחנות נפגעות לא במעט כתוצאה מכך שחלק עדיין מפריע. ודאי שאנחנו מתייחסים כאן למצב שמשמעותו במקרה הטוב אפשרות לשידור תשדירים באיכות ירודה וברמה מוסרית נמוכה. וכבר היו דברים מעולם, ואנחנו יודעים שתחנות הכבלים הפיראטיות שידרו סרטים למבוגרים בשעות היום. במקרים חמורים יותר עלולים השידורים האלה לשמש גורמים שונים, גם כאלה שעשויים לפגוע בביטחון המדינה או במשטר הדמוקרטי.

לפני כמה חודשים, כאשר שרת התקשורת דאז, הגברת שולמית אלוני, החליטה לעשות מעשה בתחום המאבק בתחנות הפיראטיות, ובין היתר החליטה לסגור את ערוץ-7, יצאו כמה מראשי האופוזיציה דאז, ובראשם מר נתניהו, להגן על הספינה הפיראטית מפני רשויות החוק.

היו"ר ש' וייס:

גם קבוצה לא מבוטלת של אנשי שמאל. אני לא אהבתי אז את עמדתם, אבל למען האמת כדאי – –

מיכה גולדמן (העבודה):

על רקע האירועים הקשים של אותם ימים, שלערוץ-7 היה בהם חלק לא מבוטל, הוחלט שלא להגיע לעימות ישיר על הפסקת פעילות התחנה לפני הבחירות. אולם, ניתן היה לקוות, שדווקא עם עליית נתניהו לשלטון תופסק הפעילות הבלתי חוקית, מתוך ראייה ממלכתית וטובת שלטון החוק. אבל, כמו בשאר הצעדים שנקטה ממשלת נתניהו עד כה, האכזבה היתה מיידית. הצד האפל, הרחוק מאוד מהממלכתיות המצופה, הוא זה שגבר.

אנשי הימין הקיצוני, אשר ראו בערוץ-7 שופר לדעותיהם וחגגו על גלי ההשמצה וההסתה של אלילים אדיר זיק ושל דומיו, ואנחנו יודעים מה הם עשו ומה הם הביאו, ואני לא רוצה פה לפתוח ולבוא ולומר שאנחנו יודעים שלא מעט ממה שקרה בסופו של דבר ברצח ראש הממשלה יצחק רבין – היתה השפעה לא מעטה של שופר כזה או אחר, ולערוץ-7 היתה לא מעט השפעה כזאת לגבי הסתה שפגעה באווירה שהיתה כלפי הממשלה בראשותו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אני רוצה להזהיר אותך, אדוני סגן השר, ובעצם חבר הכנסת גולדמן ולא עוד סגן השר, ולהזכיר לך, שפעם כבר נאלצת להתנצל מעל דוכן הכנסת על דברים שאמרת, שהליכוד הוא חבורה של רוצחים. אז לפני שאתה ממשיך בדבריך, קבל נא ממני נורית אזהרה אדומה.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני רוצה להמשיך ולומר את הדברים בצורה שאני מחויב לומר אותם. אני חושב שמה שאמרתי מעל הבמה הזאת אלה דברים שאני מחויב לומר אותם כחבר הכנסת, ואני חושב שטוב שאומר את הדברים יום אחד קודם. משום – – –

שרת התקשורת ל' לבנת:

שלא תיאלץ להתנצל עוד הפעם.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני לא זקוק לעצה לגבי הדברים שאני אומר. אני בא ואומר את הדברים האלה מעל הבמה הזאת. אני פונה מכאן גם אל ראש הממשלה וגם אל שרת התקשורת, בעניין הניסיון להתעלם מערוץ-7 ולאפשר לו להפוך להיות ערוץ לגיטימי.

זו פעם ראשונה שיוצא שדר של ערוץ-7 במשלחת של עיתונאים, המתלווה לראש הממשלה בצאתו לארצות-הברית; במשלחת הפורמלית של ראש הממשלה. שדר של ערוץ-7 מגיע כחלק מהמשלחת של אנשי התקשורת בלי שראש הממשלה אפילו יאמר מלה אחת. אני חושב שזה רק מראה לאן אנחנו הולכים. מנסים ליצור כאן מציאות חדשה, ועוד יציעו לנו להפוך את ערוץ-7 לערוץ לגיטימי.

אני בא ואומר לך, שרת התקשורת – לבוא ולומר שערוץ-7 כערוץ לגיטימי יעמוד למכרז כמו ערוצים אחרים. וערוצים אחרים, אם את יודעת או לא יודעת, ואני מתאר לי שאת כן יודעת, ישתתפו במכרזים. וכמו שיש מכרז על ערוץ דתי, כמו שיש מכרז על ערוץ ערבי, כמו שהיו מכרזים על ערוצים אזוריים, אני מקווה שיהיה גם מכרז לערוץ למתנחלים. ולא ייקחו ערוץ שחי מפרסומות ומרוויח הרבה כסף, ערוץ פיראטי, וייתנו לערוץ הזה לגיטימציה; ערוץ שאנחנו יודעים שהוא ערוץ לא חוקי, ייתנו לו אפשרות לשדר. למה שלא יאפשרו מכרז פתוח לערוץ למתנחלים? אולי יש מועמדים נוספים?

משרד התקשורת, רשות שדות התעופה, יודעים שבהפעלת הערוצים הפיראטיים נגרם נזק לטיסות לישראל וממנה.

אני רוצה לקוות ששרת התקשורת, שהיום היא חברת ממשלה, שיש לה אחריות מאחורי שולחן הממשלה וכחלק מהממשלה – וזה שונה מאשר להיות חברת כנסת באופוזיציה – תהיה זאת שמניפה את הדגל של ההפעלה אך ורק של ערוצים חוקיים, ולא תאפשר לערוץ כמו ערוץ-7, שהוא ערוץ פיראטי, לפעול.

לסיום, אני קורא לך, שלא השיקולים הפוליטיים הם שיקבעו, אלא יאפשרו בצורה שווה, מתוך אחריות, לכל מי שרוצה להפעיל תחנת רדיו – גם מקרב המתנחלים וגם תחנה שמשדרת לשם – שיהיה מכרז כדין, כמו שיצא מכרז לתחנות האזוריות, לתחנה העדתית ולתחנה הערבית. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גולדמן.

גברתי שרת התקשורת, בבקשה. אני חושב שזאת ההופעה הראשונה שלך כשרה. נכון? אני מברך אותך ומאחל לך הצלחה רבה בתפקידך.

שרת התקשורת ל' לבנת:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. תרשה לי גם להודות לחבר הכנסת מיכה גולדמן, שאפשר לי, לשמחתי, להשיב היום על הצעתו לסדר-היום, ואולי באמת צריך אחת ולתמיד לעשות סדר.

לפני שאני פותחת בדברי, אני רוצה להגיד שאני מתפלאת – אילו היה מעלה את ההצעה לסדר-היום חבר כנסת שזו הקדנציה הראשונה שלו, למשל ממפלגת העבודה, או חבר הכנסת ששירת בקדנציה

הקודמת כחבר כנסת מן השורה ולא היה סגן שר בממשלה, הייתי אומרת: ניחא – לא היתה מוטלת עליו אחריות.

הי"ר ש' וייס:

עכשיו תגידי מיכה.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אבל חבר הכנסת מיכה גולדמן היה סגן שר החינוך, וכסגן שר החינוך הוא היה אמור להטיף את כל ההטפה הזאת, שאני תיקף אתייחס לתכנים שלה, לממשלתו שלו – לממשלת העבודה. מייד אגיע. אענה דבר אחר דבר, דבר דבור על אופניו.

אני גם מתנצלת על שהפרעתי לך קודם, מייד אתייחס גם לדברים שאמרת – פשוט לפעמים קשה להתאפק.

קודם כול, אתחיל מהתחלה – שלום, אדוני שר הביטחון – אין שום שינוי בעמדותי, בעמדת ראש הממשלה, בעמדת הממשלה, בעמדת משרד ראש הממשלה, בעמדת משרד התקשורת, אין שינוי מהתייחסות שהיתה לערוץ-7 קודם לכן, תחת ממשלת העבודה בארבע השנים האחרונות, תחת ממשלת האחדות בשעתה, בראשות יצחק שמיר, מאז 1988, מאז שמשודרים שידורי ערוץ-7; אין שום שינוי בהתייחסות, שום דבר חדש לא נעשה בחודש האחרון על-ידי הממשלה בישראל שהוא שונה ממה שהיה עד עכשיו. צריך לזכור את זה. לא עולה על דעת הממשלה ולא עולה על דעתי לחרוג ממנהג הממשלות הקודמות ולפגוע בערוץ-7 ובתרומה שלו לשיח הציבורי בישראל ולזכות הציבור לדעת.

צריך לזכור גם, שהסוגיה המרתקת הזאת נבחנה בשעתה לגבי "קול השלום" של אייבי נתן. אז לא שמענו את כל הצעקות ואת כל הדיבורים ואת כל הטרוניות ואת כל הדברים האלה על צדק ועל מכרזים ועל כל יתר הדברים, ועל חוקיות.

אבל צריך לדעת – קיבלתי אתמול חוות דעת מהיועץ המשפטי של משרד התקשורת, עורך-הדין מנחם אהלי, והוא מצרף לחוות דעתו שורה ארוכה מאוד של התכתבויות שהיו במהלך השנים לגבי תחנת "קול השלום" ולגבי ערוץ-7, בימי כהונתה של השרה שולמית אלוני כשרת התקשורת, ובכל חוות הדעת האלה נאמר בצורה המפורשת ביותר: ערוץ שמשדר מחוץ למים הטריטוריאליים איננו פועל בניגוד לחוק. צריך להבין את הדברים וצריך לזכור אותם. אני מציעה, חבר הכנסת גולדמן, שתפנים אותם. אין שום איסור בחוק הישראלי על שידור מחוץ למים הטריטוריאליים. זאת היתה תשובתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, עורך-הדין יורם בר-סלע, בשנת 1983 לגבי אייבי נתן; זו היתה תשובתו החוזרת של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, עורך-הדין יורם בר-סלע, בשנת 1986, גם כן בעניין אייבי נתן; וזו היתה התשובה של היועץ המשפטי של משרד התקשורת בשנת 1994 בתשובה לעורך-הדין האני נטור בקשר לערוץ-7; וזו היתה תשובתו של היועץ המשפטי של משרד התקשורת ביולי 1995, גם אז בתגובה על פניות שהיו.

כל הדברים האלה, וצריך לדעת אותם וצריך לומר אותם – השידורים של ערוץ-7 אינם אסורים על-פי החוק, ולמדינה אין שום סמכות לפעול נגד השידורים האלה מטוב ועד רע.

אגב, אני באמת קצת מתפלאה. האם, אדוני חבר הכנסת מיכה גולדמן, מוכר לך ריאיון שאתה עצמך, כסגן שר החינוך, נתת ליהושע מור-יוסף מערוץ-7 ב-26 במרס 1995? הוא ראיין אותך ארוכות. אם אתה רוצה, יש פה התמליל – הקלטת נמצאת על שולחני, הדברים ידועים וברורים. אתה עצמך התראיינת כסגן שר החינוך לערוץ-7, כמו שהתראיינו – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

הספינה היתה מחוץ למים הטריטוריאליים. עכשיו היא בתוך המים הטריטוריאליים.

שרת התקשורת ל" לבנת:

האונייה היתה מחוץ למים הטריטוריאליים, כשם שהיא עכשיו מחוץ למים הטריטוריאליים.

מיכה גולדמן (העבודה):

בשבוע שעבר היא לא היתה.

שרת התקשורת ל" לבנת:

תסלח לי, סגן השר לשעבר מיכה גולדמן. הטענות האלה אינן חדשות. אתה התראיינת, כי לא רצית להפסיד כלי שידור. למה? כי ידעת שזה לא כמו שאמרת קודם על הבמה, שזה רדיו של מתנחלים, רדיו ליש"ע; ידעת שבציבור הישראלי יש רצון עז לשמוע את שידורי ערוץ-7, כי לציבור הישראלי נמאס מעיתונות מגויסת. נמאס לציבור הישראלי לשמוע כל הזמן, בכל הרשתות, עיתונות שהתגייסה לטובתה של מפלגה אחת, לטובתו של מי שהיה מועמד לראש הממשלה.

מיכה גולדמן (העבודה):

גם ערוץ-7 הוא ערוץ מגויס – – – הוא ערוץ מסית.

סופה לנדבר (העבודה):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

שרת התקשורת ל' לבנת:

סליחה, ערוץ-7 איננו ערוץ ציבורי. אני לא ראיתי שהשמאל הצליח ליזום, להביא אונייה, להשיג פרסומות. השמאל עושה דבר הרבה יותר פשוט – הוא פשוט זכה בהשתלטות זוחלת באמצעי השידור הציבוריים, והוא עושה את זה דרך אמצעי השידור הציבוריים.

אתה עצמך, שלוש פעמים – ב-1994, בינואר 1995 ובמרס 1995 – התראיינת בערוץ-7, ושולמית אלוני התראיינה בנובמבר 1992 בערוץ-7, ושר התקשורת לשעבר אמנון רובינשטיין התראיין ב-1993 וב-1994 בערוץ-7, ואפרים סנה התראיין בערוץ-7, ושמעון שטרית התראיין בערוץ-7, ויעקב צור התראיין בערוץ-7, ואורה נמיר התראיינה בערוץ-7, ועוזי ברעם, ואפילו יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, וישראל קיסר – כל אלה התראיינו בערוץ-7.

היו"ר ש' וייס:

גברתי, אולי אפשר להזכיר את אלה שלא התראיינו?

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, אתה לא התראיינת?

היו"ר ש' וייס:

לא.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אז אני מזכירה שיושב-ראש הכנסת לא התראיין. אני התראיינתי.

היו"ר ש' וייס:

ברשותך, כדי להפיג קצת את המתח, כאשר אני ירשתי את קודמי, את חברי דב שילנסקי, באופן טבעי גם ה"וולוו" עברה אלי, כל כפתור שלחצתי – ערוץ-7.

שרת התקשורת ל' לבנת:

מה שמראה שיש האזנה.

אני רוצה לומר כאן משהו לעניין שבו התחיל חבר הכנסת גולדמן – על הערוצים הפיראטיים. זה נכון וזה דבר חמור מאוד. יש ערוצים פיראטיים שמפריעים לפעולה התקינה של התעופה האזרחית והצבאית בישראל. אותן הפרעות שמתקיימות הן דבר חמור מאין כמוהו. צריך לדעת את זה. אנחנו, משרד התקשורת, תפסנו חמש תחנות גדולות. לפני כמה שבועות תפסו את "רדיו אשקלון", תפסו עוד ועוד תחנות גדולות ביותר. בעצם התפיסה של התחנות הגדולות האלה לא עזרה לנו הרבה. אתה ידעת את זה. אתה היית סגן שר החינוך. למה לא תפסתם אותם? פתאום עכשיו תופסים אותם? עכשיו תופסים אותם. זה שתופסים אותם זה לא מספיק, וצריך לעשות משהו.

זה לא תפקידו של משרד התקשורת, זה תפקיד משולב. אני הייתי יומיים או שלושה ימים שרה בממשלה – חדשה לגמרי, עוד למדתי את כל הנושאים, אבל כינסתי ישיבה אחת דחופה עם שר המשפטים ואני לא זוכרת כרגע אילו שרים – כינסנו ישיבה דחופה עם ארבעה שרים כדי לדון בנושא החמור הזה, כדי לראות מה עושים הלאה. צוות מיוחד עובד כרגע על הגשת כתבי תביעה ועל טיפול נמרץ מאוד, מה שלא נעשה בכל ארבע השנים האחרונות.

אתה בא עכשיו, חבר הכנסת גולדמן, אחרי שהיית ארבע שנים סגן שר בממשלה. אנחנו כאן חודש בממשלה מטפלים בזה בשיא המרץ, בשיא האנרגיה, מתוך הכרה בחשיבות הנושא, ואתה בא לכאן ומלמד אותנו לקח.

חשוב לי להגיד את הדברים, מפני שכאשר אתה מציין את חשיבות הטיפול בערוצים הפיראטיים – אני עושה את זה מהיום הראשון. ממשלה שהיית חבר בה, או היית סגן שר בה, לא עשתה את זה רבע פעם, אף לא פעם אחת.

אני רוצה להזכיר כאן, שביקור ראש הממשלה, שהזכרת אותו, היה פתוח לכיסוי כל אמצעי התקשורת, אף אחד לא בא אתו. כולם באו, ובכללם ערוץ-7. כאמור, מדובר כאן בערוץ שאיננו עובר על החוק. מדובר כאן, בניגוד למה שאתה אומר, לא בערוץ פיראטי, וצריך לזכור ולהבחין בין הדברים. זה נעים מאוד ונוח מאוד לומר את זה, אבל צריך לזכור, שהניסיון לסתום את הפה של ערוץ-7 בא ממי שבעצמו אהב את העיתונות המגויסת לטובת שמעון פרס. עיתונאית מאוד מפורסמת, אורית גלילי מ"הארץ", שאינה חשודה שהיא אוהבת את הליכוד, התוודתה מייד אחרי הבחירות ואמרה: העיתונות כולה מגויסת. אתה יודע את זה היטב.

חלק גדול מהציבור רוצה לדעת את האמת, וחלק גדול מהציבור רוצה לשמוע דברים אחרים, רצה לשמוע דברים אחרים, וההזדמנות היחידה שלו, למרבה הצער, באמת היתה דרך ערוץ-7.

אני מבינה שהתכנים המשודרים בערוץ-7 לא תמיד תואמים את עמדותיו של חבר הכנסת גולדמן. אני רוצה להזכיר, שעיקר פרסומו של חבר הכנסת גולדמן בא מהיוזמה שלו לשנות את המלים בהמנון, "נפש יהודי הומייה", כדי שיתאים לכלל אזרחי מדינת ישראל. אני רוצה להזכיר את זה כאן, מפני שאני חושבת שאלה דברים חמורים. אם אמרת פה קודם, חבר הכנסת גולדמן – לא רציתי להתייחס לעניין הזה, אבל אתה לא משאיר ברירה בידי – אם אתה חוזר ואומר שוב שלערוץ-7 היתה השפעה לא מעטה על ההסתה וכו', אני רוצה להזכיר מעל הבמה הזאת שאתה, ברוב חוצפתך, אמרת מייד אחרי רצח יצחק רבין, ראש הממשלה, זיכרונו לברכה: הליכוד הוא חבורה של רוצחים. אתה רוצה לחזור על האשמות קולקטיביות כאלה עכשיו? זה מה שאתה מנסה לעשות עכשיו.

ולכן נדמה לי, שחבר הכנסת גולדמן מנסה להתנכל לערוץ-7 מסיבות פוליטיות. אני חושבת שאין לו שום "קייס" לטעון את הטענות שהוא טוען, כי הן פשוט אינן נכונות. מה לעשות שעל-פי כל חוות הדעת, לרבות חוות הדעת האחרונה הזאת שמונחת לפני היועץ המשפטי של משרד התקשורת, לרבות חוות הדעת של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה לשעבר יורם בר-סלע, כפי שציטטתי קודם – כולם קובעים שמי שמשדר מחוץ למים הטריטוריאליים איננו עובר על החוק.

נכון, זה לא נעים, חבר הכנסת גולדמן. היה הרבה יותר נעים שכל ערוצי השידור, לא רובם המכריע, אלא כולם, לרבות ערוץ-7, היו מביאים את דבר האופוזיציה.

אני רוצה לסכם ולומר כך: אפילו זה לא עזר למפלגת העבודה. אפילו ההשתלטות הזאת על כל ערוצי השידור, אפילו ההשפעה המאוד דרמטית שהיתה למפלגת העבודה ולשמאל בתוך כל ערוצי השידור במדינת ישראל, אפילו זה לא עזר, מפני שהציבור הישראלי לא מטומטם. אני מציעה, שמי שישב ארבע שנים בממשלה ואפשר לערוץ-7 לפעול, לא כי הוא אהב אותו, אלא כי הוא הבין שהוא לא עובר על החוק, שלא יבוא היום ויטיח כאילו יש כאן איזו הפרת חוק, שבעצם איננה קיימת כלל וכלל.

אני מקווה מאוד, שבבוא העת יעלה ערוץ-7 על האדמה ויקבל באמת את הזיכיון לשדר בצורה מסודרת. כל עוד לא קרה הדבר, אין פה עבירה על החוק, חבר הכנסת מיכה גולדמן, למרות מה שניסית לטעון, למרות מה שאתה מנסה לומר. ובאין עבירה על החוק, אני מאוד מודה לך שהעלית את ההצעה הזאת לסדר-היום ואפשרת לי להסביר גם לחברי הכנסת וגם לציבור בבית, אחת ולתמיד, את המעמד החוקי של הערוץ. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה. גברתי השרה, תישארי רגע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ברשות היושב-ראש, השרה לימור לבנת בנאומה הראשון מתייחסת בדברים בוטים לחבר כנסת שמעלה סוגיה שהיא מקובלת על – – –

היו"ר ש' וייס:

זו לא קריאת ביניים, זה נאום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

והיא אומרת לו: ברוב חוצפתך. אני מבקש שהיא תחזור בה מהמלים האלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. דבריך נרשמו.

שרת התקשורת ל' לבנת:

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת להסיר את ההצעה מסדר-היום. תודה רבה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, גם אני הקשבתי. זה חלק מהחיים הפרלמנטריים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת מעלה נושא חשוב, אבל – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מיכה גולדמן הוא חבר שלי, ואף-על-פי-כן, אני מוכרח לומר, שגם אם הדברים שנאמרו על-ידי השרה הם קשים, זה חלק מן השפה כאן, לא רק שלה. אנחנו לפעמים נוקבים. זה עדיין חלק מן העניין, תאמין לי.

חבר הכנסת צבי ויינברג, אתה מבקש להסיר. מכיוון שהשרה ביקשה להסיר, אתה יכול לבקש להעביר לוועדה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ברשותך – – –

היו"ר ש' וייס:

יש לנו כאן בעיה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה ביקשת להעביר את הנושא לוועדה. אתה את שלך כבר אמרת, אז תן לחבר הכנסת ויינברג לדבר עכשיו. חבר הכנסת ויינברג הוא גם פרופסור, אולי הוא יסביר לנו מה יחסו של תומס אקווינס בספרו "ליברום מארה", מה יחסו לפיראטים בלב ים. בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

חבר הכנסת גולדמן, כמי שקלט בחייו מאות תחנות רדיו בשפות רבות, אני מוכרח להגיד, יש לי הרושם שאתה פשוט מתעלם מהעניין שערון-7 מהווה תחליף לעשרות, אולי מאות אלפי אנשים במדינה הזאת. כי לפי מה שאני שומע ברשת ב', גם הסגנון של המוסיקה, של התשדירים, של הבידור – שנתי נדדה כמה פעמים בלילות האחרונים; ביום חמישי בלילה שמעתי כמה פעמים קבוצה של קומיקאים שלגלגו באופן מתמיד על יהודים דתיים וחרדים, ודברים כאלה לא שמעתי אפילו במדינות שבהן יש מפלגות פאשיסטיות.

לכן אני מוכרח להגיד לך, אל תדבר רק על רדיו של מתנחלים, רדיו של יש"ע. נדמה לי שערון-7 הוא תחליף חיוני ונחוץ למאות אלפי אנשים שקולטים את שידורי ערוץ-7. בערוץ-7 יש שידורים טובים מאוד גם בשפה הרוסית, והם מהווים מן תוספת למה שיש ברדיו רק"ע.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה. יש לנו למעשה שתי הצעות, יש הצעה להסיר ויש הצעה להעביר לוועדה. האם חבר הכנסת גולדמן מסכים להצעתו של חבר הכנסת ויינברג להעביר לוועדה? בקיצור, אם יש רוב כאן זה להסיר. האם יש רוב לוועדה? שימו לב, מי שרוצה להעביר לוועדה יצביע בעד. מי שלא רוצה, יצביע נגד, ונגד משמעו שההצעה הוסרה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 10

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

שבעה בעד, עשרה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שההצעה הוסרה. חבר הכנסת סעד, אני אוסיף אותך, כי זה לא ישנה את התוצאה. מה רצית להצביע?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

נגד.

היו"ר ש' וייס:

נגד רצית להצביע. אם כן, יש 11 נגד ושבעה בעד. בסדר גמור.

הצעה לסדר-היום

מצוקת הבדואים בנגב

היו"ר ש' וייס:

עכשיו, חברים, אנחנו עוברים לחבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת אלסאנע, אתה מוזמן לשאת דברים במסגרת הצעה רגילה לסדר-היום, מס' 191, בנושא: מצוקת הבדואים בנגב. יש לך עשר דקות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא אחת שמענו מראשי ממשלה, וגם למדתי בספר האזרחות בבית-הספר התיכון, ולאחר מכן בלימודי בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית, כאן במדינת ישראל, לא בחוץ-לארץ, את הססמה הנדושה, את המלה החוזרת על עצמה כל פעם שמגדירים את מדינת ישראל – שזו מדינה דמוקרטית. כל פעם שמגדירים את מדינת ישראל, מוסיפים את המלים: המדינה הדמוקרטית.

אחד מעקרונות היסוד של הדמוקרטיה הוא שוויון בין אזרחי המדינה ללא הבדל דת, לאום או גזע. כך אני מבין את הדברים. ברגע שמדינה מתייחסת לאזרחיה בצורה שונה על רקע שייכותם הלאומית, סימן שאיננה מדינה דמוקרטית. מדינת ישראל חייבת להחליט אחת ולתמיד לאן פניה – אם היא אכן מדינה דמוקרטית, כמשמעותה על-פי החוק, אם היא מאמצת גישה דמוקרטית ושוויונית כלפי כלל אזרחיה, או שמא הגישה שלה שונה כשמדובר באזרחים יהודים לעומת אזרחיה הערבים. היא צריכה להחליט אם היא מאמצת גישה שוויונית או גישה של מתן הטבות ויתרונות לאזרחים יהודים אך ורק משום שהם יהודים, וגישה של קיפוח ואפליה שהיא מנת חלקם של האזרחים הערבים, משום שהם ערבים.

אביא דוגמה קלאסית לקיפוח, למדיניות שיכולה להגיע עד כדי אפרטהייד, מדיניות גזענית, והיא מתבטאת ביישובים הלא-מוכרים, ובמיוחד בנגב. חבר הכנסת גדעון עזרא סייר ביישובים הבדואיים בנגב, התרשם ישירות וראה במו עיניו. כך עשו גם חברי כנסת רבים אחרים במהלך הפריימריס, או לקראת הבחירות לכנסת. רק בזמנים אלה מגיעים לבקר ולהתרשם; ובעצם, לא להתרשם, אלא כדי לקבל כמה קולות בהבטחות שווא. מגיעים, מתרשמים, רואים, ואז מביעים הזדהות מילולית.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אם לא היו מבקרים, מה היית אומר?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה שיבקרו. אני מזמין אותם בשמחה ואקבל אותם על-פי מיטב המסורת הבדואית, שמגלה נדיבות בקבלת פניהם של אורחים. אבל מה? לא להבטיח הבטחות שווא.

אני רוצה לומר דברים מספר לגבי המדיניות שהיא מנת חלקו של הסקטור הבדואי בנגב. בנגב יש 120,000 תושבים בדואים. עד שנת 1969 לא היה אף יישוב קבע אחד; בעצם, לא היתה מדיניות ממשלתית כלפי הסקטור הזה. אלה תושבים נשכחים – איש לא מזכיר אותם, הם לא על המפה הישראלית. ב-1969 קם היישוב הבדואי הראשון, שנקרא תל-שבע, ולאחר מכן היתה החלטה להקים שבעה יישובים; אך ורק שבעה יישובים. מדוע? למה? איך? זו החלטת ממשלה שהוצנחה מלמעלה, בלי התייעצות עם התושבים המקומיים. עד היום מתגוררים במסגרת שבעת היישובים האלה כ-50% מהתושבים הבדואים בנגב – בערך 50,000 ו-70,000 ממשיכים להתגורר ביישובים לא-מוכרים.

היו"ר ש' וייס:

היישוב דריגאת הוא קבוע?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היישוב דריגאת, שהזכיר אותו כבוד סגן יושב-ראש הכנסת, הוא יישוב שקיים בערך 500 שנה. אנשים התגוררו שם עוד לפני קום המדינה. עד היום, כבוד היושב-ראש, היישוב הזה לא מוכר. האם אתה מעלה על דעתך?

היו"ר ש' וייס:

אני יודע, הייתי שם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

על מנת לאלץ את האנשים לעבור ליישוב חורה – הם באים ומחליטים. יש שם המינהלת, ומשרד הפנים מחליט: אתה צריך לגור בחורה, אתה צריך למות ליד חורה – יש שם בית-קברות – ואתה צריך לגור בתל-שבע, אסור לך לגור בערוער או ברהט. אנחנו מחליטים בשבילך איפה לגור ואיפה לחיות ואיפה למות. לנו אין חופש החלטה. בדריגאת, למשל, חיים אנשים מאות שנים, גרו שם לפני קום המדינה. על מנת לאלץ אותם לעבור ליישוב חורה – וזו דוגמה קלאסית לגבי 70,000 תושבים – במה משתמשים? משתמשים בכל האמצעים הפסולים, על-ידי שלילת זכויות בסיסיות, כגון: ביישוב דריגאת אין בית-ספר, והילדים שלהם, אפילו בני חמש, נאלצים לנדוד ולעבור מרחק של 10 קילומטרים מדריגאת עד כסייפה. למה? כי אומרים: אם אנחנו מקימים להם בית-ספר, הם יישארו כאן. על מנת לאלץ אותם או להעניש אותם נגיד להם: תלכו לכסייפה, תלמדו שם. האונס הזה מהווה נטל כבד על המשפחות, ובמירוץ הזמן ייתכן שהמשפחות יעברו לכסייפה ויפתרו בעיה, כי אז יפנו את האדמות שלהם, אז שהמינהל ישים את היד על האדמות, אולי יכריז שזה שטח ירוק וייטע שם חורשה.

אמצעי שני, נוסף על החינוך: לא מקימים להם מרפאות. אין שם מרפאה, אין שם טיפת-חלב. מאלצים אותם לעבור או לחורה או לבאר-שבע, מרחק 30 קילומטרים.

דבר שלישי, חמור יותר – ביישוב דריגאת, שהוא אחד המקרים – ואני יכול להזכיר הרבה יישובים כמוהו – אין אפילו מי שתייה. אתה מעלה על דעתך? אני מתאר לעצמי שברואנדה, באפריקה, מספקים לאנשים מי שתייה. אבל במדינת ישראל, לקראת שנות האלפיים, שוללים מתושבים מי שתייה. לא מדובר על מים לחקלאות, כדי לא לפתח חקלאות – כשאומרים שאם התושבים הבדואים יתחילו לפתח חקלאות, זה יהדק את הקשר שלהם עם האדמות, ולא רוצים שיהדקו את הקשר – מדובר על מי שתייה; לא לתת להם, להעניש אותם, לשלול מהם את מי השתייה. הם צריכים להוביל מי שתייה במכלים, עשרות קילומטרים?

והדבר היותר גרוע: מכריזים מלחמה, הורסים להם את הבתים. ביישוב דריגאת, כמו ביישובים נוספים רבים בנגב, שמתגוררים בהם 70,000 תושבים, יש הכרזת מלחמה והריסת בתים בטענה של העדר היתר בנייה. משנת 1948 ועד היום אין הכרה ביישובים האלה, לא נתנו להם היתרי בנייה; אבל היום משתמשים בהעדר היתרי בנייה כתירוץ לאלץ את האנשים האלה להרוס את הבתים שלהם. אפילו בזמן המלחמה הצבא נמנע מלהרוס בתים של אזרחים, אבל היום בנגב יש המטוסים שמצלמים את הבתים ויש הפקחים שמגיעים עם הכלבים והג'יפים כדי להגיש כתבי אישום, ואחר כך נקראים הזקנה הבדואית או הזקן הבדואי אל השופט, והשופט שואל: יש לך היתר בנייה? הוא יודע שאין מוסד או ועדה תכנונית שייתנו להם היתר בנייה. והשופט אומר: אם אין לך היתר בנייה, אתה צריך להרוס בתוך כמה חודשים. אם הוא לא הורס, מביאים אותו לדין על ביזיון בית-המשפט: אתה עבריי, אתה פושע. ולכן, בנגב יש לנו היום 70,000 פושעים, עבריינים על-פי החוק הישראלי. מדינת ישראל הפכה חלק גדול מהם לעבריינים.

וכל הזמן מה היו אומרים לנו? הבדואים נאמנים למדינת ישראל, הם משרתים, הם גששים, הם עוזרים. כל הסממאות האלה – שטויות. המציאות היא, שהופכים אותם לעבריינים, ואם הבדואי לא הורס, יש ביזיון בית-משפט – הוא פגע בכבוד בית-המשפט.

אדוני היושב-ראש, אתה יודע שהקרוונים, כאן בכנסת, שחלק מחברי הכנסת יושבים בהם, הם בניגוד לחוק התכנון והבנייה? את חוק התכנון והבנייה לא מיישמים כלפי חברי הכנסת, אבל הבדואים שם – כולם בוגרי הפקולטה למשפטים – עוברים על חוק התכנון והבנייה וצריך להעניש אותם בכל חומרת הדין.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מוכרח לומר שעיריית ירושלים פנתה אלינו ארבע-חמש פעמים והזהירה אותנו שזה לא חוקי. הסברתי להם, שאז נצטרך להוציא את חברי הכנסת משם החוצה, במקרה אלה חברי כנסת ירושלמים וכן הלאה, וזה איכשהו נשאר באוויר. אבל הוזהרנו שזה לא חוקי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, כאן פנו והזהירו, אצל הבדואים לא פונים ולא מזהירים.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא אחת מגיע פקח של "הסיירת הירוקה" עם הג'יפ השחור שלו, קושר את האוהל של הבדואי או את הצריף שלו לג'יפ, עושה דין לעצמו והורס את האוהל ומשאיר משפחה שלמה ללא קורת-גג. זו

המדיניות שם, זה "מערב פרוע" – אין דין ואין דיין. הפקחים שם עושים דין לעצמם, משתוללים ועושים מה שהם רוצים. כשאני בא ומתריע ומזהיר, אומרים: חבר הכנסת אלסאנע מסית, הוא קיצוני. אבל מי קיצוני? מי גורם לעוול, מי גורם לקיפוח, מי גורם לתסכול? לא אני, אלה גורמי הממשלה – אלה משרדי הממשלה שמתעלמים מסקטור שלם במשך שנים רבות, ולא נותנים לו אפילו זכויות בסיסיות. וכשהלחץ הזה עשוי להוביל לאיזה פיצוץ, אסור להגיד שלא ידענו.

אני בא ואני מתריע ומזהיר, שהמשך המדיניות הזאת של הריסת הבתים תוביל לעימות בלתי נמנע, אלא אם כן המדינה תיתן את דעתה ותאמץ מדיניות בעניין יישוב הבדואים.

לא יעלה על הדעת שמדברים על עיבוי קריית-ארבע, על התנחלויות, על הקצאת משאבים, ומתעלמים מאזרחים שקיימים כאן, שלא אתמול עלו מברית-המועצות או מבולגריה או מאתיופיה. הם קיימים כאן עוד מלפני קום המדינה.

חברי הכנסת, כדי לקלוט את העלייה מרוסיה אתם יודעים מה עשה המחוקק? אתם יודעים מה עשה אריק שרון כשהיה שר הבינוי והשיכון? הוא הלך ויזם חקיקת חוק עם שינוי ותיקון של חוק התכנון והבנייה. יש מה שנקרא הליכים מקוצרים. ועל-פי ההליכים המקוצרים האלה הוא הקים שכונות, העמיד קרוונים, עשה הכול.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה רע?

היו"ר ש' וייס:

הוא לא אומר שזה רע, הוא רוצה שוויון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מברך על כך שתהיה חקיקה, כדי לפתור מצוקה ולפתור בעיה ממשית. אבל אסור לנהוג איפה ואיפה, כשמדובר בעולים חדשים מרוסיה – מדיניות אחת, וכשמדובר בבדואים שקיימים מלפני קום המדינה, לא עלו אתמול-שלשום, קיימים מלפני 1948 – עד היום לא מתקנים את החוק ולא מאמצים מדיניות אשר תיישב אותם ותפתור את הבעיות שלהם.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

מבחינת עלייה חדשה, יש גם אפליה כלפי יהודים תושבים ותיקים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני נגד כל אפליה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה מבין מה הוא אומר לך? שזאת מדינת היהודים.

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בוא נסכם שאנחנו נגד כל אפליות, נגד כל קיפוח. אפילו אם זאת מדינת היהודים, מה הפתרון לגבי מיליון ערבים אזרחי המדינה? מה אתם? מה אתה מציע להם? אין להם זכויות?

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

ודאי שיש להם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה הם, פליטים כאן? הם עוברי אורח? הם תיירים? מה ההגדרה שלהם? מה המעמד שלנו כאן?

אני אומר לך שזאת המדינה שלנו עוד מלפני שהיתה המדינה שלך. אנחנו כאן, אנחנו נמשיך להיות כאן, אם תרצה ואם לא תרצה, ואת הזכויות שלנו נשיג. אבל מוטב שזה יהיה בצורה חיובית ומנומסת, מתוך אמון, עם שוויון זכויות ושמירה על דו-קיום.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אמרתי לך להביא הצעה ונלך יחד, אבל אתה לא הבאת הצעה.

היו"ר ש' וייס:

הנה הוא ייקח עכשיו מדוח ועדת-מנע ונדמה לי שזה יגשר, נכון?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לצטט החלטת ממשלה מיום 12 במאי 1996, כלומר 17 יום לפני הבחירות. כפי שאמרתי, הסקטור הבדואי היה קיים גם לפני 1948, אבל 17 יום לפני הבחירות, מילא, זה לא מאוחר, הממשלה ישבה, דנה והחליטה. ומה החליטה? אני קורא: "א. הממשלה תפעל להקמת חמישה עד שבעה יישובים נוספים לאכלוס הבדואים הנמצאים בפזורה מחוץ ליישובי הקבע בנגב. ב. במסגרת פתרון שיבטיח את התשתית הכלכלית של היישובים הבדואיים ובהתאם לצורכי הביטחון תתאפשר גם הקמת שכונות חקלאיות ואזורי תעשייה בצמוד ליישובים הקיימים".

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, זה מאוד חשוב, אבל אתה בדקה ה-13, אז תעשה תקציר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

"ג. בנסיבות מיוחדות תיבחן הקמת חוות חקלאיות בנגב. הקמת היישובים ומספרם ייקבע בתיאום עם הרשויות".

ולגבי העניין של הריסת הבתים שהזכרתי, הממשלה סוף סוף מכירה בסכנות הטמונות במצב הקיים ומחליטה להטיל על שר המשפטים להביא לאישור הממשלה ועדה לבחינת סוגיית הבנייה הבלתי חוקית ביישובים הבדואיים הלא-מוכרים.

עד היום לא שמענו שהממשלה החדשה מאמצת את החלטת הממשלה הקודמת, והרי יש רציפות שלטון, ומה שהממשלה הקודמת החליטה מחייב את הממשלה החדשה.

לכן, כבוד שר הפנים החדש, מר אלי סויסה, כפי שהשר דאז אריה דרעי טבע את המושג של העדפה מתקנת, אני מקווה שתגלו גישה הומנית, ואנחנו נהיה אתכם במאבק שאכן יביא ליישום החלטות הממשלה להכרה ביישובים החדשים ולהקפאת הריסת הבתים. אני מציע להכיר בעשרה יישובים, אבל החלטת הממשלה מציעה שבעה יישובים. טוב תעשו אם תקבלו החלטה לאמץ את החלטת הממשלה הקודמת ולהתחיל בביצוע, לא רק לגבי ההתנחלויות, ולא תנסו להעביר את הזמן, כי לדעתי הזמן דוחק והבעיה בוערת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת טלב אלסאנע. ועל חשבון הציפייה הזאת שהשמיע חבר הכנסת טלב אלסאנע, באזור ההוא, ביום הבחירות, הממשלה הנוכחית קיבלה תמיכה לא רעה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אנחנו נתנו לממשלה בראשות מפלגת העבודה 95%. אבל 5% שקיבלה הממשלה הזאת עזרו לה, אף שכל הזמן אמרו שקולות הערבים פסולים, אבל בסוף היא עלתה לשלטון בקולות הערבים שהיא קיבלה.

היו"ר ש' וייס:

כן, ההיסטוריה מרתקת.

בבקשה, אדוני שר הפנים, כבודו.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בנגב חיים היום כ-94,000 תושבים בדואים, מתוכם כ-50,000 מתגוררים בשבע העיירות שהוקמו לשם כך, על-ידי הממשלה: רהט, תל-שבע, חורה, לגיה, כסיפה, שגב-שלום, ערוער בנגב, והשאר פרוסים בריכוזים בלתי חוקיים, במבנים, בצריפים ובאוהלים.

הממשלה הפלתה את המגזר הזה והקימה לו מינהלת מיוחדת לפני כעשר שנים, מינהלת הבדואים בנגב. על המינהלת הזאת הוטל למצוא פתרונות לכל ריכוזי הבדואים בנגב. המינהלת הכינה יחד עם הממונה על מחוז הדרום תוכניות מתאר לכל שבעת היישובים הבדואיים האלה, ולכולם יש תוכניות מתאר מאושרות.

ביישובים אלה מתוכננים ומפותחים למעלה מ-5,000 מגרשים, שיכולים לתת פתרונות דיור הולמים לכל ריכוזי הבדואים. בשנים 1994 ו-1995 הואץ קצב האכלוס על-ידי מינהלת הבדואים בצורה ניכרת, והושקעו כ-70 מיליון שקלים ביישובי הקבע בשנים אלה.

מאז 1980 הושקעו בתשתיות במגזר הבדואי, חבר הכנסת אלסאנע, אתה יודע כמה? – 500 מיליון שקלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע באילו תחומים? בעניין של הסדר קרקעות.

שר הפנים א' סויסה:

בתחומי תשתיות. על כך אני מדבר. הושקע סכום של חצי מיליארד שקלים. תוכנית המיתאר המחוזית החדשה למחוז הדרום ממליצה לעודד את הבדואים להתיישב בעיירות, תוך כדי הגדלתן ושילוב שכונות חקלאיות כחלק מהן. זאת כדי לתת מענה הולם לאוכלוסיית הבדואים ולאופיה.

עמדת משרד הפנים היא, וזו היתה גם עמדת הממשלה, כי יש לראות את הפזורה הבדואית במצבה הנוכחי כשלב מעבר זמני מנוודות להתיישבות של קבע.

לגבי החלטת הממשלה שהזכרת, מ-12 במאי 1996, בנושא הקמת יישובים נוספים לאכלוס הבדואים, נקבע בסעיף ד' כי: "הקמת היישובים ומספרם ייקבעו בתיאום עם רשויות התכנון".

נושא זה נבדק כעת במשרד הפנים במסגרת הרחבה של תוכנית מתאר למטרופולין באר-שבע. כל הנושא של הוספת יישובים עירוניים יידון רק לאחר בחינה מדוקדקת של מיקומם, לפי צרכי התכנון המחוזי והמטרופוליני.

הזכרת את נושא הבנייה הבלתי חוקית והגדרת את התנהגות הפקחים כ"מערב פרוע". אני לא יודע לאילו פקחים התכוונת, אבל נדמה לי שערבבת בין פקחי רשות שמורות הטבע לבין פקחי משרד הפנים. בכל מה שקשור בפקחי משרד הפנים, אני חושב שכדי לאזן את התמונה אפשר לומר, שמצב הבנייה הבלתי חוקית הוא באמת "מערב פרוע".

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ומה גרם לזה?

שר הפנים א' סויסה:

אני לא יודע מה גרם. אני חושב שצריך לשמור על החוק בכל מקרה. בבנייה בלתי חוקית צריך לטפל בהתאם לחוק.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אבל אין להם אפשרות לבנות, איפה הם יחיו? איפה הם יבנו?

שר הפנים א' סויסה:

אבל, למרות הבנייה הבלתי חוקית, הממשלה באה לקראת המגזר הזה והקפיאה בשלב מסוים חלק מההריסות. אלי אישית היו פניות מספר שלא לבצע הריסות, ואני אישית אישרתי הקפאה של הריסת כמה מבנים בלתי חוקיים. אני חושב שצריך להציג את התמונה בצורה מושלמת.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

אם האפליה כבר היתה קיימת, למה להמשיך ולהפלות גם בנושא הזה? אפשר להקפיא הכול כדי לבדוק את הנושא. הרי קיימת החלטה של הממשלה להכיר בכמה יישובים נוספים ולחכות כמה שנים. מדוע לא להקפיא בינתיים הכול עד שייבדק הנושא?

שר הפנים א' סויסה:

בוודאי גם חבר הכנסת טלב אלסאנע יסכים אתי, שיש הבנה מצד משרד הפנים בנושא הזה. אני חושב שזו הבנה שעברה גם את גבולות הסביר. אנחנו באים לקראת המגזר הזה. אמרתי קודם שיש אפליה, אני מתכוון לאפליה חיובית, ואני בהחלט תומך בה. ציינתי את הסכומים שהממשלה השקיעה בנושא הזה למגזר הבדואי בדרום.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

בסדר, אבל תתקן גם את העוול הקיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למה לא לקבל את ההצעה ההגיונית של חבר הכנסת כטיב – להקפיא עד לגיבוש מדיניות?

שר הפנים א' סויסה:

— — — אמרתי גם

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

תראה את ההצעה של חבר הכנסת כטיב. מה עם ההצעה שהוא מציע?

שר הפנים א' סויסה:

— — — אמרתי גם

היו"ר ש' וייס:

אולי תאפשר לשר להשיב.

שר הפנים א' סויסה:

אני חושב, שמאז החלטת הממשלה עברו פחות מחודשיים. אבל, אמרתי שמשדד הפנים כבר מתארגן כדי לממש את החלטת הממשלה. במסגרת תוכנית מטרופולין באר-שבע, בהחלט היא תבחן את ההצעה להקים יישובים בדואיים נוספים באזור הזה. אנחנו נעשה את מה שניתן על-פי התכנון ועל-פי אמות המידה הסבירות והטובות לכם.

האמת היא, שבהתחלה, חבר הכנסת טלב אלסאנע, חשבתי להיענות לבקשתך או להצעה להגיע לאיזו פשרה, אבל אני חושב שלאחר הנאום אני לא יכול להסכים אתך, ואני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה, אתה יכול להציע להעביר לוועדה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אבל עד שאתה תגמור להציע, יהיה רוב להסרה. אני רק מכניס אותך לשבילי הפרלמנט.

קריאה:

יש לו רוב.

היו"ר ש' וייס:

לא. אבל עכשיו חבר הכנסת דהאמשה יספק לו את הרוב.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבודו, אני מבקש, רק בשני משפטים, לומר שהבעיה היא כוללת – יותר מאשר בנגב. יש לנו יישובים גם בצפון – כמאנה, רמיה, זבידאת וחנן – שגם הם סובלים מאותה בעיה. אני מבקש שהעניין כולו יזכה לדין ולהעברה לוועדה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. רבותי, בעד – המשמעות היא ועדה. נגד – המשמעות היא להסיר. האם בעל ההצעה מסכים לוועדה?

קריאה:

נוספת.

היו"ר ש' וייס:

לא יכולה להיות נוספת. אסביר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ברשותך, אני פונה לשר הפנים ומבקש לקבל – – –

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שהפנייה מתקבלת על הדעת.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — ולא להיענות — — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, על דעת המקום ועל דעת כל המליאה, נדמה לי שנעביר את זה לוועדה. הוא ודאי מסכים. הוא אפילו מאוד מעוניין שזה יידון בוועדה. חבר הכנסת אלסאנע, אתה מסכים שזה יהיה בוועדה, נכון?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

ודאי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה גם לשירות הטוב שעשה חבר הכנסת פנחסי. אם כן, מי בעד?

רפאל פנחסי (ש"ס):

על דעת כולם.

היו"ר ש' וייס:

פחות או יותר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

השר.

היו"ר ש' וייס:

השר לא יכול להצביע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

מותר לו להצטרף. הוא לא מצביע.

היו"ר ש' וייס:

כן.

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 14

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

14 תומכים, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע שהנושא יעבור לוועדת הפנים – נכון? – וזאת להמשך דיון.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

תצרף את הקול של חבר הכנסת וקנין.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תצרף את הקול של חבר הכנסת יצחק כהן.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת כהן, אני מוכן לצרף אותך כאות הוקרה על ריצת 60 מטר שעשית כאן. התחלת במזנון. זה עבר לוועדת הפנים ואיכות הסביבה. טוב.

הצעה לסדר-היום תוכניות המיתאר ושטחי השיפוט ליישובים הערביים

היו"ר ש' וייס:

אנו עוברים להמשך. עכשיו אנחנו נזמין לכאן את חברי, חבר הכנסת האשם מחאמיד. הוא יעלה הצעה לסדר-היום, מס' 196, בנושא: תוכניות המיתאר ושטחי השיפוט ליישובים הערביים. זו הכנסת החמישית שלי, ואני ממש מעלה על נס את המהירות שבה חברי כנסת חדשים, לצד הוותיקים, למדו לעשות שימוש מצוין בערוץ הפרלמנטרי. זה פשוט מדהים לטובה. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כבוד היושב-ראש, כבוד שר הפנים, כנסת נכבדה, אני רוצה לדבר על נושא כאוב ושחוק, שדובר עליו כל כך הרבה, אך במשך השנים קיבל אפס תשובות. הנושא הכאוב הוא נושא תחומי השיפוט ותוכניות המיתאר ליישובים הערביים. ידוע, שבכל שבוע אנו עדים לתופעה של הריסת בתים, הטלת קנסות ועונשים המגיעים לעשרות אלפי שקלים למשפחה בתירוצ של בנייה בלתי חוקית.

מטבע הדברים, אדוני היושב-ראש, האנשים מתחתנים, מביאים צאצאים. צריך להביא זאת בחשבון, אלא אם כן משהו חושב שאנחנו עם סטטי, שבכלל לא מתפתח, לא גדל, לא צומח, לא מתחתן ולא מביא ילדים.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

או שאסור.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אנשים גדלים ורוצים לחיות תחת קורת-גג, אך יש מי שחושב שלא רק שהמדינה אינה צריכה לדאוג להם לקורת-גג, אלא עליה גם למנוע מהם לבנות בעצמם על אדמתם שלהם. אך נכון – בלי רשיון בנייה, כי אין תוכניות מיתאר ואין קרקע המיועדת לבנייה, מלבד אותה קרקע המיועדת לכך מימי אבות אבותיהם. התכנון הקיים מלפני עשרות שנים מתייחס לאוכלוסייה הזו כאילו שום דבר לא משתנה ולא מתפתח. עד היום, מרבית היישובים הערביים פועלים ללא תוכניות מיתאר, מלבד אלה

המאשרות זה עשרות שנים. תוכניות שהוגשו, משרד הפנים עד היום מעכב ומכשיל בכוונה את אישורן.

ידוע ששטחי השיפוט של היישובים הערביים קטנים בהרבה בהשוואה לאלה של היישובים היהודיים, ובכלל התכנון ליישובים הערביים מוכתב על-ידי גורמים זרים, על-פי יוזמות שבאות מלמעלה, בלי להביא בחשבון את הפיתוח או את הגידול ביישובים אלה או את צורכיהם של היישובים האלה בשיכונים, בבנייה לזוגות צעירים על-ידי הגדלת זכויות בנייה נוכח הביקוש הגובר. להיפך, התפתחות הבנייה ותוכניות המיתאר הוגבלו. בדרך כלל, תוכניות המיתאר ניזונות מהקביעה השרירותית ומהתפיסה, שכל היישובים הערביים נולדו להישאר יישובים כפריים קטנים, וכך קיים מחסור בשטחים שניתן לנצלם לטובת התושבים.

חובת המדינה לבנות ולא להרוס – לבנות למשפחות. חובת המדינה לדאוג. חובתה ליזום תוכניות מיתאר. כאן אני מדבר על קרקע, אדוני היושב-ראש, השייכת לתושבים עצמם. הקרקע הזו צורפה ליישובים יהודיים ללא כל הצדקה או היגיון, ובלא לראות את האינטרס של האוכלוסייה הערבית, שרבים מיישוביה בגליל, במשולש ובנגב אינם מוכרים כיישובים לכל דבר במדינת ישראל שעל סף שנות האלפיים.

אדוני היושב-ראש, דוגמה לעוול: כפר-כנא בגליל – תחום השיפוט הוא 9,835 דונם, מחצית מהקרקע השייכת לכפר, והשאר בתחום שיפוט גליל תחתון. תחום שיפוט טורעאן אינו כולל את המחצבה השוכנת בסמיכות לבתים בכפר. ממזרח לכפר השאירו רק את האבק והזיהום בתחום טורעאן, אך לא את המחצבה. המסים, כמובן, זורמים לקופתה של המועצה האזורית גליל-תחתון. אם כן, לתחום השיפוט יש משמעות כלכלית עליונה. נצרת – "גני נצרת", מה שנקרא פעם: שפרינצק, שייך לנצרת-עילית, כשבית-ההבראה הזה נמצא בלבה של נצרת.

אום-אל-פחם היא דוגמה אחרת. היא עיר. זה ממש פרדוקס. כאשר שונה מעמדה המוניציפלי מכפר לעיר, החליטה ועדה מסוימת שהוקמה על-ידי משרד הפנים לצמצם את שטח השיפוט, וכך שכוונת המקבלות שירותים מאום-אל-פחם אין בתחום שיפוט. בעיר הזו אין אפילו ועדה לתכנון ובנייה, אף שעל-פי סעיף 13 לחוק התכנון והבנייה, שר הפנים אומנם רשאי, אבל הוא יכול לעשות זאת, בוודאי, אם הוא ירצה, להכריז עליה כעל מרחב תכנון מקומי. עד עכשיו היא לא הוכרזה, דבר שמצר את צעדיה בנושא הפיתוח ומשאיר את עתידה בידי גורמים חיצוניים זרים. יש כמובן יישובים וערים רבים שעומדים בקריטריונים, אך אין בהם ועדות לתכנון ובנייה.

בצל המצב הזה, אדוני היושב-ראש, יישובים אחרים, השולטים בקרקע שבתחום שיפוטם, גובים את המסים מהמפעלים שעל אדמותיהם של האזרחים הערבים, והרשויות המקומיות הערביות נשארות במצב של גירעונות נוראיים המשתקים את תפקודן.

כאן אני חייב להזכיר, אדוני היושב-ראש, שבכנסת הקודמת היה חוק לחיבור 9,000 בתים לרשת החשמל. עד עכשיו, אדוני יושב-ראש הוועדה – – –

סאלח טריף (העבודה):

זה אושר. זה עבר. משרד האנרגיה הודיע גם בעיתונות למועצות, לראשי המועצות, מה הם צריכים לעשות. אם מישהו לא עשה, הוא פשוט לא ניצל את זה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לי, אדוני יושב-ראש ועדת הפנים, נאמר שוועדת הפנים צריכה להתקין תקנות מסוימות כדי לבצע את החוק.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני, כבר היתה הודעה של מנכ"ל משרד האנרגיה, שהנושא בתחום סמכותו. מכל מקום – – – ישיבה ואני אזמין את מנכ"ל משרד האנרגיה כדי – – – ביצוע החוק. זה חוק כנסת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אכן, אני סומך על כבוד יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, שהוא יעקוב אחר הנושא על מנת שיתבצע, וראשי הרשויות ידעו איך מבצעים, והתושבים הסובלים גם הם ידעו איך מבצעים ואיך מתחברים לרשת החשמל.

אדוני היושב-ראש, לתחום השיפוט, כפי שאמרתי, יש השלכות מרחיקות לכת על תכנונם ופיתוחם של היישובים הערביים. העניין של הרחבת תחומי השיפוט ושל התכנון דורש הליך מהיר ומעשי כדי לצאת ממעגל הקסמים של עוני, עוול ואי-צדק, של הריסת בתים, של חיים בלי תכנון, בלי תוכניות מיתאר, בלי קרקע מספקת – תופעות אשר חייבות להפסיק לחגוג ולהשתולל באין מפריע.

אדוני היושב-ראש, גם אני, אדוני השר – נגד. אני לא רוצה השתוללות, אינני רוצה בנייה בלתי חוקית, אינני רוצה הריסות, אבל אדוני צריך לתת לאנשים אפשרות להתנהג על-פי חוק. אי-אפשר לעשות מעם שלם, לא רק מהערבים ומהבדואים – אי-אפשר לעשות מכמעט מיליון בני אדם עבריינים, כאשר החוק בא לכפות עלינו להיות כאלה.

אני מבקש ממך, אדוני השר, פשוט מאוד לאפשר למיליון אנשים להיות לא עבריינים בפני החוק. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמין את שר הפנים אליהו סויסה; בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמו תמיד, הטענות העובדתיות בהצעה לסדר-היום של חבר הכנסת האשם מחאמיד אינן מבוססות, בלשון המעטה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מחאמיד, הוא משיב לך.

סאלח טריף (העבודה):

חבר הכנסת פנחסי מפריע – – –

שר הפנים א' סויסה:

לכבודך אני אחזור. כמו תמיד, הטענות העובדתיות בהצעה שהגשת, חבר הכנסת האשם מחאמיד, אינן מבוססות, והוספתי: בלשון המעטה. אין זה נכון שלרוב היישובים הערביים אין תוכניות מיתאר מאושרות; נהפוך הוא. לרוב המכריע של היישובים תוכניות מאושרות, והן מאושרות משנות ה-80 ואילך. ייתכן שהמצב בשטח זה טוב יותר מאשר במגזר היהודי. גם פה אני משאיר את הניסוח בלשון של ספק, מאחר שאני יודע – לפי נתונים שיש לי – שבמגזר היהודי המצב הרבה יותר גרוע. שם, באמת לכל היישובים אין תוכניות מיתאר מאושרות; מה שאין כן במגזר הערבי, שלרובם יש תוכניות מיתאר מאושרות.

אבל, למרות האמור לעיל, יש להביא בחשבון שהליך התכנון במגזר הערבי מסובך ומסורבל יותר מאשר במגזר היהודי, וזאת, מאחר שלכל רעיון תכנוני מוגשות התנגדויות רבות ופרטניות להפרשות לצורכי ציבור, לכבישים, לתשתיות וכדומה. מוסדות התכנון עושים הכול כדי לפשט את ההליכים ולייעל אותם, אבל לא תמיד בהצלחה, בהעדר שיתוף פעולה והבנה מצד המגזר הזה.

אמרתי כבר פעמים מספר בעבר, גם מעל הדוכן הזה, ואני חוזר על כך גם היום, שכל עוד ימשיך המגזר הערבי לדבוק במסורת של בזבוז משאבי קרקע ואי-ניצול זכויות הבנייה שיש לו – כמו בנייה לגובה, בנייה בצפיפות רבה יותר – אין בכוח תוכניות המיתאר להביא להקלה במגזר הזה. מגזר שהחליט לחיות באופן כפרי לא יכול לבקש התייחסות עירונית.

אני קורא בהזדמנות הזאת לחבר הכנסת האשם מחאמיד שיתחיל לעשות כדי לשנות את המנטליות הזאת. בכל אופן, אני מתחייב, בלי נדר, לעזור לו.

עוד אוסיף, שגם במקום שבו אין תוכנית מיתאר מאושרת יכולים תושביו לקבל היתרי בנייה כחוק, ולכן אינני רואה מקום לטענות האלה. זאת אומרת, שאפילו כשאין תוכנית מיתאר, לא נמנע מאיש

להגיש בקשה להיתר בנייה ולבנות. יש סעיפים בחוק התכנון והבנייה שמאפשרים בנייה גם בלי תוכנית מיתאר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אז אינני מבין למה – – – עונשים וקנסות – – –

שר הפנים א' סויסה:

אני אגיד לך למה, חבר הכנסת מחאמיד, כי אתם, באופן עקרוני, לא מוכנים לקבל את מרות השלטונות ולא מגישים היתרי בנייה. אבל אם הייתם מגישים היתרי בנייה היו באים לקראתכם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ח' דיין:

אני אאפשר לך אחר כך להתייחס במשך דקה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ח' דיין:

לא, לא.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ח' דיין:

לא, לא. אני יודע.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תרשה לי – – –

היו"ר ח' דיין:

לא. חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני יודע שזה נגע בדיוק בנקודה שאתה רוצה להגיב עליה עכשיו. בסוף הדברים שלו אני ארשה לך דקה. בסדר? תודה.

שר הפנים א' סויסה:

לעניין שטחי השיפוט, פיזר חבר הכנסת הנכבד ערפל ודיבר באופן כללי, ואני מתבקש כאן להפיג את הערפל הזה. בכל ההכנעה, אין בכוחי לעשות זאת, ואינני חושב ששיטת זריקת האשמות כלליות בחלל מכובדת, מאחר שהיא אינה מאפשרת לי בדיקה, דיון והתייחסות לטענות.

בשולי הדברים אני רוצה לציין, שהנפגעות העיקריות משינוי שיפוט הן דווקא המועצות המקומיות, בעיקר המועצות האזוריות היהודיות ולא המועצות הערביות – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – –

שר הפנים א' סויסה:

זה לא נכון?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – –

שר הפנים א' סויסה:

לא נכון. אז אני אומר לך למה זה נכון. המועצות האזוריות, מטבע הדברים, מחזיקות בהיקף שטחי הקרקע הגדול ביותר, ולכן הפגיעה הקשה היא דווקא בהן ולא באותם יישובים ערביים.

סאלח טריף (העבודה):

אדוני השר, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך ששטחי השיפוט – – של המועצות האזוריות נלקחו עם השנים מהמועצות המקומיות, בעיקר מבני המיעוטים – ערבים, דרוזים, מוסלמים, נוצרים. אני אומר לך את זה. לכן היום, כשבאים – – זה כואב להם יותר. מהיישובים הערביים אין יותר מה לקחת, זאת המציאות שנוצרה.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא יודע אם הדברים שלך נכונים, לא בדקתי אותם ואני לא יכול להצהיר עליהם, אבל בכל אופן, עדיין היום המצב שצוין פה לא נכון, כי הפגיעה ביישובים הערביים היא לאין ערוך קטנה יותר מפגיעה ביישובים היהודיים, שמטבע הדברים מחזיקים יותר אדמות. אתה, כסגן שר הפנים לשעבר, ודאי מודע לפיתוח שקיים היום במדינה, לבנייה, למתן פתרונות למצוקות דיור לכל האוכלוסיות, ובכללן למגזר הערבי, למתן פתרונות לעלייה, לקליטה, ואני חושב שאתה מסכים אתי שאין דרך פתרון אחרת, אלא אם כן בדרך של הפקעות ובדרך של שינוי תחומי שיפוט. אני לא רואה שום פתרון אחר כדי לתת פתרונות לכל הבעיות האלה.

סאלח טריף (העבודה):

בהחלט, אדוני – –

שר הפנים א' סויסה:

אני מוכן להתחייב, בלי נדר – אני חושב שבעניין הזה, לפחות, תיתן לי קרדיט, שבמחוז ירושלים אישרנו תוכניות מיתאר לכל הכפרים. נשארו לנו – לצערי, לא הספקתי להשלים את המלאכה – שני כפרים: צור-באהר וכפר-עקב, שגם להם יש כבר תוכניות. אחד – התוכנית שלו כבר במתן תוקף, ואחד – לקראת הפקדה.

אני מוכן להתחייב, בלי נדר, אני מוכן לשבת ולבדוק את הדברים האלה לפרטיהם, ובמקום שאין תוכנית מיתאר, אני מוכן לעשות הכול כדי שתהיה שם תוכנית מיתאר, ואני מקווה שבעקבות אישור תוכניות המיתאר תיפסק הבנייה הבלתי חוקית, כי זה לא קשור האחד לשני לפי המציאות בשטח. אם זה יהיה כך – אני מוכן להתחייב להכין תוכניות מיתאר ולדאוג לקדם אותן ולאשר אותן בתנאי שהבנייה הבלתי חוקית תיפסק.

קריאה:

שר הפנים א' סויסה:

כמה שצריך אני מוכן, במסגרת הזכויות שמגיעות, בלי שום בעיה.

אדוני היושב-ראש, לאור הנתונים שהצגתי כאן ולאור ההצעה של חבר הכנסת טריף, אני מציע להסתפק בדברים שאמרתי, ואני מוכן שנבדוק את הדברים ונקדם אותם. אם אתם מסכימים – אני מוכן להסכים לזה. אם לא – אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לאדוני השר. לחבר הכנסת בני אלון יש הצעה – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ח' דיין:

נכון. אדוני חבר הכנסת האשם מחאמיד, האם אתה מסתפק בדברי השר?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

בשום פנים ואופן.

היו"ר ח' דיין:

בשום פנים ואופן. נעבור להצעה הנוספת של חבר הכנסת בני אלון, שמבקש להסיר את הצעתו – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

השר הציע להסיר.

היו"ר ח' דיין:

סליחה – להעביר לוועדה. סליחה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ח' דיין:

הוא הציע להסתפק בדבריו – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ח' דיין:

אני מקבל. הוא מבקש להעביר לוועדה. בבקשה, חבר הכנסת בני אלון, דקה מהמקום.

בנימין אלון (מולדת):

אין צורך.

היו"ר ח' דיין:

אין צורך.

סאלח טריף (העבודה):

לוועדה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טופיק כטיב, דקה מהמקום – הצעה להעביר לוועדה.

טופיק כטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברים נכבדים, לצערי, יש כמה אי-דיוקים במה שהובא כאן. קודם כול, בלי תוכניות מיתאר ותוכניות מפורטות לא ניתן לקבל היתרים, כי הקרקע הוכרזה כקרקע חקלאית, ועל קרקע חקלאית אי-אפשר לבנות ולקבל היתרים. שנית, רוב הכפרים הערביים עם תוכניות מיתאר, לפחות באזור שאני מתגורר בו, שיש בו מספר רב של כפרים – יש כפר אחד שיש לו תוכנית מיתאר מאושרת, וכל השאר – או לפני ועדת היגוי או בהפקדה או בהכנה. הערה שלישית ואחרונה: הקרקע מסביב לכפרים הערביים שהופקעה בשנים 1948, 1949, 1950 הופקעה בטענה של מטרות ציבור, והיום, כשמבקשים להחזיר חלק או נתח מהקרקע הזאת לטובת אותו ציבור – טוענים שזה כבר שייך למועצה האזורית וצריך לקחת מהמועצה האזורית, כאילו המועצה האזורית קנתה את הקרקע הזאת. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת טופיק כטיב.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הבטחת – – –

היו"ר ח' דיין:

הבטחתי, נכון, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

כבוד היושב-ראש, אני רוצה לומר שני משפטים קצרים, נחרצים ביותר. דבר אחד – אין אמת בדברי השר. אני חושב שהוא לא בדק. אני בדקתי את מה שאמרתי וכל הנתונים שנתתי מדויקים. זה דבר אחד – – –

קריאה:

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אתה יכול לבקש הרבה דברים, ותיכף אני אעבור לפגיעות. תלמדו איך לא לפגוע באנשים. כאשר השר שלך בא ואומר: מנטליות – – –

קריאה:

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תרשה לי בבקשה. – – – עקרונית האוכלוסייה הזאת היא נגד החוק? עקרונית? אתה אמרת – ואני מבקש לבדוק בפרוטוקול – שהאוכלוסייה הזאת כאילו יודעת שאפשר לבנות בהיתר, אבל עקרונית היא בונה ללא היתר, כי היא הולכת בצעדים נגד החוק. זה ההובי שלנו, זה תחביב שלי – להפר חוקים; התחביב של בני עמי – להפר חוקים.

אני מצטער ששר במדינת ישראל מדבר בצורה כזאת על 20% מהאוכלוסייה של המדינה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

קריאות:

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — אני מבקש לבדוק זאת — — —

היו"ר ח' דיין:

תאמר לי מה היא הצעתך לסיכום הדברים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — הצעתי היא — — —

היו"ר ח' דיין:

האם אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדה או מסכים להסתפק בתשובת השר?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — — אני רוצה דיון במליאה, אבל אני מבקש עוד הפעם — — —

קריאות:

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני מבקש עוד הפעם למחות על דברי השר, שאני רואה בהם פגיעה באוכלוסייה הערבית. תודה.

היו"ר ח' דיין:

הצעתך, חבר הכנסת האשם מחאמיד?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

דיון במליאה.

היו"ר ח' דיון:

אתה רוצה דיון במליאה, בסדר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

קריאות:

היו"ר ח' דיון:

חברי הכנסת, נעבור להצבעה, ואני אבהיר את הדברים. השר ביקש להסיר את ההצעה מסדר-היום, חבר הכנסת האשם מחאמיד ביקש דיון במליאה. ובכן, נעבור להצבעה. אם יהיה רוב בהצבעה – אנחנו נלך להסרה. אם יהיה פחות – נלך לדיון במליאה.

קריאות:

היו"ר ח' דיון:

אם יהיה רוב – יהיה דיון במליאה. אם לא – נקיים הצבעה על העברה לוועדה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אם יש רוב – זה למליאה.

היו"ר ח' דיין:

אם יש רוב – זה למליאה. אם אין רוב – ההצעה יורדת מסדר-היום, אז נצביע על העברה לוועדה.

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

אם יש רוב – למליאה. אם אין רוב – נצביע – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, יש הצבעה בעד ונגד. בעד – מי שמצביע להעביר את ההצעה לדיון במליאה. נגד – מי שמצביע להסיר.

היו"ר ח' דיין:

נכון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ח' דיין:

אם הרוב בעד – זה דיון במליאה. אם אין רוב – ההצעה יורדת מסדר-היום.

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

אנחנו נצביע בעד או נגד דיון במליאה.

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

נעבור להצבעה – של חבר הכנסת טופיק כטיב, שמציע לוועדה.

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

מה כל כך מסובך?

רפאל פנחסי (ש"ס):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רפאל פנחסי. אנחנו מצביעים – מי בעד ומי נגד דיון במליאה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ח' דיין:

אני חושב שהדברים כל כך ברורים, שלא צריך להסביר אותם יותר מזה.

קריאות:

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אנחנו עומדים להצביע – מי בעד דיון במליאה ומי נגד – – –

היו"ר ח' דיין:

ההצעה לא נדונה; היא לא תידון במליאה, אבל לאחר מכן אפשר להעביר אותה לדיון בוועדה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

קריאות:

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, יש כאן הצעה נוספת, שהעלה חבר הכנסת טופיק כטיב, שאומרת: להעביר את הנושא לוועדה, על כן אני איאלץ להצביע פעמיים על אותה הצעה.

אנחנו עוברים להצבעה אלקטרונית – מי בעד דיון במליאה ומי נגד?

קריאות:

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 14

נמנעים – אין

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

הצבעתי, תאמינו לי שאני יודע. אפילו כבר העברתי את הלוח. בעד – 6, נגד – 14, הנושא יורד מסדר הדיון במליאה; הוא לא יידון במליאה. ואנחנו נעבור להצבעה נוספת – מי בעד ועדה ומי נגד.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

נגד – 13

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה לא נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 7, נגד – 13, הנושא לא יועבר לוועדה.

הצעה לסדר-היום

פיזור הוועדה הקחאה בבני-ברק

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 246 – פיזור הוועדה הקרואה בבני-ברק. יעלה את הנושא חבר הכנסת רפאל פנחסי, בבקשה. כמה זמן אתה רוצה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

מגיעות לי עשר דקות, זאת הצעה רגילה. אמרת שתיתן "בקשיש" – – –

היו"ר ח' דיין:

חשבתי שתסתפק בחמש דקות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חשבתי שתיתן לי רבע שעה.

היו"ר ח' דיין:

מהמשמר כבר מסמנים לי לא להאריך בגלל משחק כדורגל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זאת הצעה אחרונה; אתה נועל את הכנסת.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה – עשר דקות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להעלות הצעה לסדר-היום – תפקוד הוועדה הקרואה בבני-ברק ופיזור ועריכת בחירות בעיר בני-ברק.

אדוני השר, אני מבקש את תשומת לבך. אומנם אתה מכהן לא הרבה זמן, ואלה דברים שנעשו על-ידי קודמך. אני מבקש לנצל את ההזדמנות הזאת כדי לברך את אדוני השר על תפקידו הרם, שיצליח למלא אותו על הצד הטוב ביותר, ואין לי ספק שאכן כך תעשה, כפי שעשית בתפקידך הקודם. אני מאחל לך הצלחה בתפקיד.

לגופו של עניין: ידוע לכולנו שלפני למעלה משנה וחצי היה שר פנים אחר, שהקים ועדה לבדיקת תפקודה של העיר, של מועצת העיר בני-ברק. ואכן, הוועדה הגיעה פה-אחד למסקנה, שצריך לפזר את מועצת העיר ולהקים ועדה קרואה. כתושב העיר הייתי בין אלה שדחפו ודרשו לפזר את מועצת העיר, כי סבל התושבים היה מעל ומעבר. הרוטציה שהונהגה בעיר – כשראש עיר אחד מכהן חצי קדנציה וראש עיר אחר חצי קדנציה שנייה – למעשה פגעה בתפקוד המועצה בכללותה. כל ראש עיר אמר: אחרי – המבול; להשאיר חובות רבים ככל האפשר, לגבות מה שיותר, ולהשאיר לשני עיר חרבה ולא מתפקדת. לכן, לשמחתי ולשמחת תושבי העיר – חשבנו וציפינו שהוועדה הקרואה אכן תתפקד בצורה מקצועית, תתמסר לעיר בני-ברק, תבריא אותה בצורה שהיא תתפקד כמו כל עיר אחרת במדינת ישראל ותיתן את השירותים לתושבי העיר.

לצערי, מינו לוועדה הקרואה, שמונתה על-ידי שרי הפנים הקודמים – כבר עברו כמה שרים מאז – יושב-ראש ועדה, שהוא כשלעצמו יהודי יקר מאוד, יהודי מוכשר מאוד, אבל, לצערי, מוטלים עליו כל כך הרבה תפקידים. הזמן שהוא מקדיש לצורך ניהול העיר בני-ברק, עיר שיש לה, בלי עין הרע, 140,000 תושבים – פעם אחת או פעמיים בשבוע חצי יום. העיר בני-ברק, על בעיותיה המיוחדות, צריכה ראש ועדה במשרה מלאה.

חשבנו, אולי אין ליושב-ראש כל כך הרבה זמן, אבל לפחות הסגנים יוכלו למלא את החסר. מינו שני סגנים בשליש משרה. גם כן משרה חלקית. יש להם עיסוקים אחרים. הם מתפנים לבני-ברק לפי המשכורת שהם מקבלים עבור שלישי משרה. מתמסרים בשליש משרה, ואולי גם זה לא.

היחיד שעובד במשרה מלאה הוא ממלא-מקום יושב-ראש הוועדה ד"ר אריה הכט. לצערי, הוא היה החשב המלווה של המועצה היוצאת, שהתפזרה. אני לא יודע אם מבחינה מוסרית, אתית, היה מתאים למנות את האיש הזה כממלא-מקום יושב-ראש ועדה קרואה, כשהוא כיהן בתפקידו כחשב מלווה לראש העיר היוצא. את המועצה פיזרו ואותו מינו כממלא-מקום בפועל בשכר.

אני חושב שזו היתה אחת הטעויות למנות ועדה כזאת, ששניים מחבריה עובדים בחלקי משרה, היושב-ראש פעם אחת בשבוע כמה שעות, וממלא-המקום יש לו משקעים מהעבר, יש לו קשרים עם העובדים ועם הנבחרים. יש עליו לחצים, וקשה לו לעמוד בהם. הוא לא איש שעומד בלחצים.

העליתי את הבעיה לפני כמה חודשים פה בכנסת, וביקשתי לרענן את הוועדה, להחליף אותה. לא ביקשנו אז בחירות. רצינו חברי ועדה קרואה שתהיה באמת מקצועית. נכון שתיכף יזכיר לי השר את

העבר של בני-ברק, שהיו לה כך וכך גירעונות. כל זה היה בהסכמה. מעל הבמה הזאת באתי פעמים מספר ודרשתי לפזר את המועצה, ואכן הדבר נעשה.

הוועדה הקרואה קיבלה גירעון של 100 מיליון שקל. לפי מיטב ידיעתי, לפי האינפורמציה שאני מקבל מהנבחרים בגלל הקשרים שיש לי אתם, ומהתלונות שאני מקבל, משרד הפנים הזרים במשך השנה שהוועדה הקרואה מתפקדת בעיר 140 מיליון שקל כמעט, עם מענקים מיוחדים או עם המענק השוטף שהעיר היתה צריכה לקבל גם בלי ועדה קרואה. אילו קיבלה מועצת העיר שהתפזרה תמיכה של 100 מיליון שקל ממשרד הפנים ומהאוצר, היא לא היתה צריכה להתפזר. היא יכולה לנהל את העיר כמו שהוועדה הקרואה מנהלת.

הזרימו 140 מיליון שקל בהתחשב במצב המיוחד של הוועדה הקרואה ובהתחשב בסבלם של תושבי העיר. ערמות האשפה היו ללא נשוא, התושבים סבלו מהמצב במוסדות חינוך ועוד. אילו הרגישו התושבים בשיפור, הייתי אומר: כל הכבוד למשרדי הפנים והאוצר, שעזרו לתושבי העיר להיחלץ מהקושי ומהמצוקה שהיו שרויים בה.

לצערי, העיר ממשיכה להתנהל באופן גרוע יותר מאשר בזמן המועצה שפוזרה. אביא רק דוגמה אחת – מה קורה, למשל, במחלקת החינוך. במחלקת החינוך, כאשר הוועדה הקרואה נתמנתה, בתחילת שנת הלימודים, לצערנו קרה אסון ומנהל אגף החינוך נפטר, והיו צריכים לפתוח את שנת הלימודים. לקחו את העוזר האישי של יושב-ראש הוועדה הקרואה, מינו אותו למנהל אחראי זמני למחלקה. כולנו בירכנו אותו, אף שהוא משתייך לזרם מסוים. אמרנו, הוא ודאי יעשה את זה באופן ממלכתי, והוא באמת איש כזה שיודע לעשות את זה באופן ממלכתי. לא עברו כמה ימים, ובא הפלג השני ולחץ על הוועדה הקרואה, למה מינו אדם מפלג זה ולא מפלג אחר. לקחו עוד עוזר של ממלא-מקום יושב-ראש המועצה וגם אותו מינו כאיש מספר שתיים בניהול מחלקת החינוך. יש כבר איש מהמגזר הזה ואיש מהמגזר הזה. כשאני באתי ושאלתי, הרי יש גם ספרדים בעיר, איפה הנציג הספרדי? אמרו לי, אנחנו נוציא מכרז למשרת מנהל מחלקת החינוך. שמחתי ואמרתי, אם זה נושא ארעי לא נעשה מהומות, יבוא מכרז למנהל המחלקה ונבחר באדם המתאים.

יצא מכרז למנהל מחלקת החינוך בעיריית בני-ברק. כבר היו שמועות שהמכרז מכור מראש. סימנו את פלוני מראש והוא ייבחר. ניסינו להקים קול זעקה, לנסות לשנות את חברי הוועדה, שמראש ידענו במי יבחרו, אבל בכל מיני תרגילים ותוך לחצים שהופעלו על הוועדה הקרואה נבחר אותו איש, אף שידענו שהוא לא יתאים. מה שניבאנו זה מה שקרה. האיש לא החזיק מעמד, וכעבור כמה חודשים התפטר. מטבע הדברים, כאשר הראשון במכרז עוזב מגיע תורו של מספר שתיים במכרז. הכול הכירו בכישוריו ודירגו אותו במקום השני מבין אלה שהשתתפו במכרז.

פתאום היה לחץ נוסף ממגזרים אלו ואחרים כדי שהמנהל הזה לא יתפטר עד שימנו מנהל אחר מאותו מגזר שלהם. בלי להוציא מכרז השיגו הסכמה שפלוני מתמנה. נאלצתי אז, באותה תקופה, ערב בחירות, לפנות בכתב לראש הממשלה. כמובן, קודם פניתי ליושב-ראש הוועדה עם העתק לראש הממשלה, מר שמעון פרס, ולשר הפנים חיים רמון, כדי לזעוק על המינוי ועל החילופין שנעשו שלא על-פי מינהל תקין. לשמחתי, שר הפנים נתן הוראה לעכב את המינוי החדש, שנעשה ללא מכרז, ולנסות להגיע למכרז חדש או למנות את מספר שתיים באותו מכרז.

עברו כמה שבועות, נתקיימו הבחירות וקרה מהפך בשלטון. מפלגת העבודה כבר לא בשלטון. הגיע הליכוד וחשבו שכל ההוראות שנתן שר הפנים הקודם כבר אינן תקפות, ושוב עשו חוזה עם האיש

לקבל אותו לעבודה. שוב נאלצתי לפנות למשרד הפנים ולנוגעים בדבר לבקש לעשות מכרז או למנות את האיש המתאים לתפקיד, האיש מספר שתיים.

נכון להיום, הנושא מעוכב, אבל בינתיים שנת הלימודים מתקרבת. העיר ברוכת ילדים, אין מנהל אגף חינוך שזכה במכרז, והוועדה הקרואה עושה ככל העולה על רוחה ואיש אינו מבקר אותה.

אביא דוגמה נוספת איך הוועדה הקרואה, שהיתה צריכה לייעל ולהבריא את העיר הזאת, פועלת. כאשר לפני חצי שנה הגיעה בקשה לוועדת הכספים להעביר תקציב מיוחד, כפי שציינתי קודם, ממשרד הפנים לבני-ברק, אני ביקשתי לקבל את מצבת העובדים. המועצה היוצאת קיבלה החלטה לפני פיזור לפטר 80 עובדים. ביקשתי לדעת כמה עובדים פוטרו בפועל וכמה עובדים נקלטו. הוגשה תשובה בכתב לוועדת הכספים של הכנסת על-ידי יושב-ראש מחלקת המנגנון בעיריית בני-ברק, אותו ממלא-מקום ד"ר הכט, שהוא גם אחראי למחלקת החינוך ולמנגנון, ובה נאמר: בתקופת הוועדה הקרואה פרשו ופוטרו – אני מדבר על 4 בדצמבר 1995 – 115 עובדים, נוסף על 80 עובדים שהעירייה החליטה לפטר. זאת אומרת, פרשו אלה שהגיעו לגיל פרישה – סך הכול 115 עובדים, שזה 83 משרות.

מה קרה בקבלת עובדים? הוא עצמו מציין במכתבו: בתקופה האמורה נתקבלו 93 עובדים, 54 חלקי משרות, עובדים זמניים ב-13 משרות וכן קבלנים פרטיים. מצאו עכשיו פטנט חדש – מסרו חלק מהעבודות לקבלנים חיצוניים, שהם לא עובדי עירייה. נכון, פיטרנו 115 עובדים, אבל קיבלנו 93 עובדים קבועים חדשים, 13 עובדים ארעיים וקבלנים חיצוניים. אז מה הועילו חכמים בתקנתם? את אותם עובדים מסורים, שעובדים בעירייה במסירות נפש ונותנים שירות לתושבי העיר, מפטרים, ולוקחים עובדים חדשים שמוכרים ומקורבים לוועדה הקרואה.

אני חושב שזה דבר בלתי נסבל. אמת, אם אני הייתי צריך לפנות לשר הפנים, לפי פניות שאני מקבל כתושב העיר מהתושבים, הייתי ממליץ לקיים את הבחירות במועדן, בעוד כשנתיים, יחד עם כל שאר הרשויות המקומיות, וכן להחליף את הוועדה הקרואה באנשים מקצועיים, שטובת העיר באמת עומדת לנגד עיניהם. מכיוון שחלק גדול מאנשי הוועדה הקרואה אינם אנשים דתיים, והם לא מכירים את המנטליות של התושבים הדתיים והחרדים, אולי צריך למנות ועדה קרואה שמכירה את המנטליות של התושבים.

מאחר שידוע לי, שחלק מרבני העיר עומדים על כך שיהיו בחירות בהקדם – זה גם מופיע בהסכם הקואליציוני בין יהדות התורה לבין הליכוד – אני פונה אל כבוד שר הפנים לבדוק את הדברים לעומקם ולראות מה קורה בעיר, לא רק להזרים כספים אלא לראות איך מתבצעת קבלת עובדים.

אני מביא עוד דוגמה: לפני שבועות מספר הגיעה אלי זעקה מהעיר, שמינו ממונה על פרויקטים שצריך לדחוף בעיריית בני-ברק. מטבע הדברים, כאשר ממנים איש כזה, הוא צריך להיות מתואם עם מהנדס העיר, וצריך לצאת מכרז לעובד כזה. כנראה רצו למצוא פרנסה למישהו, או לעשות טובה למגזר מסוים, לקחו את האיש הזה ואמרו: אתה תהיה אחראי לפרויקטים. מהנדס העיר מופיע לפני הוועדה המחוזית בנושאים אחרים, ופתאום הוא שומע שיש פגישת עבודה בנושא של פרויקטים בבני-ברק עם האיש שמינתה הוועדה הקרואה. מהנדס העיר שואל: איפה המחלקה הטכנית, איפה המינהל התקין? כנראה לוועדה קרואה הכול מותר, הכול כשר ושריר, כי הם לא עומדים לבחירת הבוחר.

לכן, אני מבקש מכבוד השר לבדוק את הדברים לעומקם, לראות אם ניתן להכריז מייד על בחירות, ואז הייתי ממליץ לקיים מייד בחירות ותושבי העיר יבחרו ראש עיר בבחירות דמוקרטיות, כפי שמתאים לעיר. אם החוק מחייב שיעברו חודשים מספר מהכרזת השר עד לבחירות, הייתי מבקש מכבוד השר לבחון אפשרות שהוועדה הקרואה הזאת תוחלף בוועדה קרואה אחרת, שתתפקד על מנת להבריא את העיר ולא לתת לתושבים לסבול. היום יש עשרות בנות שלא נתקבלו בסמינר ואי-אפשר לשבץ אותן במוסדות חינוך, יש מוסדות חינוך שאין להם כיתות לימוד אלא קרונים.

הבעיות בעיר בני-ברק רבות, אינני רוצה להלאות אתכם, היושב-ראש מאותת לי בשעון, בצדק, כי הוא כבר נתן לי ארכה, ואני מודה לו על כך. לכן, אני רוצה לקצר ולבקש מכבוד השר להתייחס אל העיר בני-ברק כאל מקרה חירום ולהציל את העיר: או בבחירות מיידיות, או בהחלפת הוועדה הקרואה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רפאל פנחסי.

אני מזמין את שר הפנים להשיב על ההצעה. בבקשה, השר אליהו סויסה. אשמח אם אדוני השר יתייחס גם למצוקות הקשות בפרדס-כץ, כשמבקשים שם להיות מועצה נפרדת.

שר הפנים א' סויסה:

אני לא יכול להתחייב לאדוני היושב-ראש להתייחס גם לבעיות האלה, כי אני לא מכיר אותן, אבל אני מרים בהחלט את הכפפה ומוכן לבדוק את הדברים.

אני מודה לחבר הכנסת פנחסי, שהציג את הדברים בבחינת דברים היוצאים מן הלב. אני מקווה שאוכל לעשות הכול כדי שהדברים גם ייכנסו אל הלב ולבחון אותם בצורה עניינית ואמיתית.

אדוני היושב-ראש, בעבר, עד להקמת הוועדה הקרואה, נחתמו עם עיריית בני-ברק כמה הסכמים לכיסוי גירעונות, אבל, לצערי, למרות ההסדרים האלה, גירעונה של הרשות הלך וגדל על פני השנים. מבחינתה עמדה הממשלה בכל ההסדרים, אבל העירייה מצדה לא עמדה בהם.

ברשותכם, אני רוצה להציג נתונים על הגירעון השוטף של עיריית בני-ברק עד לכינונה של הוועדה הקרואה. בשנת 1993 עמד הגירעון השוטף של העירייה על 40.5 מיליון שקל; בשנת 1994 טיפס הגירעון השוטף לכדי 47 מיליון שקל; עד מחצית 1995 הגיע הגירעון השוטף ל-28 מיליון שקל, כשבתחזית עד סוף השנה אמור היה להגיע ל-56 מיליון שקל. הגירעון המצטבר של עיריית בני-ברק, נכון ל-30 ביוני 1995 – מועד כינונה של הוועדה הקרואה – עמד על יותר מ-100 מיליון שקל.

בסוף מאי 1995 מינה שר הפנים דאז ועדת חקירה לבדיקת תפקודה של עיריית בני-ברק. ועדת החקירה, בהרכב של חמישה חברים בראשות פרופסור יעקב נאמן – היום שר המשפטים – בדקה את הנושא על כל היבטיו באופן יסודי והגישה מסקנות חד-משמעיות לשר הפנים דאז.

ברשותכם, אני רוצה לצטט קטע ממסקנות הוועדה: "לאחר שוועדת החקירה נתנה הזדמנות לכל צד מעוניין להביא דבריו בפניה, הגיעה ועדת החקירה פה-אחד למסקנה הבלתי נמנעת, כי המועצה וראש העירייה אינם ממלאים תפקידיהם כראוי וממליצה לפני שר הפנים לפזר לאלתר את המועצה ולמנות ועדה למילוי תפקידי המועצה". אני ממשיך לצטט: "סבלם הרב של תושבי העיר בני-ברק ושוועתם לעזרה הביאה את הוועדה למסקנה זו פה-אחד. מחד גיסא, ראינו לנגד עינינו זכות היסוד של תושבי בני-ברק כי נציגיהם בשלטון המקומי יהיו אנשים שנבחרו על-ידי התושבים בבחירות דמוקרטיות. אולם, מאידך גיסא, היה עלינו לאזן זכות זו עם זכותם של תושבי העיר בני-ברק, על כל גוניהם, לקבל שירותים עירוניים הכרחיים, דבר שנמנע מהם עקב אי-מילוי התפקיד כראוי על-ידי מועצת העיר וראש העירייה".

אני רוצה לציין, כי בטרם הוקמה הוועדה הקרואה מונה חשב מלווה לעיריית בני-ברק, אולם גם שיטה זו לא הביאה לשיפור המצב.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היום הוא ממלא-מקום יושב-ראש הוועדה, על זה אנחנו מוחים – – –

שר הפנים א' סויסה:

נכון, מי שהוא היום ממלא-מקום יושב-ראש הוועדה הקרואה הוא זה שהיה גם החשב.

אבל, גם שיטה זו וצעד דרסטי זה לא הביאו לשיפור המצב באופן מהותי. משום כך הוקמה ועדת חקירה, אשר בעקבותיה מונתה, בכ"ח בסיוון התשנ"ה, ועדה קרואה בת תשעה חברים, שכל אחד מהם מומחה בתחומו שלו. הוועדה הקרואה נכנסה לפעולה מיידית כדי לשקם את העיר, נוכח המצב והנתונים העגומים שנתגלו בפניה. הוועדה הקרואה נקטה שורה של פעולות, שכללו: טיפול בתברואה, טיפול בבלימת הגירעון השוטף, שעמד בסוף 1995 על 47 מיליון שקל, טיפול בפיטורי עובדים ובתחומים רבים נוספים.

כעת מצויה עיריית בני-ברק בעיצומה של תוכנית הבראה, שבמהלכה אושרו לה על-ידי משרד הפנים מענקים כפי שאפרט. אושרו לעירייה 85.6 מיליון שקל בשנת 1995; אושרו לעיריית בני-ברק 40 מיליון שקל לשנת 1996, חלק מסכום זה כבר הועבר אליה וחלקו השני יועבר במשך השנה.

אני רוצה לציין, שהמענקים שהזכרתי הם מעבר למענק האיזון השוטף שמקבלת העירייה, מענק העומד היום על כ-30 מיליון שקל לשנה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אם מה שמנית היה נכון, זה כבר 140 מיליון שקל.

שר הפנים א' סויסה:

בהחלט, משהו בסביבות 150 מיליון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — 100 מיליון גירעון — — —

שר הפנים א' סויסה:

צודק אדוני השר, אדוני חבר הכנסת, בקרוב יהיה השר.

היו"ר ח' דיין:

תשאירו קצת תיקים.

שר הפנים א' סויסה:

עלי להוסיף ולציין, כי לפי סעיף 146 לפקודת העיריות, תכהן ועדה ממונה עד המועד הקרוב שבו יתקיימו בחירות לרשויות המקומיות, אבל לא פחות משנתיים. אולם רשאי שר הפנים, בהתייעצות עם ועדת הפנים של הכנסת, לקבוע מועד אחר לסיום כהונתה של הוועדה הממונה. החלטת השר לקבוע מועד אחר צריכה להתבסס על ניתוח הנתונים ועל הצבעה על נימוק טוב לסטייה מהכלל שנקבע לכך בחוק.

הנתונים שהצגתי כאן מדברים בעד עצמם. נושא עיריית בני-ברק הוא אחד מהנושאים המורכבים ביותר ובעל היבטים רבים ורחבים. אני לומד את הנושא, ואינני יכול בשלב זה להביע עמדה לצד זה או אחר. אני מקיים בימים אלה דיונים עם אנשי המקצוע במשרדי, ואני מקווה שבתקופה הקרובה אוכל לקבל החלטות לרווחת תושבי העיר.

אדוני היושב-ראש, מאחר שממילא, כפי שציינתי, אצטרך לקיים התייעצות עם ועדת הפנים של הכנסת, אני נענה לבקשתו של חבר הכנסת פנחסי ומציע להעביר את הנושא לוועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לשר הפנים אליהו סויסה.

ובכן, יש כאן הצעה אחרת, של חבר הכנסת יצחק כהן, שמבקש להסיר את הנושא מסדר-היום.

קריאה:

היו"ר ח' דיין:

ביניכם בבית תגמרו את החשבון. אני פה רק מנהל את הישיבה.

יצחק כהן (ש"ס):

זה לצורך הפרוטוקול, כדי שאוכל לקבל – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת החדשים של ש"ס כל כך מוכשרים. הם למדו את התקנון. הם כבר יודעים את המשחקים הפרלמנטריים – – –

היו"ר ח' דיין:

תאמין לי, שמתי לב שהם לא נותנים צ'אנס לשום חבר כנסת ותיק להסיר או להעביר. הם רושמים אחרת, ומה שבא – בא.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה מראה שהם עובדים כל הזמן ונוכחים במליאה.

היו"ר ח' דיין:

אני מקווה שהמרץ יישאר להם גם לכנסת החמש-עשרה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אין ספק.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, דקה מהמקום.

יצחק כהן (ש"ס):

בקרב אצלך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

תודה.

יצחק כהן (ש"ס):

התנצלותי מראש בפני הרב פנחסי.

עיר התורה והחסידות, העיר בני-ברק, עדיין צריכה את הוועדה הקרואה. אומנם כמה אנשים בוועדה הקרואה צריך להחליף, ומייד, אבל אני חייב לציין, שיש כמה אנשים בוועדה הקרואה, ואני אציין את שמותיהם: משה שגיא ושלמה מדינה, שמוסרים את נפשם למען העיר הזאת. אותם, הרב פנחסי, צריך לציין טובה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני יכול להצטרף למה שהוא אומר, שני האנשים האלה באמת מתאימים להיות סגנים בפועל, הם עושים את העבודה נאמנה – – –

היו"ר ח' דיין:

אנחנו לא בעלי הסמכות להחליטה. יושב כאן בעל הסמכות.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, כאשר צמרת הוועדה אינה ממלאה את תפקידה אלא להיפך, היא ממשיכה את תחלואי השלטון הקודם בבני-ברק, אותם שני אישים שצינתי, שלמה מדינה ומשה שגיא, שעושים את עבודתם בשקט ובאופן מקצועי מאוד, להם מגיע "ישר כוח" גדול. כשמדברים על הוועדה הקרואה, מתכוונים לשני אישים בלבד שעושים את העבודה. שאר האנשים בוועדה, אני לא יודע מה הם עושים.

אדוני השר, כשתשבו על המדוכה, את שני האישים האלה אנא קדמו, כי הם אשר עשו בפועל והם ימשיכו הלאה לעשות. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

ובכן, השר הציע להעביר את הנושא לוועדה. חבר הכנסת רפאל פנחסי, להעביר לוועדה או להסיר?

רפאל פנחסי (ש"ס):

מסכים.

היו"ר ח' דיין:

מסכים. ובכן, אנחנו נעבור להצבעה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, שישה בעד, נגד אין, אין נמנעים. על כן הנושא יועבר לוועדה. ועדת הפנים, אני מבין.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ועדת הפנים של הכנסת.

היו"ר ח' דיין:

ועדת הפנים.

חברי הכנסת, הישיבה הבאה – ביום שני, ו' באב התשנ"ו, 22 ביולי 1996, בשעה 16:00. ישיבה זו נעולה. תודה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:14.